

Mine himmerlandske aner
Mormor

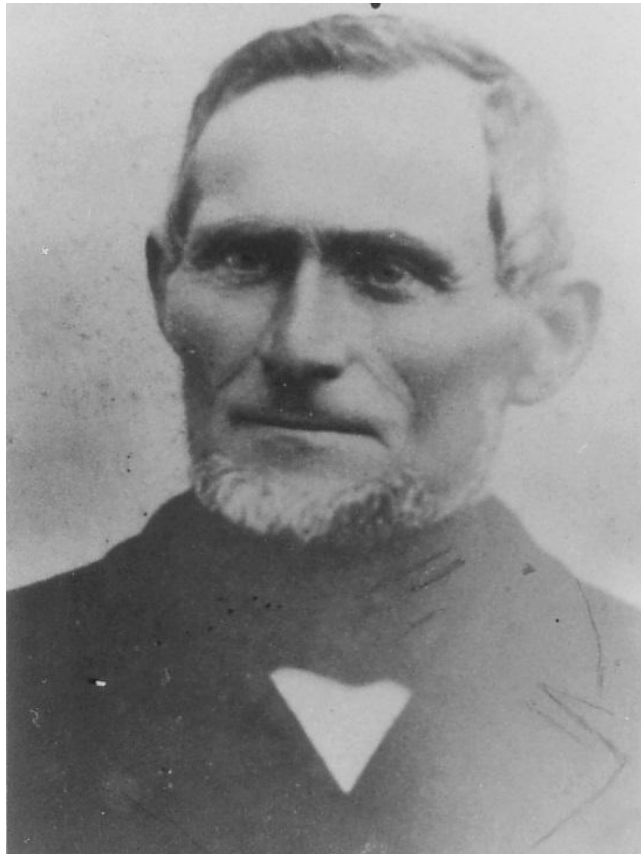
ELSE KRISTINE PEDERSEN

* 16. okt.1890 i Giver, † 10. juni 1956 i V. Skerninge

Oldeforældre

Ane 1

LAUST PEDERSEN (WULFF)

født 1842, død 1905.

Født 1848 død 1902

Laust Pedersen (Wulff) blev født 1842 i Havbro som søn af Peder Lauridsen (eller Laustsen) og hustru Mette Marie Andersdatter.

Han deltog i krigen i 1864 på vegne af en anden, som betalte sig fra det. Han slap uden en skramme, men hans bedste ven faldt (1). Han fik senere tildelt erindringsmedalje for deltagelsen i krigen:

Efter hjemkomsten var han karl i Ulstrup præstegård inden han i 1868 blev gift med Christiane Jochumsdatter. Efter giftermålet rejste han og hustruen til stedfaderen Wulf Kasper Christensens gård i Havbro.

Deres første to børn blev født her, hvorefter de flyttede til Ulstrup. I 1870'erne flyttede de så til Giver, hvor de boede til hun døde i 1902 og han i 1905. De fik i årene 1867-91 ialt 14 børn, hvor af de 6 døde som små (se Efterkommere til Laust Pedersen (Wulff) og Christiane Jochumsdatter).

(1) Fortalt af datteren Else Kristine.

Tip oldeforældre

Ane 4

PEDER LAURIDSEN

født 1799, død 1844.

Ane 5

METTE MARIE ANDERSDATTER

født 1799, død 18

Peder Lauridsen (eller Laustsen) blev født 1799 i Vester Bølle. Hans forældre var Laurids (eller Laust) Nielsen og Kirsten Jensdatter. Han blev konfirmeret i 1815 i Vester Bølle og benævnes som "ringe af kundskab og begreb".

I 1826 rejser han fra sognet for at blive tjenestekarl på herregården Volstrup i Rørbæk sogn. Her blev han de næste 12 år, hvorefter han bliver fæstegårdmand i Haubro.

I 1836 kom der nemlig en ny tjenestepige Mette Marie Andersdatter til Volstrup og året efter blev de gift i Rørbæk kirke - begge var da 38 år.

Mette Marie Andersdatter var født 1799 i nabosognet Døstrup som datter af Anders Andersen Olesen og hustru Anne Clausdatter. Hun blev konfirmeret her i 1817 og ved flytningen til Rørbæk nævnes hun "med meget godt skudsmål fra pastor Blicher i Øls".

Som nævnt flyttede Peder Lauridsen og Mette Marie Andersdatter efter at være blevet gift i 1837 til Haubro, og blev gårdfæstere, men allerede i november 1844 døde Peder Lauridsen.

De nåede således kun at få 2 børn:

1. Ane Kirstine Pedersdatter født i 1838.
2. Laust Pedersen - ane nr. 1.

Enken Mette Marie Andersdatter giftede sig et halvt år efter mandens død med tjenestekarl Wulf Casper Christensen af Gedsted, efter hvem stedsønnen Laust blev kaldt Laust Wulff.

Ane 6

JOCHUM PEDERSEN

født 1804 død 1850

Graarup matr. nr. 2 i 1950

Ane 7

ELSE NIELSDATTER

født 1805 død 1877

Han blev født 1804 i Krogstrup i V. Hornum og han døde 1850 som gårdmand i Graarup matr. nr. 2. Hn blev i 1831 i Ulstrup gift med Else Nielsdatter. Hun var født 1805 i Sødstrup i Ulstrup og døde 1877 i Graarup.

Tip-tip-oldeforældre

Ane 8

LAURITS NIELSEN

født o. 1732, død 1803.

Ane 9

KIRSTEN JENSDATTER

født 1766, død 1847.

Laurits (eller Laust) Nielsen var født o. 1732 - hans forældre er ikke fundet. Han var gårdmand i Vesterbølle og blev gift første gang 1766 i Farsø med Birthe Pedersdatter, der døde 1792, 55 år gammel. Året efter blev han så gift med Kirsten Jensdatter, der var født 1766 i Vesterbølle som datter af Jens Christensen Aarup og Anne Christensdatter.

Laurits Nielsen døde i 1803 og samme år giftede Kirsten Jensdatter sig med Søren Mikkelsen fra Dollerup, o. 1768-1841, og de drev gården i Vesterbølle videre.

Kirsten Jensdatter døde i Vesterbølle i 1847.

Laurits Nielsen havde en datter af 1. ægteskab:

1. Maren Lauritsdatter, født 1775.

Laurits Nielsen og Kirsten Jensdatter fik 5 børn:

1. Niels Lauritsen, født 1795.

2. Jens Lauritsen, født 1797.

3. Peder Lauritsen, født 1799: Ane 2.

4. Anne Margrethe Lauritsdatter, født 1802.

5. Birgitte Lauritsdatter, født 1802.

Jens Aarups yngste søn Thomas, der var hjemme ved folketællingen 1801, synes at have drevet fødegården et par år efter faderens død 1804.

Øster Aarup i Vognsild i 1946

Jens Aarup var født 1728 i (Øster) Aarup i Vognsild sogn, døbt 14. marts, søn af Peder Jensen og hustru (Kirsten Madsdatter); faddere ved hans dåb var Mads Pedersen (morfaderen i Vognsild), Jacob Nielsen, Søren Nielsens datter, Anders Nielsen af Mejlstrup og søn Christen, og bar Mads Pedersens datter af Vognsild barnet.

Jens Aarup i Vesterbølle døde 1804 og blev begravet 29. januar, 78 år gammel. Jens Aarup blev gift første gang 1746 i Vesterbølle, trolovet 8. maj (4. d fest. pascha) og ægteviet 17. juni, med Karen Jensdatter.

Hun, der egentlig var døbt Caren, var født 1724 i Vesterbølle by og sogn, døbt 2. juli, datter af Jens Clausen og hustru (Anne Mikkelsdatter).

Jens Aarups hustru Karen Jensdatter døde 1758 i Vesterbølle, begravet 9. august, 34 år gammel.

Efter hendes død blev Jens Pedersen gift anden gang 1759 i Vognsild, trolovet 24. november 1758 og viet 6. januar 1759, med Anna Christensdatter af Østrup; forlovere var Thomas Smed af Årup og brudens fader Christen Meilstrup af Østrup.

Ane, som hun var døbt, var født 1731 i Østrup i Vognsild sogn, døbt 23. september, datter af Christen (Jensen) Mejlstrup og hustru (Inger Jensdatter); testes (vidner eller faddere) Jeppe Nielsen og Hans Pedersens kone af Østrup, Peder Vesterbølle af Mejlstrup, Søren Jensen af Morum, Christen Hansens kone af Svoldrup og bar Søren Christensens kone af Gislum barnet.

Jens Aarups enke Ane Christensdatter døde 26. marts 1810 i Ullits by og sogn i en alder af 81 år og nogle måneder; hun var vel på aftægt hos en af sine tre børn i Ullits.

Jens Pedersen Aarup fik 11 børn med sine 2 koner, nemlig 3 døtre af første ægteskab, samt 5 døtre og 3 sønner af andet ægteskab.

Børnene af første ægteskab var:

1. Kirsten Jensdatter, født 1750 i Vesterbølle, død 1824 i Glerup i Vesterbølle sogn.
Gift 1782 med Peder Mortensen Skrædder eller Nørgaard, husmand og skrædder i Vesterbølle, født ca. 1746/48, død 1842 i Glerup, hvor han fra senest 1834 havde været på aftægt hos svigersønnen Poul Steenild på Stenild Mosegård. Foruden sønnen Jens, født 1785, havde Kirsten og Peder Mortensen blot datteren Karen Pedersdatter, 1783-1845, der blev gift 1813 med Poul Christensen Steenild, 1782-1849, ejer af Stenild Mosegård i Glerup og sognefoged i Vesterbølle sogn.
2. Else Marie Jensdatter, født 1753 i Vesterbølle, død sst. 1832. Gift 1785 med Niels Andersen, 1753-1825, gårdmand i Vesterbølle, søn af gårdmand Anders Pedersen og hustru Dorthe Nielsdatter i Vesterbølle. Else Marie og Niels Andersen fik 3 døtre, hvoraf 1 blev gift med Peder Bystrup, der overtog gården i Vesterbølle.
3. Anne Jensdatter Aarup, 1756-1807. Gift 1785 med birkedommer Niels Holm.

Børnene af andet ægteskab var:

4. Peder Jensen, født 1759 i Vesterbølle, død sst. 1782, 22 1/2 år gammel, ugift.

5. Karen Jensdatter, født 1761 i Vesterbølle, død 1842 i Ullits by og sogn. Gift 1783 med Søren Sørensen, kaldet Madsen, 1758-1833, fæster af fødegården i Vesterbølle til omkr. 1795, derpå husmand i Ullits, søn af Søren Jensen og hustru Marie Kirstine Sørensdatter, der anden gang blev gift med Christen Madsen.
6. Inger Jensdatter, født 1764 i Vesterbølle, død 1847 i Ullits. Gift senest 1795 med Anders Jensen, 1769-1825, gårdmand i fødebyen Ullits, hvor han senere blev husmand, søn af gårdmand Jens Pedersen og hustru Maren Poulsdatter i Ullits.
Gennem den ældste datter Maren Andersdatter, gift med husmand Søren Jørgensen i Ullits, og hendes datter Inger Sørensdatter, født 1831, gift med Christen Jensen, kaldet Hvid, husmand i Ullits og senere i Dollerup i Fovlum sogn, blev parret stamforældre til en slægt Hvid fra Vest-Himmerland.
7. Kirsten Jensdatter, født 1766 i Vesterbølle, død sst. 1847. Gift første gang 1793 med enkemand Laurs eller Laust Nielsen, ca. 1733-1803, gårdmand i Vesterbølle, hvis første kone Birthe Pedersdatter døde 1792, 55 år gammel. Gift anden gang 1803 med Søren Mikkelsen fra Dollerup, ca. 1768-1841, der overtog gården i Vesterbølle.
8. Dorthe Jensdatter, født 1767 i Vesterbølle, død 1841 i Knudstrup i Vesterbølle sogn. Gift 1800 med Christen Nielsen eller Poulsen, husmand i Knudstrup, ca. 1749-1833.
9. Christen Jensen, født 1771 i Vesterbølle, død samme år sst.
10. Mette Marie Jensdatter, født 1772 i Vesterbølle, død samme år sst.
11. Thomas Jensen Aarup, 1774-1832, gårdmand i Ullits.

Skiftet efter Jens Aarups første kone Karen Jensdatter, der blev afholdt 2. oktober 1758 mellem enkemanden og børnene: Kirsten, 8 år, Else Marie, 6 år, og Anne, 1 år, er visse steder ulæselig, men viser at indboet i gården var ganske almindelig efter egnens skik og brug uden større luksus. Den afdødes gangklæder blev vurderet således:

<i>rdlr.</i>	<i>mk.</i>	<i>sk.</i>		
1 kiste med lås	1	2	0	
1 rød perset kjortel	0	2	0	
1 hjemmegjort do.	0	1	8	
1 blå hjemmegjort trøje	0	1	8	
1 do. livstykke	0	1	0	
1 sort fløjls hue	0	2	0	
1 damaskes do.	0	2	0	
1 par halværmer	0	2	0	
4 halsklæder	0	1	0	
1 kattuns forklæde	1	0	0	
1trøje, 1 kattuns do.,				
1do.	0	1	2	
1 calle-manques livstykke	0	3	0	
1kjole og skørt	2	0	0	
1skørt	0	3	0	

Gårdens besætning blev anført således:

Bæster:

1 sort hoppe, 7 år	6	4	0
1 do. med føl, 11 år	7	0	0
1 sort do., 4 år	5	0	0
1 do., 16 år	2	4	0
1 sort hestplag, 2 år	3	0	0

Fæhøvd:

1 sorthjelmet ko	2	4	0
1 do.	2	4	0
1 grå hjelmet do.	3	2	0
1 sortbroget do., 3 år	2 4	0	
1 sort hjelmet kvie, 2 år	1	2	0
1 do. stud-nød, 2 år	1	2	0
2 åringskalve	3	2	0

Får:

10 stk, får	8	0	0
4 lam	1	0	0

0

Død 1783

Ane 25 MAREN CHRISTENS DATTER

Født o. 1727, død 1799

Niels Christensen død 1783 i Graarup i Ulstrup. Han fik i 1756 fæstebrev på gården i Grårup fra Lerkenfeldt. Fra 1775 hørte den under Hessel. Her blev der afholdt skifte ved hans død i 1783. Han blev gift med Maren Christensdatter, født o. 1727, død 1799 i Graarup i Ulstrup.

Ane 26 LAUST NIELSEN UTTRUP

Født 1730, død 1807

Ane 27 ANNE KIRSTINE NIELSDATTER

Født 1737, død 1794

Laust Nielsen Uttrup blev født 1730 i Lindholm i Nr. Sundby, død 1807 i Vesterbølle. Han blev gift med Anne Kirstine Nielsdatter, født 1737 i Torup i Simested, død 1794 i Gedsted.

Ane 28 NIELS JENSEN SMED

Født o. 1708, død efter 1787

Ane 29 ANNE SØRENS DATTER

Født o. 1727, død efter 1787

Niels Jensen Smed blev født o. 1708 og døde efter 1787. Han var smed og bonde i Søttrup. Han blev gift med Anne Sørensdatter, født o. 1727 og død efter 1787.

Ane 30 PEDER LAURSEN QUIST

Født 1743, død 1821

Ane 31 ELSE SØRENS DATTER TAARUP

Født 1753, død 1821

Peder Laursen Quist blev født 1746 i Harrildhus i Ø. Hornum og døde 1821 i Harrild i Vokslev. Han var gårdmand i Harrild i Vokslev. Han blev gift 1776 i Vokslev med Else Sørensdatter Taarup, født 1753 i Gelstrup i Vokslev, død 1821 i Harrild i Vokslev.

4 gange tipoldeforældre

Ane 36 PEDER JENSEN

født ca. 1676, død 1746.

Ane 37 KIRSTEN MADSDATTER

født 1702/03, død 1743.

Peder Jensen, barnefødt i Farsø, fik 30. august 1704 (1) fæstebrev af Lerkenfelds ejer på gården Øster Årup i Vognsild sogn på 5 tdr. 2 alb, hartkorn, som Jacob Graversen var fradød; som stedsmål (indfæstning) betaltes 12 sldr. - Fæstebrevet blev indført 12. maj 1719 i godsets lovpåbudne fæsteprotokol.

Her i gården Øster Årup døde i 1726 Peder Jensens første kone Karen Nielsdatter, der først havde været gift med gårdens tidligere fæster Jacob Graversen; hendes børn af første ægteskab udstedte 11. juli 1726 (2) afkald på arv efter moderen.

Peder Jensens søn af andet ægteskab Jens Pedersen, senere kaldet Aarup, fik 12. januar 1747 (3) fæstebrev på fødegården Øster Årup; men senest 1750 byttede han gård med stedsøsteren Karen Jacobsdatters mand i Vesterbølle Thomas Andersen, kaldet Smed, der 3. januar 1756 (4) fik fornyet fæstebrev på Øster Årup, hvor han 9. februar 1774 (5) afløstes af sin stedsøn Peder Nielsen som fæster af Øster Årup.

Peder Jensen var født ca. 1676 - ifølge fæstebrev - i Farsø by og sogn, men hans forældre og herkomst kendes ikke. Peder Jensen af Årup døde 1746, begravet 9. januar, 70 år gammel. Han blev gift første gang 1705 i Vognsild, trolovet 16. november 1704 og copuleret 5. decem-ber 1705, med Karen Nielsdatter af Øster Årup, der ved trolovelsen fejlagtigt kaldes Christensdatter. Karen Nielsdatter var omkr. 1690 blevet gift med Jacob Graversen, fæster af Øster Årup. Han døde senest 1704; men da hans død forgæves er søgt i sognets kirkebog fra dens begyndelse 1701, og da han ej heller nævnes som fadder, må Jacob Graversen antages at være død ca. 1700. - Han var søn af Gravers Jensen i gården Mejlstrup i Vognsild sogn.

Under betegnelsen Peder Jensens kone i Årup døde hun - Karen Nielsdatter 1726, begravet 14. juli, 64 år gammel - hun var altså født ca. 1666. Derpå blev Peder Jensen gift anden gang 14. november 1726 i Vognsild med Kirsten Madsdatter af Vognsild. Hun var født ved årsskiftet 1702/03 i Vognsild by og sogn, døbt 6.januar 1703, datter af Mads Pedersen og hustru (Kirsten Jensdatter); testes: Jens Jensen og Christen Torsgaard af Morum, Christen Tydsk af Vognsild, Peder Andersensdatter og Mette Skouboe ibidem, og Else Jensdatter af Vognsild bar barnet.

Kirstine Madsdatter, Peder Jensens hustru af Årup, døde 1743, begravet 19. maj, 40 år gammel.

Efter hendes død blev han gift tredje gang 1744 i Vognsild, trolovet 12. august og ægteviet 29. oktober, med Anne Jensdatter af Farsø, som da tjente ham. Hun synes at have overlevet ham, men er hverken fundet død eller gift igen.

Peder Jensen i Øster Arup havde ingen børn med sin første kone, men med hende blev han stedfar til 4 børn:

1. Kirsten Jacobsdatter, født omkr.1690, død efter 1726. Hun fik i 1711 et uægte barn, til hvem hun "udlagde for barnefader en rytter ved navn Christen Justesen, som mødte hende imellem Gislum og Støttrup og tog hende med vold".

Kirsten blev gift 1716 med Søren Christensen, gårdmand i Søkbæk i Ullits sogn.

2. Karen Jacobsdatter, ca. 1693-1758.

Gift første gang med Jens Jensen, kaldet Smed, ca. 1690-1728, gårdmand i Vesterbølle by og sogn. Gift anden gang 1728 med Thomas Andersen, kaldet Smed, 1702-1778, søn af Anders Thomsen i Svingelbjerg og hustru Apolonie Vognsdatter. Thomas Andersen overtog Jens Smeds gård i Vesterbølle på 3 1/2 td. hartkorn (6), som han drev til ca. 1750, da han overtog konens fødehjem Øster Årup, mens gården i Vesterbølle blev overtaget af Jens Pedersen fra Årup.

Sidstnævnte, der jo blev Aarup-slægtens stamfar, lod en søn opkalde efter Thomas An-dersen. Efter Karen Jacobsdatters død 1758 blev Thomas Andersen gift anden gang samme år med enken Kirsten Pedersdatter, død 1796, enke efter Niels Christensen, kaldet Smed, 1708-1750, gårdmand i Vognsild by. Blandt Kirstens børn med Niels Smed var sønnen Peder Nielsen, født 1745, der i 1774 overtog Øster Årup.

3. Anne Jacobsdatter, født i 1690'erne. Gift 1717 med Peder Nielsen fra Ertebølle; de boede 1726 i Bystrup.

4. Gregers Jacobsen, ca. 1699-1760.

Han opholdt sig 1731 i Vesterbølle, da han stod fadder hos stedfaderen i Årup, men døde i Illeris i Alstrup sogn.

Med sin anden og tredje kone fik Peder Jensen 11 børn:

1. Søren Pedersen Aarup, ca. 1726-1760 (vel identisk med den søn Jens, der ses født 1727 i Øster Årup). Søren Aarup fæstede under Lerkenfeld i 1754 en gård i Svingelbjerg (7). Gift 1754/55 i Simsted med Karen Svendsdatter fra Korsø, ca. 1733-1793, der efter Søren's død blev gift anden gang med Christen Laustsen, senere bosat i Glerup.
2. Jens Pedersen Aarup, 1728-1804, gårdmand i Vesterbølle, idet Aarup-slægten stammer fra to af hans børn, nemlig sønnen Thomas og datteren Anne.
3. Mads Pedersen Aarup, 1730-1798, fæstede gård i Vesterbølle under Lerkenfeld 1765 (8). Gift 1765 med Johanne Christensdatter, 1737-1806, søster til hans bror Jens' anden kone Anne Christensdatter, begge døtre af Christen Jensen Meilstrup i Østrup, Vognsild sogn, og hustru Inger Jensdatter.
4. Jacob Pedersen, 1731-1813, gårdmand i Vognsild by.
5. Christen Pedersen Aarup, født 1733, døde vist ugift i Svingelbjerg 1760.
6. Karen Pedersdatter, 1735-43.
7. Kirsten Pedersdatter, 1737-50.
8. Peder Pedersen, 1740-43.
9. Sigvard Pedersen, født 1741, død senest 1742.
10. Sigvard Pedersen, født og død 1743.
11. Peder Pedersen, født 1745.

Noter:

1. Lerkenfeld fæsteprotokol 1719-94, G.206-12,fol.73.
2. Lerkenfeld skifteprotokol 1719-37, G.206-58,fol.169.
3. Kilde 1, fol.144.
4. Samme, fol.180.
5. Samme, fol.333.
6. Samme, fol.93.
7. Samme, fol.167.
8. Samme, fol.289.

Født ca. 1691, død 1772.

Født ca. 1694, død 1766.

Christen Jensen, født i Mejlstrup, fik fæstebrev 26. april 1730 (1) af Lerkenfelds ejer på Jens Nielsens gård i Østrup i Vognsild sogn på 3 tdr. 4 skpr. 3 fjkr. 2 1/2 alb. hartkorn.

På sine ældre dage oplod han fæstet af gården for sønnen Jens Christensen, der 20. februar 1762 (2) fik fæstebrev på gården, hvor han skulle have forældrene på aftægt, samt "efter deres død besørge dem en skikkelig jordefærd efter deres stand og vilkår".

Den nævnte søn Jens Christensen, 1734-1802, blev i 1800 (3) afløst af sønnen Christen Jensen, 1767-1835, der igen blev efterfulgt af svigersønnen Søren Jensen i gården, der ved matrikule-ringen 1844 (4) fik matr. nr. 2 af Østrup med 3 tdr. 3 skpr. 3 fjkr. 1 alb. hartkorn. - I 1850'erne blev gården udstykket (5).

Christen Jensen Meilstrup var født ca. 1691 i gården Mejlstrup i Vognsild sogn, søn af Jens Graversen og hustru Dorthe Christensdatter; sognets kirkebog begynder først 1701, men Christen nævnes i skiftet 1728 (6) efter moderen.

Den gamle Christen Meilstrup døde 1772, begravet 1. april, 81 år gammel. Christen Jensen blev gift 27. marts 1729 i Vognsild med Inger Jensdatter af Østrup.

Hun var født ca. 1694 i gården i Østrup, datter af Jens Nielsen og hustru Anne Jepsdatter.

Christen Meilstrups kone Inger Jensdatter af Østrup døde 1766, begravet 19. oktober, 72 år gammel.

Inger og Christen Jensen Meilstrup fik blot 3 børn:

1. Anne Christensdatter, 1731-1810, se ane 11. Gift 1765 med Jens Pedersen Aarup i Vesterbølle.

2. Jens Christensen, 1734-1802, overtog fødegården i Østrup.

Med sin kone Mette, der døde 1792, 62 år gammel., havde han vist blot sønnen:

Christen Jensen, 1767-1835, der overtog slægtsgården i Østrup. Gift 1795 med sin kusine Karen Madsdatter, 1774-1833, datter af Mads Pedersen Aarup i Vesterbølle og hustru Johanne Christensdatter, Karen og Christen Jensens ældste datter Mette Christensdatter, født 1797 blev 1832 gift med Søren Jensen, der overtog gården i Østrup, som han købte til selveje fra Lerkenfeld 1845, men solgte til fremmede 1852 og flyttede til Sjøstrup i Års sogn.

3. Johanne Christensdatter, 1737-1806.

Gift 1765 med Mads Pedersen Aarup, 1730-1798, gårdmand i Vesterbølle, bror til hendes søster Annes mand Jens Aarup og søn af Peder Jensen i Øster Årup og hustru Kirsten Madsdatter, se ane 20-21.

Fæstebrevet på Christen Jensens gård i Østrup lyder:

Paa Deres Excellence, Højædle og Velbaarne Herre Vincents Lerche til Lerchenfeldt og Ruugaard (Rygård), Ridder, Kongelig Majestæts Geheimeraad etc.,

Paa Deres Excellence, Højædle og Velbaarne Herre Majestæts Geheimerraad etc., Min Høje Herres behag og ordre Haver Jeg sted og fæst, saa og hermed steder og fæster Christen Jensen, fød i Mejlstrup, dend 1/2-gaard i Østrup, som Jens Nielsen iboer, og for hannem opladt haver, hvilke fornævnte 1/2-gaard, som er Hartkorn 3 tdr. 4 skpr. 3 fjdk. 2 1/2 alb., hand med ald dens tilliggende, som af Arilds tid tilligget haver, hand sin Lifs tid paa efterskrevne Conditioner til brugelighed skal nyde og beholde; Til Indfæstning skal hand give, Som er betalt 20 sldr., siger tiuge Slettedaler; Alle kgl. Contributioner og paabudder skal hand til rette tider yde og Klarere, Samt dend Sædvanlig skyld og landgilde efter min Herres Jordebog, Ligesaa aarlig og i rette tider at yde og levere og giøre ægt og Arbeyd, som hans formand giort haver, Saa og Stedets biugning forsvarlig vedligeholde og lade sig dertil fornøje af Jens Nielsen, Saavel som for Inventarium og besætning, som Hand tilsvare. Og i alle maader forholde sig efter Loven og forordningen. Til bekræftelse under min Haand og Signet.

Lerkenfelt, den 26. april 1730.

Thomas Sørensen B.holm (Bregenholm)

Noter:

1. Lerkenfeld fæsteprotokol 1719-94, G.206-12, fol.61.

2. samme, fol.242.

3. Fæstebrev af 30. maj 1800 i fæstebreve 1732-1806 fra Lerkenfeld gods, G.206-15.

4. Gislum herreds matrikel 1844, B.48-C-103, fol.91.

5. Realregister for Vognsild sogn ca. 1860-ca.1955, B.48,C-SP.123, fol.323ff,

6. Lerkenfeld skifteprotokol 1719-37, G.206-58, fol.239b.

Ane 40 OLE JENSEN

Ane 42 ANDERS JENSEN

Ane 44 ALBERT CLAUSEN SMED

Født o. 1650, død 1749

Albert Clausen Smed døde som 99-årig i Døstrup i 1749.

Ane 60 LAURS PEDERSEN QUIST

Født 1714, død 1775

Harrildhus o. 1940

Ane 61 ANNE CHRISTENSDATTER MUNKHOLM

Laurs Pedersen Quist blev født 1714 i Øster Hornum og døde 1775 i Harrildhus i Vokslev. Han overtog o. 1745 fæstet af annksgården Harrildhus, hvis hartkorn var $\frac{1}{2}$ td. 4 skp. 3 fjdk. Selv om Harrildhus lå i Vokslev sogn fik Laurs Quist og hans familie forrettet alle kirkelige handlinger i Øster Hornum kirke. Han blev gift 1745 i Øster Hornum med. Anne Christensdatter Munkholm, født o. 1710, død 1792 i Harrildhus i Vokslev.

Ane 62 SØREN JENSEN TAARUP

Født o. 1727, død 1777

Ane 63 KIRSTEN PEDERSDATTER

Født o. 1732, død 1811

Søren Jensen Taarup blev født o. 1727 i Vokslev og døde 1777 i Gelstrup i Vokslev, (se note 1). Han blev gift 1752 i Vokslev med Kirsten Pedersdatter, født o. 1732 i Gelstrup i Vokslev, død 1811 i Gelstrup i Vokslev. Hun blev gift med (1) 1752 i Vokslev, Søren Jensen Taarup, født o. 1727 i Vokslev, død 1777 i Gelstrup i Vokslev. Hun blev gift med (2) 1777 i Vokslev, Christen Nielsen, født 1742 i Øster Hornum, død 1793 i Gelstrup i Vokslev.

5 gange tipoldeforældre

Ane 74 MADS PEDERSEN

født senest 1680, død 1757(?).

Ane 75 KIRSTEN JENSDATTER

født ca. 1667, død 1708.

Mads Pedersen giftede sig 1699/1700 til fæstet af en gård i Vognsild by og sogn med enken efter den tidligere fæster Niels Pedersen, efter hvis første kone der var afholdt skifte 6. oktober 1697 (1) mellem enkemanden og børnene Christen og Mette, henholdsvis i 17. og 15. år; efter at aktiver og passiver var udlignede, var der 69 sldlr. til deling arvingerne imellem. Da der 19. juli 1699 (2) afholdtes skifte efter Niels Pedersen selv mellem hans anden kone og enke Kirsten Jensdatter, hvis lavværge var Søren Sørensen Dall i Vognsild, og stedbørnene, gav boet et underskud på godt 7 sldlr. Mads Pedersen, barnefødt i "Heegaard i Aars Herred", fik derpå 22. marts 1700 (3) fæstebrev på gården i Vognsild, hvis hartkorn blev anført med 2 tdr. 3 skpr. 3 fjkr., men rettere var 2 tdr. 3 skpr. 2 fjkr. 1 alb. (4). - Her i gården døde Mads Pedersens første kone Kirsten Jensdatter, der tidligere havde været gift med Niels Pedersen, i året 1708, hvor der 12. juli (5) blev afholdt skifte efter hende.

Også hans anden kone Anne Sørensdatter døde i gården; efter hende blev der afholdt skifte 16. april 1737 (6). Derpå drev Mads Pedersen gården til 1755, da sønnen Peder Madsen mod aftægt til den gamle fik fæstebrev på gården 6. september (7).

Mads Pedersen, der var født senest 1680, var ifølge fæstebrevet født i "Heegaard i Aars Herred", hvilket vist må være fejl for Hedegårde i Bislev sogn i Hornum herred, hvor der i den ene af de tre gårde i 1680 (8) nævnes en Peder Madsen, som havde efterfulgt Mads Sørensen (faderen?).

I 1688 (9), da gårdens hartkorn blev forandret fra 11 tdr. 4 skpr. 3 fjkr. 1/7 alb. til 9 tdr. 6 skpr. 1 fjkr. 1 alb., var den fæstet af en Søren Christensen, der udmærket kunne være den Søren Christensen i Hedegård, der ved skiftet 1708 efter Mads Pedersens første kone havde 10 sldlr. tilgode.

Mads Pedersen, der i 1755 oplod gården for sønnen, er forgæves søgt død i Vognsild kirkebog, hvis han da ikke er den Mads Pedersen, der døde 1757, begravet 26. december, 70 år gammel, men så er alderen alt for lavt ansat.

Han blev gift 1699/1700 i Vognsild med enken Kirsten Jensdatter, der fra 1697/98 havde været gift med Niels Pedersen, død 1699, med hvem hun ingen børn fik.

Hun var født ca. 1667, men var af ukendt herkomst; under betegnelsen Mads Pedersens hustru døde hun 1708 i Vognsild, begravet 3. juni i sit 42. år.

Kirsten og Mads Pedersen fik 2 levedygtige børn, døtrene Kirsten, født 1702/03, se ane 20-21, og Anne Madsdatter, født ca. 1705. Efter hendes død synes Mads Pedersen at have siddet som enkemand med sine to piger i 10 år.

Han blev derpå gift anden gang 1718 i Vognsild, trolovet 28. august og copuleret 16. oktober, med Anne Sørensdatter af Vognsild; giftermålet fandt sted efter kongelig tilladelse, da de var hverandre besvogrede på hans salig hustrus side. - På trolovelsesdagen fik parret en datter Kirsten døbt.

Anne Sørensdatter døde 1737 i Vognsild, begravet 24. februar, 58 år gammel. - Med hende havde Mads Pedersen ligeledes to levedygtige børn, nemlig datteren Kirsten, født ca. 1721, og sønnen Peder, født ca. 1723, der overtog gården.

Af skiftet 1708 efter Mads Pedersens første kone Kirsten Jensdatter fremgår, at gården, hvis indbo hverken var righoldigt eller særlig solidt, havde en besætning på 4 heste - nemlig 2 gode og 2 ringere - 3 køer, 1 årrings stud og 1 årrings kvie, 1 kalv, 5 får, 4 væddere, 2 svin og 3 gæs.

Aktiverne beløb sig til godt 77 sldlr., men passiverne til 198 sldlr. - bl.a. 69 sldlr. i landgilde-restancer og brøstfældighed for 41 sldlr. - Der blev intet at arve, men han forblev dog i gården.

Meget bedre så det ikke ud i 1737 ved skiftet efter hans anden kone; stuehuset, der bestod af korsstue, storstue, kammer, kælder samt køkken og bryggers var forsynet med ganske almindeligt indbo.

Besætningen var igen på 4 heste, men kun 1 ko, 1 kvie med kalv, 1 årrings stud og 1 kvie, samt 11 får med lam, 12 årrings får, 1 svin, 4 gæs, 4 ænder og 8 høns.

Aktiverne beløb sig til 86 sldlr., men passiverne til 100 sldlr. - Blandt sidstnævnte anføres byg-fælden på 9 bindinger råling (stuehus) og 3 bindinger korshus, 16 bindinger lade og stald, ialt 26 sldlr., hvorimod der næstafvigte år var opført endnu en lade på 6 bindinger. - Desuden 7 bindinger fæhus med 6 sldlr. 4 mk. bygfæld.

Noter:

1. Ålborg hospital skifteprotokol 1691-1719, C.649-108, fol.122b.
2. Samme, fol.170b.
3. Ålborg hospital fæsteprotokol 1677-1719, C.649-100, fol.234.
4. Mariager amts matrikel 1688, Z.9-7, fol.5, samt Rinds og Gislum herreders matrikel 1724, B.48.C-99, fol.46.
5. Kilde 1-2, fol.298.
6. Samme 1719-55, C.649-109, fol.543.
7. Ålborg hospital fæsteprotokol 1720-69, C.649-101, fol.775.
8. Himmersyssels matrikel 1680, Z.6-3, fol.242.
9. Ålborghus amts matrikel 1688, Z.9-4, fol.46b.

født ca. 1658, død 1728.

I to mandtal fra 1660 (1) nævnes henholdsvis Gravers Jensen og Jens Graversen med tre søskende i gården Mejlstrup i Vognsild sogn; ved matrikuleringen 1664 (2) nævnes Gravers Jensens enke i Mejlstrup med en landgilde, der omregnedes til 7 tdr. 1 skp, 3/5 alb, hartkorn.

Gården Mejlstrup i Vognsild i 1946.

Jens Graversen og broderen Jacob synes en tid at have haft gården i fællesskab - ifølge matriklen 1680 (3); men ved matrikuleringen 1688 (4), da der årligt dyrkedes 67 1/2 td. land under Mejlstrup, hvis hartkorn da blev sat til 7 tdr. 3 skpr. 2 fjkr., var Jens Graversen enefæster af Mejlstrup. Efter Jens Graversens død 1699 - skiftet afholdtes 21. april 1699 (5) - fik Anders Nielsen, "barnfød i Eistrup", 3. maj samme år (6) fæstebrev af Lerkenfelds ejer på gården Mejlstrup, hvorfor han skulle betale 50 sldr, til stedsmaal (indfæstning).

Jens Graversens og senere Anders Nielsens kone Dorthe Christensdatter døde i Mejlstrup 1728, hvor skiftet påbegyndtes 4. november og sluttedes 21. marts 1729 (7). Anders Nielsen oplod 1731 fæstet af Mejlstrup for Peder Nielsen, der 4. juni 1731 (8) fik fæstebrev på gården; han var gift med en datter af Dorthe og Anders Nielsen.

Jens Graversen var født omkr. 1640 i Mejlstrup som søn af Gravers Jensen og hustru, og han døde som sagt samme sted 1699. Han blev gift senest 1685 med Dorthe Christensdatter. Hun var født ca. 1658 og synes at være datter af Christen Nielsen Basse i gården Vester Årup i Vognsild sogn og hustru.

Dorthes datter Else Jensdatter nævnes således både 1710 og 11 som fadder til døtrene Else og Kirsten af Niels Christensen Basse, ca. 1680-1756, gårdmand i Svoldrup i Vognsild sogn og sidst i Knudstrup i Vesterbølle sogn, og hustru Maren Nielsdatter, ca. 1666(?) - 1748, med hvem han var blevet gift 1707 i Vesterbølle. - Niels Basse nævnes således også 1711 og 19 som fadder hos nævnte Else Jensdatter og hendes mand Christen Hansen i Svoldrup. Christen Basses datter var temmelig sikkert Else Christensdatter, ca. 1671-1704, der i 1690'erne blev gift med Niels Vognsen, ca. 1670-1746, der i 1696 (9) overtog Vester Årup efter Christen Basse; og hos Else og Niels Vognsen nævnes i 1701 Dorthe Christensdatter i Mejlstrup som fadder. Efter disse forhold at dømme var Dorthe Christensdatter i Mejlstrup altså datter af Christen Nielsen Basse, født ca. 1622, død 1702 i Vester Årup, begravet 23. april, 79 år 8 måneder gammel.

Christen Basse var fæster under Lerkenfeld af den største af de to Årup-gårde, nemlig Vester Årup, hvis hartkorn i 1688 (10) blev sat til 6 tdr. 1 skp. 1 alb. - Christen Basse var en anset mand, der fra før 1671 var ridefoged på Bonderup (nu Lerkenfeld) og fra 1685 herredsskriver i Gislum herred (11). Om Dorthe, født ca. 1658, var helsøster til de ovennævnte Else, født ca. 1671, og Niels, født ca. 1680, vides ikke; sidstnævntes mor var Kirsten Svendsdatter, født efter 1629, død 1695, der igen var datter af Svend Pedersen Farstrup, 1604-1671, sognepræst i Vester- og Østerbølle fra 1629 (12). Dorthe Christensdatter døde 1728 i Mejlstrup, begravet 10. oktober, 70 år gammel.

Efter Jens Graversens død blev hun gift anden gang 1699/1700 med Anders Nielsen, født ca. 1672 "i Eistrup", død 1735 i Mejlstrup, begravet 9. november, 63 år gammel; hans herkomst kendes ikke.

Dorthe Christensdatter fik 6 levedygtige børn i sine to ægteskaber:

1. Else Jensdatter, ca. 1686-1750. Gift 1710 med Christen Hansen, død 1750(?), gård-mand i Svoldrup i Vognsild sogn.
2. Gravers Jensen, ca. 1689-1749, gårdmand i Svoldrup. Gift første gang 1721 i Testrup med Anne Jensdatter, død 1722. Gift anden gang 1722 med Bodil Sørensdatter, død 1723, 44 år gammel. Gift tredje gang 1723 med Anne Sørensdatter.
3. Karen Jensdatter, ca. 1689-1758. Gift 1720/21 med Anders Jensen, kaldet Hougaard, ca. 1685-1756, fæster af en gård på 7 tdr. (13) hartkorn i Knudstrup i Vesterbølle sogn under Gunderupgård.
4. Christen Jensen Meilstrup, ca. 1691-1772, gårdmand i Østrup.
5. Kirsten Andersdatter, født 1702. Gift 1729 med Peder Nielsen, ca. 1704-1757, fæster af gården Mejlstrup.
6. Mette Andersdatter, født 1704. Gift 1730 med Søren Jensen i Morum i Vognsild sogn.

Skiftet efter Dorthe Christensdatter i Mejlstrup påbegyndtes på 30. dagen, 4. november 1728, efter dødsfaldet; arvingerne var enkemanden og afdødes børn:

Af første ægteskab: Gravers Jensen i Svoldrup, Christen Jensen i Østrup, Else Jensdatter, gift med Christen Hansen i Svoldrup, og Karen Jensdatter, gift med Anders Jensen i Knudstrup. Af andet ægteskab med enkemanden: Kirsten Andersdatter og Mette Andersdatter. Gårdens stuehus bestående af dagligstue, vesterstue, kammer samt køkken og bryggers var pænt forsynet med solidt indbo og husgeråd.

Besætningen bestod af hele 10 stude af værdi fra 2 til 5 rdlr. stykket, 1 tyr, 5 køer fra 2 rdlr. 4 mk., til 4 rdlr. 4 mk., 1 kvie, 3 studekalve og 1 kviekalv, samt 5 heste fra 5 rdlr. til 8 rdlr. 4 mk., 1 gammelt øg til 1 rdlr. 2 mk., 1 plag og 1 føl. - Desuden 36 får, 6 lam, 1 so og 1 gris, 5 høns og 1 hane.

Til gårdens lovmæssige besætning behøvedes 64 rdlr. 4 mk., hvortil føjede sig husenes brøstfældighed til 60 rdlr. 4 mk. - Afdødes søn af første ægteskab Christen Jensen Meilstrup fordrede 13 rdlr. 2 mk. ifølge skiftet 21. april 1699 efter faderen Jens Graversen. Først 21. marts 1729 sluttedes skiftet, hvor aktiverne beløb sig til 214 rdlr. og passiverne til 196 rdlr. 4 mk.; der blev kun 17 rdlr. 2 mk. til deling, samt forlods 15 rdlr. til deling mellem de to døtre af andet ægteskab.

Noter:

1. Gravers Jensen i Rigsarkivets mandtal 1660 for Rinds og Gislum herreder i Hald amtsregnskab, jordebogsregnskaber 1661-63, mens Jens Graversen og tre søskende nævnes i militærregnskaber IV-d, 40d, mandtalsregnskab over den til Jørgen Kruse indbetalte hovedskat til jul 1660 af Århus stift (udtaget af lensregnskaberne).
2. Rigsarkivets matrikel 1664 for Dronningborg og Mariager kloster amter i rentekammeret 311.136 (spec. 1827-28c), fol.317b.
3. Matriklen 1680 (1664) for Mariager amt, Z.6-4, fol.275.
4. Matriklen 1688 for Mariager amt, Z.9-7, fol.6b, samt Henrik Pedersen: De danske Landbrug (1688), 1928, s. 240.
5. Nævnes i skiftet efter Dorthe Christensdatter 1728, Lerkenfeld skifteprotokol 1719-37, G.206-58, fol.239b.
6. Lerkenfeld fæsteprotokol 1719-94, G.206-12, fol.71.
7. Kilde 5.
8. Kilde 6, fol.95b.
9. Samme, fol.72b.
10. Kilde 4, fol.6.
11. J. Chr. Sixhøj: Viborg katedralskoles dimittender 1630-1879, 1968, s. 57, (nr. 556 Christen Basse).
12. Præsterne Mads Farstrup og Laurids Axelsens dagbøger, udgivet af Ignatius Becher 1813, s. 124, samt Wibergs Præstehistorie, bd. 3, 1871, s. 536.
13. Rinds og Gislum herreders matrikel 1724, B.48.C-99, fol.27.

Ane 78 JENS NIELSEN

født ca. 1664, død 1740.

Ane 79 ANNE JEPSDATTER

født ca. 1654, død 1735.

Jens Nielsen fæstede - vel ved giftermålet senest 1694 - svigerfaderens halvdel af gård nr. 1 i Østrup i Vognsild sogn på 3 tdr. 4 skpr. 3 fjkr. 2 1/2 alb. hartkorn under godset Lerkenfeld; ved indretningen af godsets fæsteprotokol 1719 (1) blev nedenstående fæstebrev udstedt til Jens Nielsen. Han drev gården til 1730, da svigersønnen Christen Jensen Meilstrup, se ane 22-23, 26. april (2) dette år fik fæstebrev på den 3 1/2 td. hartkorn store gård.

Jens Nielsen, der var født ca. 1664, men af ukendt herkomst, døde 1740 i Østrup, begravet 20. marts, 76 år gammel. Han blev gift senest 1694 - måske før - med den 10 år ældre Anne Jepsdatter fra Østrup; den kendsgerning, at hun dels var så meget ældre end manden og dels var over 30 år ved giftermålet, kunne tyde på, at hun havde været gift før, men

herom vides intet. Anne Jepsdatter var født ca. 1654 i gården i Østrup, datter af Jep Nielsen og hustru Inger Byrialsdatter.

Herredsfoged Christen Sørensen Testrup nævner i sine slægtsoptegnelser fra 1730'erne i indledningen til Rinds herreds krønike(3), at Byrial Christensen i Klotrups datter "havde (var gift med) Jep i Østrup, deres datter er Anne Jepsdatter, som nu har Jens Nielsen i Østrup".

Anne Jepsdatter af Østrup døde 1735, begravet 30. oktober, 81 år gammel.

Foruden datteren Inger Jensdatter, født ca. 1694, havde Anne Jepsdatter og Jens Nielsen vist blot datteren Kirsten Jensdatter, ca. 1696-1742, der blev gift 1722 med Søren Christensen, gårdmand i Gislum by og sogn, samt sønnen Niels Jensen, 1701-1727, som var ugift. Jens Nielsens fæstebrev fra 1719 lyder:

Fæstebreff paa Jens Nielsøns i Østrup Hans iboende 1/2ve gaard, som er Hartkorn 3 tdr. 4 skpr. 3 fd. 2 1/2 alb.:

Kiendes ieg underskreffne Thomas Sørensen Bregenholm, Ridefoged paa Lerkenfeldt, at som fornæffnte Jens Nielsøn ej har nogen fæstebreff at fremvise, Haver ieg efter Hans Kongl. Maj. ts. Aldernaadigste forordning af 23. Januarii 1719 (om fæsteprotokollers indretning) hermed paa Deris Excellence, høj- og Velbaarne Herre, Hr. Vincens Lerke til Lerkenfeldt, Ridder, Kongl. Maj. ts. Gehejmeraad etc., min højgunstige Herris vegne Haver sted og fæst, saa og Hermed steder og fæster Hannem fornte 1/2ve gaard fremdelis at nyde til brugelighed sin lifftiid med de conditioner, at Hand svarer Restanzen paa samme gaard til dato, og herefter fremdeelis svarer Kongl. skatter, samt skyld og landgield Aarlig og i Rette tider, gjører ægt og arbejde som tilforn, gaardens Bygning at forbedre og vedligeholde, jorden og dends tilhørende Ejendomme tilbørligen at dyrke og medhandle, og ej noget af dets tilhørende at lade forrykis eller frahæfvis, og Hvis Hand ej beviser, at Hand af samme 1/2ve gaard har given fæste eller dend ham frie for fæste er forundt, skal hand for fæste deraf fornøje min høj-Velbaarne Herre selff. I det Øffrige forholder hand sig efter Kongl. Maj. ts. lov og aldernaadigste udgiffne forordninger, samt dette fæstebreff under dissens forbrydelse i alle maader efterrettelig.

Til bekræftelse under min Egen haand.

*Lerkenfeldt d. (dato mangler)
Thomas Sørensen Bregnholm.*

Noter:

1. Lerkenfeld fæsteprotokol 1719-94, G.206-12, fol.69b.
2. Samme, fol.61.
3. Det kgl. Biblioteks Ny kgl. Samlinger, kvart, 756c, bd.I, fol.17.

Ane 120 PEDER MADSEN QUIST

Født o. 1676, død 1738

Ane 121 SOFIE LAURSDATTER

Født o. 1682, død 1748

Peder Madsen Quist blev født o. 1676 i Øster Hornum og døde 1738 i Øster Hornum. Han blev gift 1707 i Øster Hornum med Sofie Laursdatter, født o. 1682 i Øster Hornum og død 1748 i Øster Hornum.

Ane 124 JENS CHRISTENSEN TAARUP
Døde før 1765

Ane 125 ELSE SØRENSDATTER
Født o. 1700, død 1757

Jens Christensen Taarup døde før 1765. Han var fæster under Lundbæk af en gård i Vokslev af hartkorn 5 0 0 2. Han blev gift med .Else Sørensdatter, født o. 1700, død 1757 i Vokslev.

Ane 126 PEDER SØRENSEN FÆRCH

Peder Sørensen Færch. Han var fæster af en gård i Gelstrup i Vokslev af hk 3 6 3 2, som han i 1752 afstod til svigersønnen Søren Jensen Taarup

6 gange tip oldeforældre

Ane 152 GRAVERS JENSEN

født før 1620, død ca. 1660.

Ane 153 N.N. (ELSE TERKILDSDATTER?)

Senest 1640 - datteren Margrethe var født ca. 1638 - fæstede Gravers Jensen gården Mejlstrup i Vognsild sogn, hvor han nævnes i præstens indberetninger om gårde og bol 1657 (1).

Han må være død ca. 1660, for i to mandtal fra dette år (2) nævnes henholdsvis Gravers Jensen og Jens Graversen med tre søskende i Mejlstrup. Ved matrikuleringen 1664 (3), da gården tilhørte Valdemar Daa til Bonderup (nu Lerkenfeld), nævnes Gravers Jensens enke som fæster af Mejlstrup, hvoraf der i årlig landgilde svaredes 1 ørte rug, 1 ørte byg, 1 ørte havre, 3 pd. smør, 1 svin, 1 lam, 1 gås, 2 høns, 20 æg og 1 dlr. gæsteri, alt omregnet til 7 tdr. 1 skp. 3/5 alb. hartkorn.

I et skattemandtal 1673 (4) nævnes i Mejlstrup enken Else Terkildsdatter med døtrene Maren, Else og Karen Graversdøtre.

Omkring 1680 (5) havde brødrene Jacob og Jens Graversen i fællesskab gården i fæste. Men fra før 1688 (6) var Jens Graversen, se ane 44-45, enefæster i Mejlstrup, hvis hartkorn da blev ansat til 7 tdr, 3 skpr, 2 fjkr, årligt dyrkedes der da 67 1/2 td. land under gården.

Gravers Jensen, der var født før 1620, døde altså ca. 1660. Han blev gift før 1640, men om den Else Terkildsdatter, der nævnes 1673, var mor til alle børnene vides ikke - han kunne godt have været gift to gange.

Af Gravers Jensens børn kendes:

1. Margrethe Graversdatter, ca. 1638-1705. Gift første gang med Christen Nielsen, ca. 1624-87, gårdmand i Østerbølle by og sogn. Gift anden gang 1696 med Willum Christensen, ca. 1671-1729, der overtog gården i Østerbølle.
2. Jens Graversen, født omkr. 1640, død 1699.
3. Jacob Graversen, død senest 1700. Han nævnes som fæster af den halve Mejlstrup i 1680, hvor han ligeledes boede i 1682, da han stod fadder hos søsteren Margrethe; se-nere overtog han fæstet af gården Øster Årup. Gift senest 1690 med Karen Nielsdatter, ca. 1662-1726, der efter hans død blev gift med Peder Jensen, der overtog Øster Årup.
4. Anne Graversdatter, ca. 1657-1735 (7); hun nævnes 1713 som fadder hos søsteren Margrethes søn Bertel Christensen i Ålestrup. Gift senest 1688 (S) med Niels Jensen, ca. 1651-1745, der fra omkr. 1720 var fæster af gården Kastrup i Testrup sogn.
5. Maren Graversdatter, nævnt 1673.
6. Else Graversdatter, nævnt 1673.
7. Karen Graversdatter, nævnt 1673. Hun var måske den Karen Graversdatter, ca. 1650-1710, der blev gift senest 1683 med Peder Jensen Smed, ca. 1645-1713, gårdmand i Østrup i Vognsild sogn, og med hvem hun havde sønnen Niels Pedersen Smed, ca. 1683-1735, der overtog gården 1703 (9).

Noter:

1. Viborg bispearkiv, Gislum provsti 1533-1770, C.2-1870.
2. Rigsarkivets mandtal 1660 for Rinds og Gislum herreder i Hald amtsregnskaber, jordebogsregnskaber 1661-63, samt militærregnskaber IV-d, 40d, mandtalsregnskab for den til Jørgen Kruse indbetalte hovedskat til jul 1660 af Århus stift (udtaget af lensregnskaberne).
3. Rigsarkivets matrikel 1664 for Dronningborg og Mariager kloster amter i Rentekammeret 311.137(spec.1.827-28c), fol.317b.
4. Amtsregnskab i Rigsarkivet for Dronningborg, Silkeborg og Mariager amter 1672-73, prot. 3, fol.104b.
5. Landsarkivets matrikel 1680 (1664) for Mariager amt, Z.6-4, fol.275.
6. Matriklen 1688 for Mariager amt, Z.9-7, fol.6b, og Henrik Pedersen: De danske Landbrug (1688), 1928, s. 240.
7. Skifte 1741, 42 og 45 efter Anne og Niels Jensen i Kastrup, Gunderupgård skifte-protokol 1722-89, G.174-l, fol.27, 37 og 38, samt skifte 1723 efter sønnen Gravers Nielsen i Knudstrup samme prot, fol.4b.
8. Sønnen Gravers Nielsen i Knudstrup døde 1723, 35 år gammel.
9. Lerkenfeld fæsteprotokol 1719-94, G.206-12, fol.70b.

Ane 158 JEP NIELSEN

født omkr. 1620, død omkr. 1690.

Ane 159 INGER BYRIALSDATTER

født ca. 1618, død 1705.

Jep Nielsen fæstede i 1650'erne gård i Østrup i Vognsild sogn, hvor han nævnes i præsteindberetninger om gårde og bol 1657 (1) som fæster sammen med Peder Christensen af den ene af de to lige store gårde i byen, der efterhånden i 1600-tallet kom til at bestå af fire lige store gårde. I et mandtal fra 1660 (2) nævnes Jep Nielsen og hustru Inger Byrialsdatter med et barn.

Matriklen 1664 (3) oplyser, at Peder Christensen og Jep Nielsen som fæstere af den første gård i Østrup til gårdens ejer Valdemar Daa til Bonderup (nu Lerkenfeld) tilsammen ydede en landgilde på 1 ørte rug, 1 ørte byg, 2 1/2 pd. smør, 1 svin, 1 lam, 1 gås, 2 høns, 20 æg og 1 dlr. gæsteri, alt omregnet til 5 tdr. 3 skpr. 2 fjkr. 2 3/5 alb, hartkorn, - Samme år (4) pantsatte Valdemar Daa - den kendte alkymist - bl.a. gårdene i Østrup til Ove Juul til Lundbæk, hvor fæsternes navne anføres som Jens Nielsen og Christen Pedersen; det første må være en fejlskrivning for Jep Nielsen, mens den anden fæster jo kunne være en søn af ovennævnte Peder Christensen. I 1680 (5), da Ove Juul nævnes som ejer af gården, var Søren og Jep Nielsen fæster af gården i Østrup. - Jep Nielsen nævnes ligeledes i skødet af 23. april 1683 (6) fra Ove Juul til Peder Lerche som fæster af en fjerdedel af hele Østrup.

Jep Nielsen nævnes 1688 (7) i tingbogen i en sag fra Østerbølle, Og i matriklen fra samme år (8), da hele Østrup og det meste af Vognsild sogn tilhørte Peder Lerche, der i 1680'erne var blevet ejer af det gamle Bonderup, som han da gav navnet Lerchenfeldt, nu Lerkenfeld, nævnes Søren Pedersen og Jep Nielsen som fæstere af gård nr. 1 i Østrup, hvis hartkorn da blev ansat til 7 tdr, 1 skp. 3 fjkr. 2 alb.

Under Jep Nielsens fjerdedel af hele Østrup, der udgjorde 3 1/2 td. hartkorn, dyrkedes årlig blot godt 16 tdr. land (9). Dette beskedne dyrkede tilliggende lyder ikke af meget; men i den forbindelse skal der gøres opmærksom på, at der dengang desuden hørte meget udyrket overdrev til gårdene. Og de lave strækninger mod syd ned til Lerkenfeld å var gode græsningsarealer til fedestude. - Jorden i Østrup hørte til det allerbedste på egnen med blot 4 1/2 td, land pr. td. hartkorn.

Omkr. 1690 - senest 1695 - overtog Jeps svigersøn Jens Nielsen, fæstet af gården, der forblev i slægtens besiddelse til 1852.

Jep Nielsen, der var født i 1620'erne eller snarest lidt før, var af ukendt herkomst; måske stammede han fra Østerbølle, siden han nævnes i en retsag derfra. Han var sikkert af anset bondeslægt - hans svigermor tilhørte jo den adelige, men dog ikke rige slægt Byrialsen eller Børialsen med tilnavnet Pors. Han døde efter 1688 - vel omkr. 1690; han døde i alt fald før kirkebogens begyndelse 1701.

Jep Nielsen blev gift senest omkr. 1655 med Inger Byrialsdatter fra Klotrup. Hun var født ca. 1618 - måske snarest omkr. 1620 - i Klotrup i Fjelsø sogn; hun var datter af den ansete bonde Byrial Christenseng hvis slægt tilhørte de stridbare "Rinds herreds knaber", og hans adelige hustru Anne Pors, se afsnittet "De Rinds herreds knaber".- Ingers afstamning fremgår af herredsfoged Testrups optegnelser fra 1730'erne (10).

Hun døde 1705 i Østrup, hvor præsten da skrev:

11. marts begravet Jens Nielsens gode moder (svigermor) af Østrup, navnlig Inger Byrialsdatter i sit alders 88. år.

Se **Inger Byrialsdatters** forslægt i næste afsnit "**De Rinds herreds knaber**".

Noter:

1. Viborg bispearkiv, Gislum provsti 1533-1770, C.2-187.
2. Rigsarkivets militærregnskaber IV-d,40d, mandtalsregnskab på den til Jørgen Kruse indbetalte hovedskat til jul 1660 af Århus stift (udtaget af lensregnskaberne).
3. Matriklen 1664 for Dronningborg og Mariager kloster amter i rentekammeret 311.136 (spec.1827-28c), fol.317a-b.
4. Dokumenter vedr. indførsler hos Valdemar Daa i Lerkenfeld godsarkiv, G.206-7.
5. Landsarkivets matrikel 1680 (1664) for Mariager amt, Z.6-4, fol.275.
6. Skøder og adkomster 1682-1912 i Lerkenfeld godsarkiv, G.206-3.
7. Rinds herreds tingbog 1787-88, B.48.A-I, fol.97.
8. Matriklen 1688 for Mariager amt, Z.9-7, fol.6b.
9. Henrik Pedersen: De danske Landbrug (1688), 1928, s. 241.
10. Christen Sørensen Testrup: Rinds Herreds Krønike, Det kgl. Biblioteks Ny kgl.Samlinger, kvart, 756c, bd. I, fol.17 og 34.

Ane 242 LAURS TYGESEN

Død 1724-40

Ane 243 INGER POULSDATTER

Født o. 1659, Død 1740

Laurs Tygesen, død 1724 - 1740. Han blev gift med Inger Poulsdatter, født o. 1659, død 1740 i Øster Hornum.

Ane 248 CHRISTEN MICHELSEN

Christen Michelsen. Fæster af gård i Taarup i Vokslev under Lundbæk.

Ane 252 SØREN NIELSEN FÆRCH

Født o. 1655, død e. 1707

Søren Nielsen Færch, født o. 1655 i Gelstrup i Vokslev, død e. 1707. Han var fæster af Færchgården i Gelstrup i Vokslev. Boede senere i Byrsted i Veggerby.

7 gange tipoldeforældre

Ane 504 NIELS SØRENSEN FÆRCH

Født f. 1645, død e. 1669

Ane 503 METTE CHRISTENSDATTER

Død f. 1681

Niels Sørensen Færch blev født f. 1645 i Gelstrup i Vokslev, død e. 1669 i Gelstrup i Vokslev. Han var fæster i Færchgården i Gelstrup i Vokslev. Han blev gift med Mette Christensdatter, død f. 1681.

Ane 1008 SØREN NIELSEN FÆRCH

Født o. 1690, død f. 1657

Maleri af Færchgården i Gelstrup

Ane 1009 ANNE MICHELSDATTER

Død e. 1657

Søren Nielsen Færch blev født o. 1590, død f. 1657. Han var fæster i Færchgården i Gelstrup i Vokslev. Han blev gift med Anne Michelsdatter, død e. 1657.

Ane 1006 CHRISTEN ERIKSEN

Født o. 1600

Ane 1007 KIRSTEN KJELDSDATTER

Christen Eriksen blev født o. 1600. Han var borger i Nibe. Han blev gift med Kirsten Kjeldsdatter.

De Rinds herreds knaber

Tiden fra omkring 1500 til Enevældens indførelse 1660 var på mange områder en urolig epoke - ikke mindst med hensyn til adelens sociale position. Perioden blev indledt med kongerne Hans og Christian II's bryderier med rigsrådet og adelen samt fordrivelsen af kong Christian og Clementsfejden, hvor det store flertal af det nordlige Jyllands selvejerbønder måtte afstå deres gårde til kongen for "halsløsningen".

1500-tallet var præget af højadelens (rigsrådsadelens) godssamling på bekostning af lavadelen (landsbyvæbnerne), der i tiden frem mod 1600 nærmest blev for velstillede bønder at regne. Og af disse storbondeslægter gled mange under Christian IV's regeringstid ind i rækken af almindelige fæstebønder. 1500-tallet var de stærkes tid, hvor de svage bukkede under for de livskraftige, der nød livets behageligheder efter bedste evne. Vor viden om overklassens liv på godt og ondt med frådseri mad og drikke og meget andet har historikeren Troels Lund på interessant vis udnyttet i det bindstærke værk "Dagligt Liv i Norden i det 16. de Aarhundrede".

Tiden var præget af kraftudfoldelser og tøjlesløshed, der ofte fik voldelige udfald. - Gang på gang berettes om slagsmål og drab; ikke blot adelen, men også købstædernes pæne borgerskab og storbondeslægterne tog del i voldsomhederne. - "De Rinds herreds knaber" stod heller ikke tilbage.

Dengang kunne man betale sig fra drab, mens tyveri og ubeviste hekserier blev straffet med galge og bål.

Hovedkilden til vor viden om "knaberne" fra Rinds herred er Christen Sørensen Testrup, 1685-1761, herredsfoged i Rinds-Gislum herreder og ejer af herregårdene Lille Restrup og Viffertsholm, der var en meget interesseret samler af historiske oplysninger - ikke mindst fra hjemstavnen. I 1730'erne nedskrev han "Rinds herreds krønike" i to bind, hvoraf dr. phil. Oluf Nielsen har ladet trykke det meste af første bind i Jyske Samlinger bd. I og II, 1866-69.

Christen Testrup var født 1685 i Testrupgård i Testrup sogn; mange af hans oplysninger fik han fortalt af sin mor Mette Christensdatter, død 1740, der var født 1657 i Ålestrup som datter af selvejerbonden Christen Pedersen, der igen var født så tidligt som 1594. Testrups morfar tilhørte den gamle, ansete slægt af "Rinds herreds knaber", hvor fornævnet Byrial eller Børial var almindeligt; Testrup staver konsekvent navnet Byrial med ø i stedet for y. Men i de gamle indskrifter på epitafier og gravsten samt i andre skriftlige kilder staves navnet med y i lighed med flertallet af de nulevende bærere af navnet.

Christen Pedersen var sønnesøn af Byrial Christensen i Ålestrup (se ane 8-9), der i 1543 måtte købe sin gård af kongen, efter at den var forbrudt i Clementsfejden.

I manuskriptet til "Rinds herreds krønike", der findes på Det kgl. Bibliotek (Ny kgl. Saml., kvart, 756c), fortæller Testrup om tipoldefaderen Byrial Christensens mange efterkommere; men dette afsnit er ikke medtaget i uddragene i Jyske Samlinger.

Indledningsvis fortæller Testrup, at "Rinds herreds knaber kaldtes folkene i denne egn eller herred i fordums tid, hvilket navn dem da meget vel bekvemmede i henseende til deres stridbarhed og mandighed, så og at de meste var rige selvejerbønder, men tabte en stor del deraf ved skipper Clements opløb anno 1534." På grund af denne fejde kom selvejerbønderne i unåde hos kongen og mistede deres selvejergods - kun "de som var formuende købte det igen af kongen; men resten fik det aldrig mere, hvorover så og at størstedelen siden er bleven propritærslaver - de fleste indbyggere her i herredet efterhånden er bleven forarmede, og da armoden er den, der gør menneskene forsagte, så er og dette navn "Rinds herreds knaber" aflagt og forglemt, så at det nuomstunder lidet eller intet bruges (1)."

I en fodnote sst. oplyser dr. phil. O. Nielsen, at udtrykket "en knabe" dels kan betyde en riddersvend, altså en væbner, men også en adelsmand, hvis adelsskab ikke respekteres, fordi han har giftet sig med en almindelig bondepige. I en anden note (2) anfører han, at det tydeligt fremgår, at knaberne "i det hele har været selvejerbønder med udpræget selvfølelse, og at de adelige i denne egn i det 15. og i begyndelsen af det 16. århundrede kun havde lidet at betyde, idet de næppe har skilt sig fra selvejerbønderne ved andet end deres rustning og deraf følgende skattefrihed, medens de hverken i rigdom eller andre ydre kår har haft fortrin frem for de selvejere, der var deres daglige omgang og ofte nære pårørende".

Testrup fortæller, at knabernes voldsomhed ofte kom til udtryk, når de mødtes til "Dal marked" (3). I Østerbølle sogn "er beliggende den navnkundige Markedsdal, hvorudi i forrige tider blev holdt navnkundige og berømmelige Dal marked, til hvilket marked søgte mange både indenlandske og udenlandske; men som i Samme marked ej blev holdt nogen ret justits og disse Rinds herreds knaber i de tider var så store vovehalse, blev samme steds mange ihjelslagne og lemlæstede; så at hvo som kom i trætte, blev hævnens opsat til Dal marked, hvilket tilsidst forvoldte, at samme blev ophævet og forflyttet til Hobro og holdes der endnu den 7. oktober."

Flytningen skal have fundet sted omkring 1640 - borgmesteren i Hobro søgte efter en passende lejlighed, som han fandt, da "han fik nogle fingre, som var folk afhugne i dette marked, som han viste kongen og derhos berettede, at en enke havde fået alle sine sønner der ihjelslagne, som da forvoldte, at han trængte igennem og fik markedet forflyttet til Hobro, omendskønt det nu ej er af den betydenhed, som da det stod i bemeldte dal. Kramboderne stod da langs ned ad dalen, og ved sønderende, som tværvejen løber, de røde og sorte gryder, som endnu kendes. Det er skade for denne egn, at det blev ophævet."

Knabernes kamplyst var endnu tilstede, da Christian IV's ulyksalige indblanding i 30-årskrigen i Tyskland forårsagede, at den katolske tysk-romerske kejsers hærfører Wallenstein i efteråret 1627 besatte Jylland. Testrup fortæller herom (4): "1627 ved mikkelsdagstider gjorde kejserens folk indfald i Jylland, og som ingen fjende tilforn i mange hundrede år (overdrevet!) var set her i Jylland, forårsagede dette en usædvanlig frygt hos både høje og lave. Rinds herreds

knaber mente da, at ville værges sig og tilbageholde kejserens folk fra dem, og til den ende havde (de) afkastet Stenild bro, Skindesbro og Lillevejle bro, og lå da nogle af kejserens folk i nogle dage for hver bro og bønderne på den anden side for at formene dem overfarten. Tilsidst stak de kejserlige en hvid fane ud, og da de havde erfaret dybden i åen, trak deres anfører sin hest ad en bred bjælke, som lå midt i åen, og de andre over vandet efter ham, og da de mestendelen var redne bøndernes hob forbi, undløb bøndernes anfører og en stor del, af bønderne efter ham, hvor da der de kejserlige det så, rendte efter dem og blev da mange af bønderne ihjelslagne. Ved Skindesbro lå ligeledes et parti af bønderne og et parti af de kejserlige, og da en dag en af de kejserlige gik op på tinghøjen og viste sin bare rumpe imod bønderne, som lå ved højen på Skindrup mark, bad nogle Bertel Skytte fra Lynderupgård, som kaldtes for at have frit skud, at han ville se, om han ej kunne skyde ham, sagde han: "Jeg skal se, hvad jeg kan gøre", og derpå skød han den kejserlige, så han faldt med det samme på højen,"

Videre fortæller Testrup: "Ellers blev mangfoldige af samme kejserlige folk samme tid her i landet omkomne; thi allesteds hvor de gav sig ud på små partier, blev de dræbte og vidste bønderne i min tid at fortælle, at en del af samme kejserlige folk skulle have kunnet den såkaldte passauske kunst, det er at gøre sig hård for skud og våben, og måtte derfor kvæle dem, førend de kunne få dem dræbt; som og blev fortalt, at en blev omkommen i Testrupgårds forstue, som jeg er født, men de måtte slæbe ham ned i Kirkemosen og kvæle ham, førend de kunne få livet ud af ham, og sådanne mange flere eksempler, og var min moders fader og hans brødre med i samme tog ved Simested bro, hvor hun og fortæller, at bønderne slog mange små partier af de kejserlige ihjel." Og endelig slutter han: "Ellers holdt de her ikkun slet hus, hvor de kom frem, såsom de var katolikker, og det skulle hedde, at det var religionskrig, de førte, da de endog ikke sparede kirkerne og deres ornamenter, som jeg kan mindes, at der stod skrevet i Testrup kirkebog, at de havde revet den i stykker; man ser vel ofte af historierne, at herrer og potentater ofte bruger navn af religionen til at udføre deres statspolitikker med."

Sidst i den topografiske beskrivelse af Rinds-Gislum herreder skriver Testrup om forskelle på før og nu (5): "Det var og en vis (en skik) her i egnen i forrige tider, at bønderne ginge med kårder både i kirken til offers og ellers; til den ende beflittede de sig og en del på at lære at slås med kårde, hvilke svinker min fader og havde beflitter sig på; men ellers var de berømmeligste fægtere i denne egn i min tid Søren Fandrup i Glerup og Anders Jensen ibidem, og er en historie bekendt, som passerede imellem bemeldte Anders Jensen og en monsieur Bolle Henriksen i Viborg; disse til et bryllup her i egnen var kommet nogle ord imellem om fordansen, som da ikke var afgjort; men nogen tid efter, da Anders Jensen trak til Toftmarked i Viborg med en ko, kom den anden til ham og fordrede ham til slagsmål med kårde; Anders Jensen, som var barfodet og i et par stunthoser, måtte da ad byen og låne sig en kårde, hvorpå de klinkede sammen udenfor markedet, og varede det ikke længe, førend Anders Jensen havde stukket den anden gennem armen." De Rinds herreds knaber var meget nær knyttet til de udprægede lavadelige slægter Pors, Fre-bjerg, Skadeland og Harbou, der var ejere af de forholdsvis små herregårde i Rinds Herred.

Den efterfølgende **anetavle for Inger Byrialsdatter**, ca. 1618-1705, omfatter flere familier og enkeltpersoner, der på udmærket vis illustrerer de blide overgange fra højadel til lavadel og fra landsbyvæbnerne til velstående selvejerbønder.

Inger Byrialsdatters farmor var steddatter af Hans Lauridsen med tilnavnet Skriver (se ane nr. 10-11), der vist var af lavadelig herkomst, men som omkring 1560 tjente til livets ophold som almindelig slotsskriver på Hald; senere blev han stiftsskriver i Viborg stift, men måtte kvittere embedet på grund af misligholdte regnskaber - han boede som almindelig forpagter eller fæster på Testrupgaard, men var gift lavadeligt.

Ingers mormor var søsterdatter af admiral Christen Munk til Gjessinggård, men slægten var blot for velstillede lavadelige at regne - længere tilbage i forslægten figurerer dog de højadelige slægter Podebusk, Vendelbo og Bugge. Ingers mormors far Jørgen Harbou var dattersøn af den interessante personlighed Niels Clementsen, der til højadelens store forbitrelse i kraft af personlig dygtighed og udvist gunst fra kong Hans' side svang sig op fra et udpræget lavadeligt, ja måske borgerligt stade til værdigheden som kgl. lensmand og medlem af rigsrådet.

Inger Byrialsdatters anetavle er nok opstillet på grundlag af stamtavlerne i Danmarks Adels Aarbog, men oplysningerne derfra er forsøgt bedømt en smule kritisk og med inddragelse af supplerende materiale.

Ane 2 BYRIAL CHRISTENSEN

født i 1580'erne, død omkring 1650.

Ane 3 ANNE PORS (PORSDATTER)

født ca. 1597, død 1645.

Byrial Christensen var gårdmand i Klotrup i Fjelsø sogn i Rinds herred. Fra slægtningen herredsfoged Testrup vides, at han boede i den vestre gård i byen - byens største. Vestergaard, som Testrup kalder den, hørte under Hald len, og Byrial Christensen havde overtaget fæstet af den ca. 1616 efter Jens Andersen, som da var blevet gift med Byrials søster Kirsten Christensdatter i Bygum, enke efter herredsfoged Christen Byrialsen (6). Gårdens tilliggende blev ved matrikuleringen 1688 boniteret til 8 1/2 tdr. hartkorn - hele Klotrup by, der bestod af 6 gårde, blev boniteret til knap 36 1/2 tdr. hartkorn, så til de øvrige 5 gårde hørte gennemsnitlig godt 5 1/2 tdr. hartkorn.

Klotrup Vestergård

Byrial Christensen nævnes sidste gang i en oversigt over tiendeyderne i Rinds herred 1650-51 (7), hvor hans årlige tiende anføres med 6 skpr, af kornsorterne rug, byg og havre. Som fæster af gården blev han muligvis efterfulgt af den Niels Byrialsen (en søn?), der i 1651 nævnes i Klotrup (8). Senest 1661 blev gården overtaget af Niels Laursen, der købte den til selveje 29. januar 1662 (9). Denne Niels Laursen nævnes også som fæster i matriklen 1663/64, men var i 1688 afløst af en enke Sofie Eskesdatter. Byrial Christensen var født i 1580'erne i Guldager i Simested sogn, søn af Christen Byrialsen og hustru Margrethe Pedersdatter.

Han må være død omkring 1650 i Klotrup - vel begravet i Fjelsø kirke. Byrial Christensen må have været en meget anset bonde - ca. 1616 blev han gift med den adelige Anne Pors fra Kastrup. Hun var født ca. 1597 på gården Kastrup i Testrup sogn, datter af adelsmanden Niels Pors og hustru Margrethe Jørgensdatter Harbou. Anne Pors eller Porsdatter, som hun også kaldtes, døde 6. juni eller 6. juli 1648 i Klotrup og blev begravet foran kordøren i Fjelsø kirke. - Enkemanden lod hendes grav udstyre med "en træramme med nogen læsning på, som var borthæftet", som Testrup nævner i slægtsoversigten. Over graven lod han i 1649 opsætte på muren til venstre for korbuen en trætavle, som endnu findes, men overflyttet til kirkens nordvæg; tavlen, der i sin udførelse er af udpræget landligt snedkerarbejde, har nu følgende indskription:

*Anno 1648, den 6 te juli
døde min hierte kiere og
nu sl. hustrue Anne Pors-
daatter, hvis been hviler her
under, og levde vi tilsammen i 32
aar. O Gud lod os findis i himmerigis
glæde, og det for Jesu Christi skyld. Amen.
Bürial Christensøn i Klottrup*

staf. 1736

T. Trane

Teksten overfor er afskrevet efter tavlen, men i sin Rinds herreds krønike meddeler Testrup indskriften to gange - både i slægtsoversigten og i den topografiske afdeling (10) - og begge steder angives Anne Pors' dødsdag til 6. juni.

Af tavlens nuværende tekst fremgår, at den ikke er original, men nystafferet i 1736 af T. Trane. Herrefoged Testrup købte i begyndelsen af 1730'erne både Gedsted og Fjelsø kirke; kirken i Fjelsø var misligholdt, og i årene 1734-6 lod Testrup den derfor istandsætte - bl.a. lod han altså denne tavle opmale.

Han indrettede egenhændigt en regnskabsbog for Fjelsø kirke (11) omfattende årene 1734-59; han skrev i denne bog: På kirkens mur ved brikdøren (= kordøren) fandtes ellers en liden tavle af træ med det årstal 1648 (er 1649) opsat af Børial Christensen, som boede i Vestergaard i Klotrup, over sin hustru Anne Porsdatter. Han var Christen Børialsens søn i Testrupgaard, og hun var Niels Pors' datter i Kastrup. Denne tavle lod jeg male af ny anno 1736. - Det anføres at malerarbejdet blev udført af Tøger Maler, nemlig Tøger Andersen Trane i Viborg. Ifølge Testrup havde Anne Pors og Byrial Christensen ikke andre børn end døtrene:

Inger Byrialsdatter, født ca. 1617/18 (måske 1620), død 1705, som senest 1654 blev gift med "Jep i Østrup, deres datter er Anne Jepsdatter, som nu (i 1730'erne) har Jens Nielsen i Østrup".

Desuden en datter (kender ikke navnet) "som havde en mand, navnlig Styge og boede i Hverrehus". - Hverrehus var en mindre gård i Gedsted sogn oprettet i 1600-tallet af jord fra de tre store gårde i St. Torup i Ulbjerg sogn; og matriklen 1688 nævner her Styge Pedersen som fæster.

Ane 4

CHRISTEN BYRIALSEN

født senest 1555, død tidligst 1636.

Ane 5

MARGRETHE PEDERSDATTER

født omkring 1550, døde vel efter 1600.

Christen Byrialsen boede fra senest 1580 i en jordegård i Simested sogn - de samtidige kilder siger i landsbyen Guldager, mens Testrup hævder, at han boede i Båndrup. Dengang var Båndrup en gård med en eller to fæstere - i 1600-tallet hørte der godt 100 tdr. land dyrket jord til gården, hvis hartkorn var på 11-12 tdr. I nedennævnte sag med Thomas Mogensen 1581 siges Christen Byrialsen at bo i Guldager, og 9. februar 1582 (12) nævnes han som boende i den jordegård i Guldager, hvoraf kongen da overdrog sine rettigheder til adelsmanden Bjørn Andersen (Bjørn) til Stenalt med ret til, at han evt. kunne tilforhandle sig hele ejendomsretten. Endnu 1599/1600 boede Christen Byrialsen i Guldager, da han nævnes som fæster af kongetienden af Ullits og Alstrup sogne (13).

I begyndelsen af 1600-tallet overtog han fæstet af halvdelen af Testrupgaard i Testrup sogn. Af hele Testrupgaard, der tilhørte hospitalet Gråbrødre Kloster i Viborg, blev der svaret en landgilde, der i 1664 blev omregnet i hartkorn til 20 1/2 tdr. I 1688 blev gårdens dyrkede areal opmålt til 113 1/2 tdr. land og hartkornet sat til 12 1/4 tdr, Endnu 24. januar 1636 nævnes Christen Byrialsen i Testrupgaard, da han til Mogens Kaas til Støvringgård solgte to boliger i Simested og Hverrestrup (14). I 1636 var Testrupgaard ellers fæstet af Jens Andersen og Christen Høg (15), mens Testrup siger at datteren Birthes mænd Svend og Jens Høg efterfulgte Christen Byrialsen. I 1581 nævnes Christen Byrialsen i Guldager som herredsfoged i Rinds herred - hans embedstid har været kortvarig, idet andre fogeder nævnes i 1580 og 88 (16); måske blev han sat fra bestillingen på grund af sagen med Thomas Mogensen.

Christen Byrialsen, der var født senest 1555 - måske i 40'erne, var søn af selvejerbonden Byrial Christensen i Ålestrup i Østerbølle sogn og hustru Kirsten Andersdatter. Han døde tidligst 1636, mindst 80 år gammel. Christen Byrialsen blev gift senest 1580 med enken Margrethe Pedersdatter. Hun, der var født omkring 1550, var ifølge Testrup datter af Hans Skriver i Testrupgaard, men i retsagen 1581 kaldes hun tydeligt nok Margrethe Pedersdatter, hvilket passer med at præsten Christen Nielsen Juel i sine optegnelser siger, at 29. juni 1572 blev Hans Skriver i Testrup(gaard)'s fosterdatter Margrethe Pedersdatter gift med Jens Skriver, der tjente Jørgen Lykke til Overgaard (17). Ang. denne Jens Skriver er ellers intet fundet.

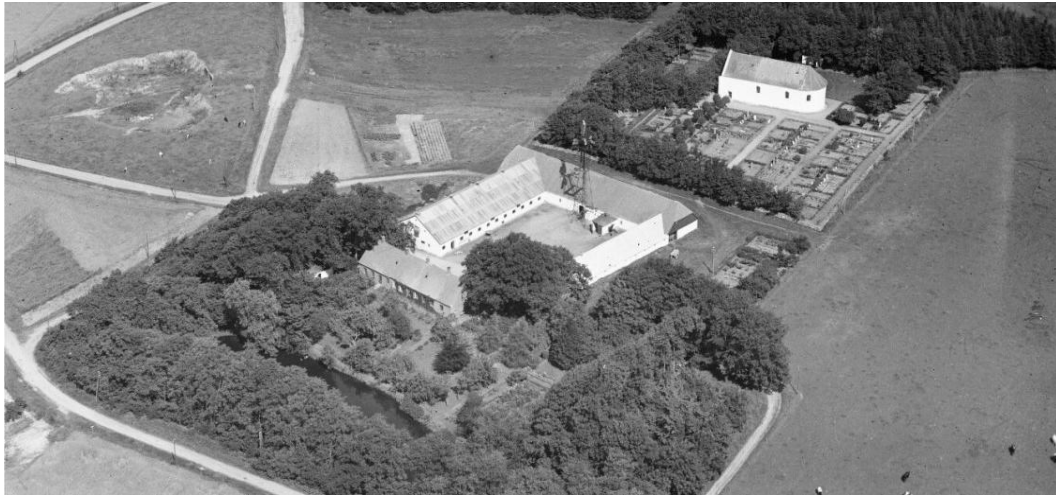
Da Margrethe og Christen Byrialsens søn Byrial (se ane 2-3) omkring 1618 lod deres ældste eller næstældste datter døbe med navnet Inger, må Margrethe vel være datter af Inger Bertelsdatter (Hørby), død efter 1600 i Testrupgaard, som senest 1570 blev gift med Hans Lauridsen Skriver. Inger Bertelsdatter må altså først have været gift med en Peder, hvis identitet desværre ikke kan fastslås - og fosterdatter må betyde steddatter. Margrethe Pedersdatter må vel have levet til efter 1600. Herredsfoged Chr. Testrup fortæller - vel efter moderen, der var sønnevoldatter af Christens bror Peder Byrialsen - følgende om Christen, som i det væsentlige bekræftes af indførsler i Viborg landstings dombog 1581, der er meget vanskelig at læse (17a).

Mens Christen Byrialsen boede i Båndrup (skal sikkert være Guldager) havde hans kone og Thomas Mogensen sine kone i Simested "deres stole næstved hinanden i Simested kirke, så at den ene kunne række sine fødder igennem og stryge dem på den andens forklæde, hvorom de engang, da de kom af kirken kom i skænderi, og Christen Byrialsens kone skældte den anden for en troldkone, i hvilket skænderi mændene kom med; da Christen Byrialsen, som da var stor-slægtet, truede Thomas Mogensen på livet, hvorpå denne lod stævne den anden til ting, turde dog ej selv komme til tinget, men klagede sin nød for lensmanden på Hald, som lovede at assistere ham og lod derpå 12 af sine "væragtige" karle følge ham til tinget, hvor da blev yppet klamperi på tinget, hvor 3 blev døde og nogle sårede. Retten blev spildt, og herredsfogeden lod sig falde baglæns af tinget, som og derudover ingen ting eller rettergang blev holdt her i Rinds herred et helt år omkring; det siges at have kostet Byrial Christensen (faderen i Ålestrup) 1300 rdlr. Siden turde Thomas Mogensen ej blive boende i Simested for dem af frygt, at de endnu skulle hævne dem på ham - som da selvhævn var meget brugelig - men flyttede til Viborg, hvor han siden, da han var rejst et ærinde her ud til Simested, af Christen Byrialsen for samme sags skyld blev ihjelslagen, til hvilken gerning han meget af sin moder Kirsten Andersdatter blev tilægget, hvorfor og måtte bødes store penge."

TESTRUPGAARD

Indtil reformationen var Testrupgaard et hospital eller kloster - i 1545 blev gården overladt til Gråbrødre kloster eller hospital i Viborg. I Christen Byrialsens tid var gården vist allerede delt mellem to fæstere. Vedrørende de for bønder til beboelse meget anseelige bygninger fortæller Testrup (17b) følgende:

"På dette Kloster var et ypperligt grundmuret hus, 3 loft (etager) højt, hvilket blev brugt til ra-lingshus (stuehus) for den ene mand, som havde den halve Testrupgaard indtil omkring 1670, da Jacob Jensen, som beboede den anden halvdel af gården, fæstede den tilhøbe og da nedbrød og ødelagde bemeldte grundmurede hus; dog var murene så stærke, at en del står endnu den dag idag anno 1732; det andet ralingshus på gården var af bindingsværk og 2 loft højt, hvoraf bemeldte Jacob Kræmmer aftog det ene loft, resten står endnu." Såvidt Testrup - omkring 1860 blev der i haven lige øst for Testrupgårds hovedbygning fundet rester af et senmiddelalderligt teglstenshus. Ruinen, der består af indtil 1.60 m høje mure af kampesten og røde munkesten med bevaret døråbning og spor af vinduer, måler 13 m i længden og 6 m i bredden (18). Christen Byrialsen må antages at have boet i dette store hus; hans svigersøn og efterfølger Svend siges nemlig at have boet "i det røde hus i Testrupgaard" (18a).

Testrupgård og Testrup Kirke

I slægtoversigten oplyser Testrup, at Margrethe og Christen Byrialsen havde 4 børn:

1. Birthe Christensdatter, der først var gift med Svend i det røde hus i Testrupgaard, der druknede sig i åen ved Guldhule. Derpå blev hun gift anden gang med Jens Høg i Testrupgaard.
2. En søn, hvis navn ikke nævnes, som faderen "havde jaget bort for halm, han havde muget ud i staldmøddingen, men (han) kom udenlands og blev siden staldmester hos fyrsten af Brandenburg." Denne fyrste må vel have været Georg Wilhelm, død 1640, kurfyrste af Brandenburg og hertug af Preussen, eller måske hans berømte søn "den store kurfyrste" Friedrich Wilhelm, død 1688.
3. Kirsten Christensdatter, født ca. 1590/92, som blev gift første gang ca. 1610 med enkemanden Christen Byrialsen i Bygum i Østerbølle sogn, død 1616, der til 1610 var herredsfoged i Rinds herred, og hvis første kone Marren Byrialsdatter døde 1610. Testrup fortæller, at Kirsten ved giftermålet var 19 år, men den gamle herredsfoged var 100 år - i ægteskabet fødtes en datter, men Testrup mener, at Kirstens anden mand havde været behjælpelig i den sag. Kirsten blev gift anden gang ca. 1616/17 med Jens Andersen, søn af herredsskriver Anders Jensen i Klotrup og hustru Inger Jensdatter. Da Jens Andersen flyttede til Bygum overlod han fødegården i Klotrup til Kirstens bror Byrial.
4. Byrial Christensen, født i 1580'erne; nævnt ca. 1616/17 som gårdmand i Klotrup i Fjeldsø sogn, se ane nr. 2-3.

Ane 6

NIELS PORS

født senest 1565, død efter 1600.

Ane 7

MARGRETHE JØRGENSDATTER HARBOU

født senest 1570, død efter 1600.

Niels Pors i gården Kastrup i Testrup sogn må have været en typisk repræsentant for de adelsmand af lavadelige slægter, der omkring år 1600 sad på meget små herregårde i største økonomiske vanskeligheder.

Kastrupgård 1946 i Testrup sogn. Her boede Niels Pors i sidste halvdel af 1500-tallet.

I arkivar Thisets stamtavle over adelsslægten Børialsen med tilnavnet Pors (19), nævnes Niels Pors i Kastrup, og i sønnen Jørgen Pors' egenhændige anetavle nedskrevet 1649 (20) benævnes faderen ligeledes i Kastrup, mens farfaderen Pors Nielsen skrives til Kastrup. Og 1592 nævnes Niels Pors i Kastrup (21). - Alt tyder på, at Niels Pors ikke var den egentlige ejer af fædrenegården Kastrup. Dette bekræftes i den kendsgerning, at Kastrup i 1579 blot kaldes en jordegens gård (alm. selvejergård), da kongen overdrog kronens rettigheder - den såkaldte herlighed - i bl.a. denne gård til Henrik Gyldenstjerne til Ågård med ret til at tilforhandle sig den fulde ejendomsret (22). Det kan tilføjes (23), at sønnen Knud Gyldenstjerne i 1597 solgte disse rettigheder til Ludvig Munk til Nørlund, hvis enke Ellen Marsvin i 1637 solgte dem til Mogens Kaas til Støvringgaard. Ellen Marsvin og Ludvig Munk var som bekendt forældre til Christian IV's kone Kirstine Munk. I 1624 siges en fru Maren i Morum at have tilskiftet sig dele af Kastrup af Claus Podebusk's enke Sofie Ulfstand til Barsebæk (24).

Kastrup var langt fra nogen stor gård - af den svaredes en landgilde, som i 1664 blev omregnet i hartkorn til godt 5 tdr.; til gården hørte i 1688 74 tdr. land dyrket landbrugsjord, der blev boniteret således, at gårdens hartkorn blev sat til 8 tdr. 6 skpr. Niels Pors har sikkert været ejer af en del bøndergårde i omegnen, men noget sikkert vides ikke om bøndergodsets omfang. Dels har han vel arvet gårde efter forældrene, og dels har konen Margrethe Harbou vel bragt ham flere gårde.

20. maj 1592 udstedte kongen stadfæstelsesbrev på livstid for Niels Pors i Kastrup på kirkens part af korntienden af Binderup sogn i Gislum herred mod årlig afgift til kirken på 2 1/2 pd. (= 5 tdr.) rug og lige så meget byg (25).

Niels Pors, der var født senest ca. 1565, var søn af Pors Nielsen og hustru Maren Andersdatter.

Niels Pors' dødsår kendes desværre ikke, men han må nødvendigvis have overlevet år 1600.

Han blev gift mellem 1595 og ca. 1598 med Margrethe Jørgensdatter Harbou fra Lille Restrup.

Margrethe Harbou, der var født senest 1570/75, var datter af Jørgen Harbou, ejer af Lille Restrup i Hvam sogn og Hvolris i Hersom sogn, og hans anden kone Else Munk. Ej heller Margrethe Harbou's dødsår kendes. "Jomfru Margrethe Jørgensdatter" nævnes sammen med sine søskende i et dokument dateret "martini aften 1595" (26).

Den kendsgerning, at Margrethe endnu i november 1595 var ugift passer ikke så godt med, at Testrup (27) oplyser, at "på Kastrup boede tilforn adel og sidst af de Porser. Niels Pors og hans frues navne findes på stolene i kirken med det årstal 1595. Niels Pors' søn Jørgen Pors havde sin frue af de Freberg-adel; han blev forarmet og kom fra Kastrup, vogtede siden Klotrup fæ." Måske har Testrup læst 1595 i stedet for 1598. Men Testrup begik desværre (28) en endnu mere forvirrende notits, idet han skrev følgende: "denne Niels Pors var adel og havde en frue, navnlig Maren Andersdatter, hvilken var af de Freberg-adel, deres navne stod på stolene i Testrup kirke med det årstal 1595, samme navne blev borttaget anno 1735, da stolene blev omgjort." - Testrup blander her far og søn sammen, men ingen af parrene synes at have kunnet udstyre Testrup kirke med stole i 1595, hvordan så sagen hænger sammen.

Margrethe Harbou og Niels Pors havde - foruden datteren Anne Pors, født ca. 1597, gift ca. 1616 med bonden Byrial Christensen, se ane 2-3, kun sønnen Jørgen Pors, født omkring år 1600, død 1683, der med sin første kone fik en del af Frebjerggaard; med hans søn Poul Pors, død 1707, skal slægten være uddød (29).

JØRGEN PORS' anetavle fra 1649

I Genealogisk-heraldisk Selskabs arkiv i Rigsarkivet findes en egenhændigt nedskrevet anetavle for Jørgen Pors, der jo var bror til ane 3, Anne Pors, Jørgen Pors skrev (brugen af store og små bogstaver er let normaliseret):

Min fader var sall. Nieves Pors i Kastrup, min moder var sall. fru Margrete Haardbou, min faerfader var sall. Pors Nielssen till Kastrup, min faermøder var sall. fru Maren Andersdatter, min faders faerfader var Nieves Poffuelssen i Roumb Lund, min faders faermøder var sall. fru Bendicht Stien, min faders faerfaders fader var Pouffuell Børialssen i Roumb Lund, min moerfader var sall. Jørgen Haardboe aff Huolriis, min moermøder var sall. fru Ellse Munk, som var Nieves Munch udj Giesinggaard og fru Ane Krusses datter. Actum Kiøbinghaffen denn 14. junj anno 1649 Jørgen Pors mppria.

Ane 8 BYRIAL CHRISTENSEN

født før 1520, død efter 1577.

Ane 9 KIRSTEN ANDERSDATTER

født senest 1535, død efter 1577(?).

Den lille landsby Ålestrup i Østerbølle sogn bestod i 1600-tallet af 3 gårde, der ved matrikuleringen 1688 tilsammen dyrkede 175 1/2 tdr. land, som blev boniteret således at byens hartkorn blev sat til i alt knapt 17 tdr. - så jorden var altså ikke god.

Byrial Christensen, der nævnes fra 1543 til 1577, var ejer af en gammel selvejergård i Ålestrup, men om denne gård udgjorde mere end 1/3 af byen, vides ikke - måske var Ålestrup dengang kun een stor gård. - Byrial Christensens gård blev overtaget af sønnen Peder Byrialsen.

Som anført under ane 4-5 må Inger (egl. Ingier eller Ingierdt) Bertelsdatter af den lavadelige slægt Hørby senest omkring 1550 være blevet gift med en Peder, hvis eksistens desværre ikke lader sig verificere; denne Peder kan have

Bertel Hørby tilhørte lavadelslægten Hørby fra Himmerland; slægten kan følges tilbage til Bertels tip-oldefar Jens Pedersen (Hørby), der omkring 1400 boede i Skovbo i Valsgård sogn, nabosognet til slægtens egentlige stamsogn Hørby, begge i Hindsted herred ved Hobro. Hørby-slægten hørte til den fattigste del af adelen.

Ane 14 JØRGEN HARBOU

født omkring 1530, død omkring 1595.

Ane 15

ELSE MUNK

født omkring 1540, vel også død i 1590'erne.

Jørgen Harbou ejede og beboede først Østergård i Hvam sogn i Rinds herred, senere skrev han sig "til Vesterris" i Testrup sogn - sidst var han ejer af herregården Hvolris i Vester Bjerregrav sogn, men ejede tillige størsteparten af Lille Restrup i Hvam sogn.

Jørgen Harbou, der må være født omkring 1530, var søn af Christen Harbou til Lille Restrup og Hvolris og hustru Kirsten Nielsdatter (Clementsens).

Han døde i 1590'erne, rimeligvis mellem 1593 og 96; i 1647 siges både "ærlig og velbyrdig Jørgen Harbou til Hvolris og hans frue, ærlig og velbyrdig fru Else Munk" at være begravede i Vester Bjerregrav kirke, men over dem var hverken ligsten eller tavle (55).

Jørgen Harbou skal først have været gift med Dorte Christoffersdatter Kruse (56), men hendes navn ses ikke anført i noget dokument. Han blev gift senest 1565/70 - måske lidt før - med Else Munk af slægten med vinranken i våbnet.

Hun, der var født allersenes 1550 - sandsynligvis omkring 1540, var datter af "Niels Munk udi Gjessinggaard og fru Anne Kruse" ifølge dattersønnen Jørgen Pors' egenhændige anetavle (57). Else Munk var altså datter af Jørgen Harbou's angivelige første kones søster Anne Christoffersdatter Kruse i hendes ægteskab med Niels Munk til Gjessinggaard i Tvede sogn øst for Randers. Else Munk døde vist også i 1590'erne - senest 1596.

Fra adelsårbogens stamtavle (58) vides, at Jørgen Harbou i 1553 var i tjeneste på Kalø slot hos lensmanden, rigsmarsk Erik Banner, samt at han i 1580 skal have skrevet sig til Vesterris. Vesterris i Testrup sogn var ikke een men mindst et par små gårde. Kongen udstedte 8. maj 1567 et brev til Jørgen Harbou med tilladelse til "at blive hjemme i år mod hver måned, så længe krigsfolket er på tog, at betale rentemester Ejler Grubbe 10 enkelte daler for hver hest, han skal holde" (59). - Som adelsmand var Jørgen Harbou jo forpligtet til at deltage i krigstogter med et efter hartkornsmængden nærmere fastsat antal heste med tilhørende bevæbnede ryttere. Han har altså undslået sig for aktivt at deltage i Frederik II's uheldige "Nordiske syvårskrig" 1563-70.

I 1569 nævnes Jørgen Harbou til Østergård i Hvam i et par retssager ved Viborg landsting (60).

- Østergård var vist den største af gårdene i landsbyen, hvorom Testrup bemærker (61), at "i Hvam by har og tilforn boet adel på den store gård, som Mikkell Andersen nu (1732) beboer, nemlig af de Harbou'er, og kaldtes da Østergård".

I 1580 og 81 nævnes Jørgen Harbou til Hvolris, da hans navn forekommer i et par retssager ved Viborg landsting (62) - i den sidste sag ønsker han optaget syn over et stenhuse i Viborg. Den gamle, men lille herregård Hvolris er nu fuldstændig borte. På Jørgen Harbous tid og frem til 1705 hørte gården til Vester Bjerregrav sogn, men blev så revet ned og jorden underlagt Hersomgårds hovedgårdstaxt, hvorfra den så igen blev udstykket i 1810 under navnet Neder Hvolris. Fra tiden under Hersomgård henregnes gården til Hersom sogn (63). Hvolris var ikke nogen stor gård - i sidste halvdel af 1600-tallet blev der under gården dyrket 110 tdr. land, som i 1688 blev boniteret således, at hartkornet blev sat til godt 10 tdr. (64).

Jørgen Harbou ejede også dele af Lille Restrup i Hvam sogn. Gården, der var der var større og bedre end Hvolris, havde tilhørt faderen Christen Harbou og senere broderen Niels Harbou, død 1560. Efter Niels' død blev enken Birthe Munk - en søster til Jørgens kone Else - gift anden gang med Iver Grøn til Hvidbjerggård på Mors. Iver Grøn skrev sig til Restrup, men Jørgen Harbou har sikkert ejet en del af gården - og efter Iver Grøns død 1590, må Jørgen være blevet ejer af det meste af gården (65).

Jørgen Harbous børn voldte ham en del besværligheder de sidste år af sit liv. 13. marts 1591 fik domkapitlet i Viborg (66) af kongen ordre til at undersøge Iver Mund til Merringgårds påstand om, at Jørgen Harbous datter Gissel, som han havde giftet sig med, umiddelbart efter vielsen havde vist sig at være frugtsommelig med en anden, hvorfor Iver Mund straks havde sendt hende tilbage til faderen. - Gissels ægteskab blev vist af den grund ophævet. Sønnen Christen Harbou havde - vel i 1580'erne - besøgt Luthers og Melanchtons berømte universitet i Wittenberg - og 11. marts 1592 blev der af kongen sendt ordre til Jørgen Harbou (67), om på sønnen Christens vegne at betale Mikkell Blum, borger i Wittenberg, en sum penge, som sønnen efter sin håndskrift skyldte denne, tillige med den kost, tæring og skadegæld, der kunne påregnes. 7. oktober 1593 mindes Jørgen Harbou på ny om at betale sønnens gæld i Wittenberg - og det bemærkes, at Jørgen Harbou "har hverken villet efterkomme denne (sidste) skrivelse eller villet tage noget hensyn til sin søns ære og gode rygte og navn, ja han har endog spotteligen afvist buddet, der fremførte kongens skrivelse, med hug og trusler, hvilket kommer kongen (= den unge og ivrige Christian IV) noget sælsomt for," Han pålægges nu at betale "så kongen en gang for alle kan blive fri for yderligere overløb i denne sag." - Denne kraftige henstilling synes ikke at have hjulpet - for 14. december 1597 beordrer kongen Christen Harbou til at betale Mikkell Blum i Wittenberg. Jørgen Harbou nævnes ikke i levende live efter 1593. Han må vist være død før sønnen Christen martini aften (Mortensaften) 1595 udstedte morgengavebrev til sin kone Birgitte Sørensdatter Mund (68) - dette brev underskrives af Otte og Niels Harbou, Claus Mund (gift med Kirsten Harbou), Poul Jacobsen (gift med Gissel (?) Har-

bou), samt jomfru Margrethe Jørgensdatter, 10. februar 1596 udstedte kongen forbud med at påføre brødrene Otte og Christen Harbou og deres søskende og medarvinger trætter vedrørende deres jordegods (69), fordi brødrene har berettet og med et tingsvidne af Rinds herredsting bevist, "at deres fædrende gård Hvolris for nogen tid siden i deres fader Jørgen Harbous fraværelse er brændt, og at ved den lejlighed alle de ejendomsbreve, som deres fader og moder i fællesskab havde der, er brændte, så de nu næsten ingen breve har, hvormed de kunne forsvare deres faders og moders gods, hvis der skulle påføres dem nogen trætte derpå."

Ane 16 CHRISTEN JENSEN

født omkring 1480 eller før, død efter 1546(?).

Ane 17 N. N.

Christen Jensen, der må være født omkring 1480 eller før, boede ifølge Testrup (70), i Bygum i Østerbølle sogn i den ene af de to gårde, som han fik i mandebod for drabet på faderen "Jens af Hvam", se ane 32-33.

Der findes desværre ingen samtidige kilder, der nævner Christen Jensen i Bygum, men noget kunne tyde på, at han ikke boede i Bygum, men i Ålestrup i samme sogn i den gård, som senere sønnen Byrial Christensen boede i. Og i så fald er han vel identisk med den Christen Jensen i Ålestrup, der nævnes i dokumenter fra 1532, 1533, 1540, 1544 og 1546 (71).

Ane 18 ANDERS NIELSEN

født før 1500, død mellem 1558 og 1573.

Ane 19 KIRSTEN POULSDATTER (?)

Byrial Christensen i Ålestrups kone Kirsten Andersdatter, se ane 8-9, må have været datter af Anders Nielsen i St. Torup i Ulbjerg sogn.

I St. Torup lå dengang 3 store gårde og et par mindre; Anders Nielsen må have boet i en af de store gårde, som i 1600-tallet hver var på 11-12 tdr. hartkorn.

Anders Nielsen i Torup nævnes første gang 5. marts 1529, da han og Christen Nielsen i Knudstrup mod at oppebære de indtægter (vel korn), som kronen havde henlagt til formålet, skulle vedligeholde broerne over de store åer i Rinds herred (72).

Senest 1539/40 blev Anders Nielsen udnævnt til herredsfoged i Rinds herred - i 1538 nævnes han i en sag ved kongens retterting uden at det ses, om han var herredsfoged eller ej; og i 1540 nævnes han i en sag ved samme ting på hr. Predbjørns vegne (73).

Ved samme retterting nævnes han 1539/40, 1542, 1543 som herredsfoged i Rinds herred (74).

Han synes at være sluppet helskindet gennem Clementsfejden - 12. november 1542 (75) gjorde kongen "*alle vitterligt, at efterdi denne brevviser Anders Nielsen i Torup, herredsfoged i Rinds herred, nu har været her hos os og bevist med segl og brev, at han i næstforledne fejde ej var i flok eller følge eller i nogen råd eller dåd med de oprørske bønder i Nørre Jylland, som var til-faldne skipper Clement, Thomas Riber og deres tilhængere og opsatte dem imod os og deres eget fædrene rige; men var vore elskelige råder og befalingsmænd, som vi da havde liggende i Randers, på vore vegne villig og "tilneigede" i hvad måde tilsagde ham, da have vi af synderlig gunst undt, at forskrevne Anders Nielsen og hans arvinger skulle nyde det bondegods, som han da havde så frit og for sådan landgilde og tyngde, som han havde det før fejden begyndtes.*

Thi forbyde vi o.s.v.

København slot søndag efter Sct. Martini ep. dag (Mortensdag, 11. november), under vort signet.

I 1540 underskrev han som herredsfoged som den første vitterlighedsvidne skødet fra Aage Jepsen i Svenstrup og hustru Maren Lauridsdatter til Niels Clementsens enke Anne Mikkelsdatter på gården Bonderup (senere en del af Lerkfeld) (76). Og i 1544 og 1546 nævnes han ligeledes som herredsfoged i tingsvidner af Rinds herreds ting (77).

Anders Nielsen i Torup fik Sct. Bartholomæi dag (24. august) 1547 af Peder Bygum i Bygum med samtykke af sønnerne hr. Ib Pedersen (Bygum i Eveldrup, fra før 1543 sognepræst for Si-mested, Hvam og Hvilsom), Byrial Pedersen og Peder Pedersen skøde på rettigheder i halvdelen af Nørgaard i Gedsted og 1/3 af en fjerding jord over alle Gedsted marker, som Peder Bygum havde igenkøbt af kongen; dog undtagen den eng, som Jens Lauridsen i Gedsted havde hans brev på (78).

Endnu i 1552 nævnes Anders Nielsen som herredsfoged i Rinds herred, da han i januar indstævnes for kongen for en dom angående en gård i Klotrup (79). Men 19. februar 1552 udstedte kancelliet besked om, at det kongelige retterting bestående af 8 medlemmer af rigsrådet under forsæde af kongen selv 16. februar havde dømt i sagen mellem Niels Markvorsen til Mejlgaard og Anders Nielsen i Torup. Sidstnævnte havde på sidste Viborg snapslandsting fremlagt et brev for de gode mænd, som dømte i en fiskerisag - og dette brev erklærede det kongelige retterting nu for at være falskt, hvorfor Anders Nielsen burde straffes som en falskner (80).

Anders Nielsen må på en eller anden måde være sluppet nådigt - i al fald med hovedet i behold - fra falskneridommen, for 21. november 1555 pantsatte han (81) med samtykke af hustruen Kirsten Poulsdatter for 60 joachimsdaler til "min Kiere Suaffuer (svoger = svigersøn) Byriall Christensen ij Ollestrup" halvdelen af Nørgaard i Gedsted, som Anders Sørensen påboer og deraf skylder årlig 3 ørte korn, 2 pund smør, 1 skovsvin og 1 skovvogn, 1 stob eller stol, 1 får og 1 mk. gæsteri, samt daggering med andre bed, dertil et bol i Gedsted beboet af Anne Moustdatter, som skylder 1 pund smør med daggering; begge dele overdrages til Byrial Christensen. Pantebrevet underskrives af Jep Andersen i Torup, Erik Andersen i Knudstrup og Peder Andersen i Vestergaard "mine Kierde søner", så og af Niels Andersen, borgmester i Viborg, og Morten Hegelund, rådmand i Viborg. - Under brevet spor af 6 segl, hvoraf kun det første kan tydes, nemlig Anders Nielsens segl, der viser et skjold med et andreaskors (populært: et kryds); over skjoldet initialerne A.N.

Anders Nielsen, der sikkert har mistet herredsfogedembedet på grund af falskneriet, havde sikkert ikke mistet sin konges bevågenhed; 15. august 1558 udstedte kancelliet ejendomsbrev for ham på den halve Holmmark i Rinds herred, som blev forbrudt til kronen i sidste fejde, og som han selv havde i leje, dog med undtagelse af den jord, som Niels Clemmentsens arvinger havde, og et stykke eng, som lå til en gård i Gedsted. Af Holmmark skal han årlig svare 1 td. smør til Hald slot, samt sædvanlig tyngde (82).

Anders Nielsen er ikke fundet nævnt levende efter 1558; han døde senest 1573. Et kancellibrev af 12. marts 1573 (83) forklarer, at Corfitz Viffert, lensmand på Hald, havde berettet, at Anders Nielsen, som havde boet i Torup, af kongens far havde købt halvdelen af Holmmark mod årlig at svare særlig skyld og landgilde til kronen, og at hans sønner nu efter hans død tilholdt sig 1 fjerding jord på Gedsted mark, som deres far aldeles ikke havde befattet sig med, og som heller ikke omtales i kongens fars brev. For nogen tid siden var der der udgået befaling til gode mænd om at undersøge, hvorvidt jorden på Gedsted Mark burde følge Anders Nielsens arvinger med den halve Holmmark eller ej. Disse erklærede, at de ikke vidste andet, end at jorden burde følge Holmmark - dog på kongens behag.

Da Anders Nielsens sønner i henhold hertil, men uden kongens samtykke, havde taget jorden, har Corfitz Viffert ladet dem tiltale på herredsting, hvor dommen faldt ud til lensmandens fordel.

Dommen blev derpå appelleret til landstinget, hvorfor det pålægges sønnerne at møde der med flere gode mænd.

- Endnu i 1580 var sagen ikke fuldt ud klarlagt, for Anders Nielsens sønner Jep Andersen og Peder Andersen i Torup stævnedes da Niels Byrialsen i Ålestrup, herredsfoged i Rinds herred, for en dom angående Holmmark, som brødrene brugte (84).

Anders Nielsens børn, der alle må være fødte før 1530, synes ikke at have været børn af Kirsten Poulsdatter, der i 1555 nævnes som Anders Nielsens kone; men nogen tidligere kone til Anders Nielsen kendes desværre ikke.

Vesterris i Testrup sogn.

Christen Harbou skrev sig til herregården Lille Restrup i Hvam sogn, men må tillige have ejet Hvolris i Vester Bjerregrav sogn.

Han, der var født senest 1500 - snarest omkring 1490, var søn af væbneren Jens Pedersen Harbou af Restrup (94). Christen Harbou døde 1556 - vist omkring 1. juli (95). Han blev gift før 1530 - vist også før 1524 (96) med Kirsten Nielsdatter (Clementsens).

Kirsten, der var født senest 1500/05, var datter af rigsråd Niels Clementsen til Avnsbjerg, Lille Restrup og Hvolris og hustru Anne Mikkelsdatter. Kirsten Nielsdatter, der nævnes som enke i 1556 (95), skænkede 1558 sammen med sønnen Niels Harbou en klokke til Hvam kirke (94); men hendes dødsår kendes ikke.

Christen Harbou nævnes første gang i adelens taxt 1523/24 sammen med Anne, Niels Clementsens efterleverske (97), i 1532 trættede han med biskop Jørgen Friis i Viborg om gården Tulstrup i Hvam sogn, nævnes i recessen 1536 og skal en tid have boet på Kjærsgård i Lysgaard herred, samt have ejet både Restrup og Hvolris (94).

Efter faderen har han måske arvet en mindre del af herregården Lille Restrup, men hovedparten fik han med Niels Clementsens datter. Også Hvolris, hvortil Christen Harbou dog ikke ses at have skrevet sig, må han have fået med konen efter hendes halvbror Rasmus Clementsen, der i 1523 ejede Hvolris (98). Arven efter Niels Clementsen førte til mange stridigheder og retssager, men som regel beholdt Harbou'erne deres gods (99).

Christen Harbou til Restrup var i 1541 blandt vitterlighedsvidnerne ved skiftet mellem brødrene Anders og Niels Poulsen (se ane 24-25).

- Kirsten og Christen Harbou havde vist kun sønnerne Niels og Jørgen, se ane 14-15, der begge var født senest 1530. Den ældste søn Niels Harbou overtog Lille Restrup, men døde allerede 1560 uden at efterlade sig børn med Birthe eller Birgitte Munk, der derefter blev gift med Iver Grøn til Hvidbjerggård på Mors, som derpå skrev sig til Restrup.

Herregården Lille Restrup

Ane 30

NIELS MUNK

født senest 1510, død efter 1568.

Ane 31

ANNE CHRISTOFFERSDATTER KRUSE

født senest 1515.

Niels Munk ejede fødegården Gjessinggård i Tvede sogn øst for Randers, som sønnen Christen Munk senere overtog. Niels Munk, der var født senest omkring 1510, var søn af Otte Munk til Gjessinggård og hustru Kirsten Nielsdatter Juel (100). Han døde efter 1568. Niels Munk blev gift senest omkring 1535 med Anne Christoffersdatter Kruse. Hun kaldes Birgitte i adelsårbogen, men oldesønnen Jørgen Pors skriver Anne Kruse i sin anetavle fra 1649, hvilket hun også bærer i anetavlen for Christian Harbou 1687 (101). Hun var født senest 1515 som datter af Christoffer Kruse til Ballegaard og Vingegaard og hustru Anne Tygesdatter Seefeld (102). Anne Kruses dødsår kendes ikke.

Niels Munk nævnes første gang i 1531, da han og farbroderen Laurids Munk til Hungstrup skrev under som vitterlighedsvidner på et skøde udstedt af Mourids Jepsen (Benderup), hvorunder Niels Munks segl med vinrankevåbnet endnu findes (103). Adelsårbogen (100) oplyser ellers, at han i 1536 nævnes i recessen, og at han i 1545 købte et skovstykke af svogeren Las Lunov, i 1546 solgte han til Axel Juul sin arvepart i den af olde-faderen Gunde Munk i Havbro i 1454 pantsatte gård Bonderup; og i 1549 gjorde Niels Munk og fætterten Jesper Munk til Hungstrup krav på den gård i Ebdrup, som deres farfar Niels Munk i Halkjær i 1495 havde overdraget bispem i Viborg.

Niels Munk lå i 1567 i proces med Axel Juul, der var værge for Jesper Munks børn til Hungstrup, 30. november 1568 nævnes han for sidste gang. Det kan desuden nævnes, at Niels Munk i 1551 var blandt de 12 adelsmand, som kongen da gav ordre om at skifte Henrik og Knud Steens efterladte gods mellem arvingerne (104). - I 1565 og 67 nævnes Niels Munk og sønnen Christen i en sag angående en gård i Sønderbeg (105). Foruden herregården Gjessinggaard ejede Niels Munk spredt bøndergods i omegnen - i 1568 nævnes han som ejer af en bondegård helt oppe i Thy, nemlig i

Nors sogn (106). Foruden døtrene Else og Birgitte (Birthe) Munk, der blev gift med brødrene Jørgen og Niels Harbou (se bl.a. ane 14-15), havde Niels Munk og hustru sønnen Christen Munk, ca. 1538-1612, der som nævnt overtog Gjes-singgård, og som efterhånden avancerede til kongens admiral. I Tvede kirke findes endnu Christen Munks ligsten med våbener for hans 8 aner, samt endnu en sten med hans 16 anevåben.

Gjesinggård

Ane 32 JENS af HVAM

født midt i 1400-tallet, død omkr. 1500.

Ane 33 N. N.

Jens af Hvam, der må have være født midt i 1400-tallet, kendes kun fra herredsfoged Testrups optegnelser fra ca. 1730. - Testrups morfar var sønnesøns sønnesøn af Jens af Hvam (107): Det første, man da ved at regne denne slægtslinie fra, er fra Hvam, hvilket erfares af disse omstændigheder:

I Klotrup, som da ej var uden een gård og kaldtes "Kjelstrup", boede en ungkarl, som havde sin moder hos sig. Denne (altså sønnen) brugte meget løse kvindfolk og gik længe ugift; men som han engang var rejst til København og på hjemvejen på søen blev overfalden af storm og uvejr, gjorde han et løfte, at han skulle ægte det første kvindfolk ham beegnede (kom i møde), når han kom på land. Men da han nu kom på land i Århus, beegnede ham først en kvinde, som løb om med en kurv med noget småtøj udi at sælge; denne antog han straks til sin kone. En tid derefter, der han med flere var i Hvam til et bryllup i den store gård, som da var et adeligt sæde, lod en mand af Hvam, navnlig Jens, ham høre, at han havde taget en kæltringskvind, hvilket han da ville hævne med slagsmål; men da Jens af Hvam havde mest succes, fik han af Klotrup eller Kjelstrup store hug, hvilket han siden lang tid tragede efter at hævne, hvortil han engang fandt gelegenhed (lejlighed), da han vidste, at bemeldte Jens af Hvam skulle over til Gedsted kirke om natten til abbedmesse, som da i de katolske tider var højtidelig, når abbeden selv holdt messe. Samme abbed var fra Bjørns-holm, som da kaldtes Vitskøl kloster. Ved denne gelegenhed lagde han af Klotrup sig i vejen for ham i et hul ved siden af vejen på Klotrup mark og skød ham ihjel med en armbrøst eller pil, for hvilken gerning han siden længe af den andens frænder og børn blev eftertragtet, kom dog til at give dem bod, hvoriblandt var det "Aars Gøde". som ligger på den anden side bækken, nu Bygum, men da Klotrup tilhørende, så og 2 gårde i Bygum, hvilke bemeldte Jens af Hvam hans søn Christen Jensen fik, og boede han siden i Bygum. Følger da slægtslinjen således:

1. Jens af Hvam, som blev ihjelskudt på Klotrup mark i det 14. de seculo (dvs. sidst i 1400-tallet), hans søn:
2. Christen Jensen, som boede i Bygum (se ane 16-17), hans søn var:
3. Byrial Christensen, som boede i Ålestrup (se ane 8-9), hvis søn var:
4. Peder Byrialsen, som boede først i Gørup og siden i Ålestrup, hvis søn var:
5. Christen Pedersen, som boede i Ålestrup og var fader til min moder Mette Christensdatter.

Ane 44 ANDERS BERTELSEN HØRBY

Født o. 1460, død efter 1500

Ane 45 INGER JEPSDATTER BENDERUP

Født o. 1480, død 1559

Inger Jepsdatter Benderup i Suldrup var gidt første gang med lavadelsmanden Anders Hørby og anden gang med bonden Just Mortensen i Suldrup. Inger Jepsdatter Benderup er første gang nævnt i de skriftlige kilder i 1556, hvor Morten Jensen i Siem bekræftede, at fru Inger i Suldrup og hendes svigersøn Christian Jensen, herredsfoged i Hornum herred, holdt 10 heste til gæsteri:

ÆA III, s. 65, 1556, P3. Morten Jensen j Siem breff och bekiendellsze, at thend tiid hand wor Axel Juls køgemester, tha holtt høstru Inge i Suldrup och Chresten Jensen sammesteds x heste till giesterij och siden j lige maade i Olluff Munckis tiidt.

Næste gang vi træffer hende er i et brev dateret 2. april 1559, hvor hun er død i indeværende år, og hvor arvingerne sælger det gods, som er tilfaldet dem i arv, til broderen og halvbroderen Bertel Hørby i Vesterris i Bislev sogn. Brevet lyder således (i moderne sprog):

Poul Jepsen i Dall, Søren Ged i Veggergaard, Søren Mortensen i Glerup på deres hustruer Inger Justdr.s, Anne Justdr.s og Dorthe Justdr.s vegne, Marine Andersdr. i Oustrup på sin egen vegne, Thomas Poulsen i Lønderup på sine børns vegne, Christen Thomasen, Just Thomasen og Maren Thomasdr., Jens Christensen tjenende ærlige og velbyrdige fru Sofie Glob på sin egen vegne, Jep Mortensen i Mosbæk, Peder Iversen i Gundestrup og Kjeld Andersen i Lundby på deres hustruers Maren Christensdr., Karen Christensdr. og Dorthe Thomasdr.s vegne gør vitterligt, at eftersom Gud i indeværende år har kaldet ærlig og velbyrdige husfru Inge i Suldrup, deres kære mor og mormor, og der i arv er tilfalden dem frit jordegods, som de efter recessen ikke tør beholde, så tilskøder de ærlig og velbyrdig mand Bertel Hørby i Vesterris, deres kære broder og medarving som søsterlodder i en gård i Dyrby, Nørhald herred, Gassum sogn, en gård i Vandet og et gadehus, og hvis det bliver ham afvundet af salig Mourits Jepsens arvinger i Kottrup, førnævnte husfru Ingers broder, da skal Bertel Hørby have vederlag i husfru Inges søsterlod, som tilfaldt hende efter hendes og Mourits Jepsens fader Jep Poulsen i Kottrup gård og gods. Dette Niels Rosenkrantz til Halkær, Niels Michelsen til Kyø, Per Skriver og Hans Tinghører. Vesterris quasimotogeniti søndag, 1559.

Ane 48 POUL BYRIALSEN

født omkring 1450, død 1532.

Ane 49 MAREN ANDERSDATTER

født senest 1480, død mellem 1532 og 1541.

Poul Byrialsen boede som ejer på gården Lund (Roumlund) i Roum sogn ifølge tip-oldesønnen Jørgen Pors' optegnelser; men han har også boet andre steder, hvorom senere. Poul Byrialsen, der var født omkring 1450, var søn af Byrial Pedersen i Glerup i Vesterbølle sogn. Han døde 1532 - enten i Mariager eller Hejring i Klejtrup sogn, omkring 80 år gammel.

Han blev gift første gang senest 1480 med Inger (egentlig Ingierd) Mortensdatter af ukendt herkomst; hun døde senest omkring 1500. - I dette ægteskab var der 3 døtre, hvoraf i alfald de to ældste var gift i 1504 (108). Efter Ingers død blev han gift anden gang senest 1500 med Maren Andersdatter. Hun, der var født før 1480, var ligeledes af ukendt herkomst. Maren Andersdatter nævnes 1532 som enke i Hejring, men var død før 1541 (108). Poul Byrialsen nævnes første gang - uden angiven bopæl - i et tingsvidne af Rinds herreds ting 1475, både som sandemand og vidne (109). I 1476 købte han dele af Navndrup mølle i Vester Bjerregrov sogn af Sct. Hans kloster i Viborg - og i 1480 købte han resten af Anders Benderup til Hvidsten (110). Senest 1491 bosatte han sig i Lund - han og Morten Byrialsen i Glerup (hans bror) nævnes i et tingsvidne af Rinds herreds ting angående hr. Erik Ottesens fiskeret i Gedsted å (111).

Fra senest omkring 1490 må han være kommet i et tjenesteforhold, vel som foged, til rigshov-mester Erik Ottesen (død 1503) og senere sønnen Niels Eriksen (død 1516) af slægten Rosenkrantz, der efter hinanden ejede Skjern slot og hovedgård i Middelsom herred; Erik Ottesen købte 1498 gården Kokholm i Vesterbølle sogn, der senere blev en del af det nuværende Lerkenfeld (112). - Poul Byrialsen blev nemlig på forbøn af Erik Ottesen (Rosenkrants) adlet 3. juni 1492 med følgende adelsbrev (113), der i kopi i 1650 tilhørte Ove Blik, som stammede fra Poul Byrialsen. Kopi af det frihedsbrev (adelsdiplom) som kong Hans haver givet Poul Byrialsen i Roumlund - hvilket ligger udi Rinds herred udi Roum sogn og nu kaldes Lund:

Vi Hans med Guds nåde Danmarks, Norges, Venders og Goters konge, udvalgt til Sverige, hertug i Slesvig og hertug i Holsten, Stormarn og Ditmarsken, greve udi Oldenborg og Delmenhorst, gør alle vitterligt, at for troskab, tro og villig tjeneste, som denne brevviser Poul Byrialsen i Roumlund og hans rette ægte børn og afkom o.s.v. vore arvinger og rette efterkommende konger i Danmark til evig tid gøre ville og skulle have vi af vor synderlige yndest og nåde undt og givet og med dette vort brev unde og give for^{ne} Poul Byrialsen og hans sande, rette ægte børn og afkom frihed og frelse til evig tid, som andre riddere og svende have i vort rige Danmark, med skjold og hjelm, som er et jomfruhoved udi et hvidt feldt og en grøn hat på, og til et hjelmtegn på hjelmen en rød rosenkrands, eftersom her udi malet stander (står), dog undtaget vor og kronens ret og rettigheder på købstadsgods og frit bondegods, thi forbyde vi alle enhver de helst (eller) er eller være kunne og særdeles vore fogeder og embedsmænd, for^{ne} Poul Byrialsen og hans sande, rette ægtebørn og afkom her imod at hindre eller lade, dele møde, pladse (?), umage eller i nogen måde at forurette under vor kongelige hævn og vrede.

Datum castro nostro Haffniensis (= vort slot København) feria tertia proxima post dominicam vocem jucunditatis anno domini 1492.

Nostro sub signetis.

Ad testimonium domini Eriki Ottonis millitis (= på forbøn af hr. Erik Ottesen (Rosenkrantz), ridder).

I 1503 nævnes han som foged på Skjern slot, da han beseglede et dokument til vitterlighed sammen med ejeren, ridderen Niels Eriksen (Rosenkrantz) (114). Trinitatis søndag 1504 holdt Poul Byrialsen et foreløbigt skifte med døtrene Bodil og Kirstens mænd Nis Jensen i Vesterbølle og Jes Nielsen i Giver, som begge skødede konernes arveparter i Roumlund, Lund mølle, Havndrup mark og mølle og Busis jord i Hersom og Roum til Poul Byrialsen (115).

Lavadelsmanden Thomas Skadeland lemlæstede og senere dræbte Poul Byrialsens bror Morten. Da Thomas Skadeland skulle pågribes, blev han dræbt af Poul og Jens Byrialsen. Sagen blev pådømt 5. november 1515 af kongen og rigsrådet - Skadelands brødre blev dømt til at udrede mandebod for Morten Byrialsen, hvis brødre slap for bod for at have dræbt drabsmanden (116). Dommen lyder:

Vi Christian etc..... gør vitterligt, at år efter Guds byrd (Jesu fødsel) MDXV (1515) den mandag næst efter alle helgernes dag for os på vort retterting i Randers i vor egen nærværelse, nærværendes os elskelige hr. Niels Eriksen, hr. Niels Høg, hr. Mogens Gøye, hr. Jacob Andersen, hr. Thomas Nielsen, hr. Joachim Lykke, riddere, Niels Clementsen, vore mænd og råd, og Christen Andersen, vor landsdommer i Nørrejylland, var skikket os elskelige Poul Byrialsen og Jens Byrialsen, berettede og kærede, hvorledes Thomas Skadeland nogen tid siden slog, huggede og lemlæstede deres broder Morten Byrialsen, og begærede aldrig "dag" af hannem (= forlangte fred af ham) eller bad hannem nogen "vandel" (erstatning) for den skade, men siden på sin kirkevej, som han sad i sin vogn med sin husfrue, red samme Thomas Skadeland til hannem og slog hannem ihjel, og gik hannem derfor stimands tog og hærværk over og blev fredløs (Th. Skadeland var altså blevet dømt fredløs for drabet); og derefter som han skulle pågribes for sagen, blev han ihjelslagen og så fremdeles ret (eller rettet) for sine gerninger, og sætte i rette, om dennem (brødrene Poul og Jens Byrialsen) bør at have bod for deres broders død, og havde derfor stævnet hid i rette for os Niels Skadeland og Jørgens Skadeland, som mødt var og svarede, at de havde mistet deres broder, og mente, at de skulle ingen anden bod pligtig være for Morten Byrialsens død, om hvilken sag de gav dennem i rette for os på både (begge) sider.

Der sagde vi så for rette, at Thomas Skadeland bør at ligge poa sine egne værk og ej bødes for efter sådan lejlighed, som for er rørt (omtalt), og Poul Byrialsen, Jens Byrialsen og deres medfølgere at være kvitte, fri og angerløse for Thomas Skadelands død, fordi han greb til værge den tid, de ville gribe hannem, og blev så slagen (ihjel); og Niels Skadeland og Jørgen Skadeland og deres slægt og venner (vist fejl for frænder = slægtninge) at bøde for Morten Byrialsens død efter loven.

Datum ut supra nostro ad causas sub sigillo, teste Georgio (Jørgen) Marsvin, justitiario nostro dilieto.

Poul Byrialsen vides i 1523 at have haft en gård i leje af Mariager kloster i sin og hustrus levetid - og i 1525 skal han have fået brev på gården Øslebø i Norge (117). Han nævnes som boende i Mariager i 1532, da han overdrog Navndrup mølle i Bjerregrav sogn til sin hustru Maren Andersdatter, imod at hun overlod han een gard i Komdrup (vel Kondrup) i Støvring herred, beboet af Morten Sørensen (118).

Men samme år må Poul Byrialsen være død - for Maren nævnes som hans enke og bosat i Hejring i Klejtrup sogn samme år, da hendes steddøtres mænd krævede arv af hende (119). Maren Andersdatter døde før 1541, da hendes søn Niels Poulsen til Dyrbygård, væbner, overdrog sin brorlod i Roumlund m.v. til broderen Anders, der da boede i Lund (120).

At Poul Byrialsen en tid i 1520'erne boede nær Mariager passer med, at han i adelens taxt 1523/24 nævnes under Århus stift, mens sønnen Anders Poulsen i Lund nævnes under Viborg amt.

Ane 56 JENS PEDERSEN HARBO (HARBOU)

født senest 1460, død efter 1511.

Ane 57 MAREN SKADELAND(?)

Jens Harbou eller Harbo, som navnet dengang blev skrevet, nævnes 1482 og 1492 i Lille Torup, der vel må være Lille Torup i Ulbjerg sogn. I 1507 boede han i Restrup i Hvam sogn - det senere Lille Restrup var dengang flere mindre gårde. Jens Pedersen Harbou, der var født senest 1460, skal have været søn af den Peder Knudsen, der i 1468 solgte 1/3 af Engbjerggård i Engbjerg sogn i Vandfuld herred til broderen Jens Knudsen. Peder Knudsen, der var født før 1435 var søn af Knud Nielsen, der på foranledning af rigshovmester Erik Nielsen (Gyldenstjerne) til Tim blev adlet 8. august 1440 med en sølvstjerne over tre sølvbølgelinjer i et blå skjold; våbnet var tydeligt nok inspireret af Gyldenstjernes guldstjerne - Knud Nielsen må vel have været foged for Erik Nielsen (Gyldenstjerne).

- Slægtsnavnet Harbou eller Harbo er selvfølgelig den gamle betegnelse for folk fra Har- eller Hardsyssel, landet mellem Limfjorden og Skjern å (122). Jens Pedersen Harbo døde efter 1511. Hans kones identitet kan desværre ikke fastslås. I Hem kirke ved Mariager findes en sølvkalk, hvis latinske indskrift betegner giverne som "Johannes Harthbo eum consorte sua Marina".- altså Jens Harbo og hustru Maren. Da Jens Harbo synes at have fået rettigheder i Restrup i Hvam sogn, kunne hans kone udemærket være datter af Lars eller Laurids Skadeland i Restrup og hustru Maren

Nielsdatter (Munk?), men noget sikkert kan desværre ikke siges herom. Det bevarede brevstof oplyser, at Jens Peder- sen af Lille Torup, kaldet Harbo 18. april 1482 overdrog ridderen Jens Madsen (Munk) til Visborggaard en gård og et bol i Veddum i Skelund sogn i Hindsted herred, som han havde fået af Jon Viffertsen for arvede rettigheder i Tisted- gård (vel Astrup sogn i Hindsted herred), som Jens Harbo havde overtaget efter sine forældre (123), "Jes Harbo i Lille Torup" nævnes som vidne i to skøder til Erik Ottesen (Rosenkrantz) fra 1492 - og under begge findes hans segl med omskriften S. Iens Petersen Harbo (124).

Lille Torup identificeres med landsbyen i Ulbjerg sogn - hvorfor det Wolstrup, hvortil Jens Harbo skrev sig i 1505 vel må være Ulstrup i Ulbjerg sogn. I 1505 overdrog han gården Tulstrup i Hvam sogn og tre gårde i nabosognet Tostrup til bispens i Viborg - de 4 gårde havde han fået i 1502 af Predbjørn Podebusk for gods i Hald herred (125). I 1507 skrev han sig til Restrup i Hvam sogn, da han til Niels Clementsen solgte gods i Bjerregrav, Hørup, Torup og Hvam (126). Jens Harbo levede endnu i 1511, da han nævnes som vidne i et brev, samt nævnes i en mandtalsliste for Viborg stift (127).

Ane 58

NIELS CLEMENTSEN

født senest 1460/65, død 1518.

Ane 59

ANNE MIKKELSDATTER

født senest 1480, død efter 1545.

Fra den beskedne position som kongelig skriver i 1490 avancerede han - dels på grund af personlig dygtighed og dels på grund af kong Hans' bevågenhed - efterhånden til de vigtige positioner som medlem af rigsrådet, landsdommer i Nørrejylland og kongens lensmand på Kalø og senere på Ålborghus. Efterhånden blev han en meget rig mand - ejede således herregårdene Avnsbjerg syd for Viborg, Lille Restrup, Hvolris og Bonderup (nu Lerkenfeld) i Rinds herred.

Niels Clementsen, der var født senest 1460/65, var af ukendt herkomst. Hans våben var et lodret delt skjold, hvoraf det ene felt viste en halv ørn, det andet to skaktavlede tværbjelker. Han var jyde og snarest født udenfor ægteskab; måske tilhørte han på mødrene eller fædrene siden den væbnerslægt fra Djursland, der førte samme våben som Niels Clementsen - af denne slægt kendes blot Peder Pallesen (Palnesen) i Alsrode i Alsø sogn, nævnt 1468, 77, 79 og 1483, og broderen Niels Pallesen til Veggervlevgård i Veggervlev sogn, nævnt 1460 og 1474, hvis søn var Godske Nielsen, nævnt 1474 og 1499 (128). Niels Clementsen døde i begyndelsen af året 1518 - sikkert i Viborg. Han havde med Birgitte Jensdatter, med hvem han ikke var gift, sønnen Rasmus Clementsen, død 1529, der bl.a. arvede Avnsbjerg på trods af, at faderen havde en ægtefødt søn. Niels Clementsen blev gift senest 1500 med Anne Mikkelsdatter. Hun, der var født senest 1480, var vist ikke af adelig afstamning, men hendes herkomst kendes ikke. Hun levede endnu i 1545.

Anne Mikkelsdatter var mor til Jørgen Clementsen, død 1534, og døtrene Anne og Kirsten. - Niels Clementsens to sønner kaldes altid Clementsen, hvorimod døtrene kaldes Nielsdatter, Anne Nielsdatter blev gift med en rådmand i Viborg, mens Kirsten blev gift med væbneren Christen Harbou, se ane 28-29. Arkivarerne Thiset og Secher har sammen skrevet en artikel på godt 100 sider om Niels Clementsens liv og levned (129). Og i Biografisk Leksikon findes bl.a. følgende om ham (130):

Niels Clementsen var - så vidt vides - foruden den omtrent samtidige rigskansler Niels Henriksen Arenfeldt den eneste mand af ringe herkomst, der ad verdslig vej har opnået et af de ellers for højadelens medlemmer forbeholdte rigsråds- embeder. Om han som man i ældre tid antog, var af egentlig ufri slægt, er ret tvivlsomt; snarere har han tilhørt den kun lidt kendte adelsslægt, hvis våben han førte. Men da han lige fra sin første fremtræden til sin død snart betegnes som adelsmand, snart som ufri, og begge dele endog af selve regeringen, kan han næppe have modtaget adelsbrev af kongen; derimod har sandsynligvis særegne omstændigheder ved hans fødsel - såsom en illegitim forbindelse mellem forældrene eller misalliance enten fra faderens eller moderens side - bevirket den særstilling, han bestandig indtog. Han forekommer første gang 1490 og kaldes da straks væbner; næste år var han kongelig skriver. I denne stilling vandt han i høj grad kong Hans' yndest og blev lidt efter lidt en meget betroet mand. Han forlenedes med Hind, Ulv- borg og Vandfuld herreder samt med forstanderskabet i Ring kloster; desuden var han tolder i Ålborg, men den konge- lige tjeneste andetsteds lagde så stærkt beslag paa hans tid, at kongen 1505 måtte bemyndige ham til at lade en anden opkræve tolden, og endnu samme år måtte han formodentlig helt fratræde denne stilling, idet han udnævntes til lands- dommer i Nørrejylland og rigsråd; senest næste år blev han tillige lensmand på Kalø med underliggende fem herreder (foruden de tre, han i forvejen havde, og nogle mindre len). Desuden indsatte dronning Christine ham til sin foged i Rougsø og Hids herreder. Niels Clementsen bestred sine mange hverv på en måde, der tyder på, at hans fremtrædende stilling ikke har beroet på kongegunst alene, men også på hans egen pålidelighed og overordentlige arbejdskraft. Om hans store dygtighed vidner også hans private virksomhed. Ved arv eller egen flid havde han erhvervet en ikke ringe formue i rede penge, hvormed han drev omfattende forretninger, så at han efterhånden ved køb og pant erhvervede meget betydeligt jordegods i Jylland, såvel ufrit som frit, deriblandt Avnsbjerg og flere mindre hovedgårde.

Skønt Niels Clementsen navnlig i kong Hans' tid synes at have stået i et ret venskabeligt forhold til en stor del af ari- stokratiet, var der dog en stærk stemning imod ham blandt adelen, måske ikke mindst blandt hans kolleger i rigsrådet, i hvilket han i øvrigt ikke vides at have spillet nogen større rolle. Denne uvilje gav sig, til dels endog direkte, luft i de

klagepunkter, som adelen og rigsrådet fremførte efter kong Hans' død. Christian II måtte i sin håndfæstning love at styre Danmark og Norge med "gode Rigens Ædlinge" og at "om nogen Vanbyrding, eller ikke Ædling født er, have nu i Danmark eller Norge enten Slot, Len eller Landsting, da skal de med det første afsættes". Niels Clementsen måtte som følge heraf opgive Kalø len og trække sig tilbage fra rigsrådets møder; landsdommerstillingen fik han derimod efter den nye konges henstilling lov at beholde "nogen Tid" endnu; senest 1515 fratrådte han dog også dette embede. At Christian II i øvrigt ingenlunde personligt var ham ugunstigt stemt, ses ikke mindst af, at kongen 1516 overlod ham det største af alle jyske len, Ålbørghus, som han beholdt, så længe han levede. Straks efter hans død 1518 beslaglagde kongen vel alt hans gods, men anledningen hertil kendes ikke. Der vides ikke at foreligger anklager mod ham enten for hans embedsførelse eller hans private liv, og da Christian II snart efter tilbagegav hans arvinger en stor del af det beslaglagte ejendoms- og lensgods og det udtrykkelig "for Troskab og villig Tjeneste", som Niels Clementsen havde vist kongen og riget, må beslaglæggelsen sikkert have været lige så dårlig begrundet som den strenge fordømmelsesdom, ældre forskere som Allen og Heise har fældet over ham.

Ane 60

OTTE MUNK

født senest 1475, død efter 1528.

Ane 61

KIRSTEN NIELSDATTER JUEL

født senest 1485, død efter 1558.

Væbneren Otte Munk var ejer af Gjessinggård i Tvede sogn øst for Randers. Han, der var født senest 1475, var søn af Niels Munk, der som Viborgbispens lensmand sad på Halkjær ved Års, og hustru Birgitte Ottesdatter (Bøjstrup), der var arving til Gjessinggård. Otte Munk døde mellem 1528 og 1546. Han blev gift omkring 1500 - senest 1510 - med Kirsten Nielsdatter Juel af slægten med stjernen i våbenet. Kirsten Juel, der var født senest 1485, skal have været datter af Niels Juel til Åbjerg i Vestjyl-land (131), nævnt fra 1482, død 1496/1506, og hustru Else Mogensdatter Glob (Due); men visse forhold er uklare med hensyn til Kirsten Juels afstammingsforhold. Hun døde efter 1558. Ifølge adelsårbogen (132) nævnes han i 1499 i et søskendeskifte med fætrene Otte og Jep Philipsen (Bøjstrup) og svogeren Jep Benderup. I 1522 overdrog Otte Munk og broderen Laurids et bol i Djurs Sønderherred til ridderen Tyge Krabbe. 1511 og 1528 nævnes Otte Munk i Århus stift i adelens taxter. Mellem 1528 og 1546 døde Otte Munk. Hans segl med slægtens gamle vinrankevåben findes under et dokument fra 1521 (133). Hans enke Kirsten Nielsdatter Juel nævnes som ejer af Hastrup i Spentrup sogn i 1546, da hun mageskiftede gods med Axel Juul (af slægten med liljevåbenet). Endnu i 1558 levede hun, da hun forekommer i en rusttjenesteliste.

Ane 62

CHRISTOFFER KRUSE

født før 1485, død 1541/46.

Ballegård i Falslev sogn 1946

født før 1490, død efter 1546.

Væbneren Christoffer Kruse blev efter forældrene ejer af Ballegård i Falslev sogn ved Mariager og Vingegård i Nr.Vinge sogn mellem Viborg og Hobro. Med konen fik han gården Kjellerup i Svenstrup sogn ved Mariager.

Han, der var født senest 1485, var søn af Enevold Kruse til Ballegård og hustru Kirsten Ovesdatter (Reventlow) til Vingegård. Christoffer Kruse døde mellem 1541 og 1546. Han blev gift før 1510 med Anne Tygesdatter (Seefeld).

Hun, der var født før 1490, var datter af Tyge Jensen (Seefeld) til Dalsgård og Kjellerup og hustru Bodil Splidsdatter Fasti. Anne Tygesdatter døde efter 1546. Adelsårbogen og Brask's bog om Kjellerup (134) oplyser, at Christoffer Kruse nævnes første gang i 1510, da han underskrev svigerfaderens gavebrev til Helligånds kloster i Randers på en gård i Tostrup sogn i Rinds herred. 1511, 12 og vist også 14 boede han i Kjellerup, men 1515 synes han at have boet på Vingegård. - men snart efter flyttede han tilbage til Kjellerup.

I året 1521 foretager 9 af egnens adelsmand og mærkeligt nok biskop Niels Stygge (Rosenkrantz) fra Børghlum en synsforretning på Trudsholm til granskning af vejforhold og blandt de pågældende adelsmand nævnes også "Christopher Kruse af Kiellerup". Og senere i 1525 på en oversigt over, hvad adelen og gejstligheden skal stille af mandskab og våben til indenlandsk brug, finder vi under "Aars biscopsdom" Christoffer Kruse opført med 1 glavind og 1 skytte, hvilket er mere end naboerne "Maures i Kortrup" (Mourids Jepsen i Kvotrup af slægten Benderup) og "Jeppe Bunderup" (Jep Benderup i Hvidsten). der hver skal stille 1 skytte. Også under Viborg stift er Christoffer Kruse opført på listen, ydelsen er der den samme som under Århus stift, Christoffer Kruse har altså nu fået interesser andetsteds end Kjellerup, han har vel allerede på dette tidspunkt overtaget Vingegård i Vinge sogn, hvorfra hans moder jo stammede. Det er sandsynligt, at Christoffer Kruse ret tidligt har taget ophold på Vingegård. I hvert fald skrives han i 1530 udtrykkeligt til denne gård. Vi er da ved reformationstidens brydninger, fra Viborg sender bispemesteren Jørgen Friis en indberetning til kongen om, hvorledes borgerne i byen har indtaget domkirken, udjaget præsterne og overfaldet ham selv. Han vedlægger en erklæring fra 5 adelsmand om, hvad der er foregået, og som den første af disse nævnes Christoffer Kruse til Vingegård. Også i 1532 anføres han til Vingegård, da han af kongen kaldes til sammen med flere andre adelsmand at dømme i nogle sager, der alle synes at berøre den kendte biskop Stygge Krumpen i Børghlum, medens det i et par andre sager synes at fremgå af forskellige omstændigheder, at han også forud havde bopæl i Viborg stift.

Christoffer Kruse måtte opleve de hårde tider, som "Grevefejden" eller "Skipper Klements Fejden" medførte for store dele af Jylland. Hverken han eller hans søn Peder har kunnet sidde roligt inden døre og bygget sig, medens uvejret rasede udenfor. Efter sejren ved Svendstrup syd for Ålborg drog bondeskaren skændende og brændende frem ned mod Randers. Een afdeling tog vejen vest for Hobro og kom forbi den tidligere nævnte Vingegård, der skal være blevet afbrændt, en anden drog ødelæggende frem over Mariager, og selv om vejen mellem denne by og Randers dengang ikke - som landevejen nu - gik lige forbi Kjellerup - den gik da noget østligere tæt forbi Kvotrup -, var det dog nemt at gøre en afstikker dertil. Vi har ikke nogen bestemt udtalelse om, hvorledes det gik gården ved denne lejlighed, men det må anses sandsynligt, at den led samme skæbne som så mange andre herregårde i Nordjylland. Der foreligger underretning om, at Christoffer Kruses nævnte søn Peder efter fejdens ophør i 1535 indstævned 2 mænd fra Hindsted herred Jens Dall i Hovtved og Jens Jensen i Dalsgaard "for thy stag ylldh paa hans Gaardt" til at møde i Randers, når kongen kom did, og da han samtidig indstævner som vidner to mænd fra True og en mand fra Randrup, altså fra Kjellerups nærmeste omegn, er det troligt, at det snarere angik denne gård end Ballegård, som faderen Christoffer Kruse også før eller senere er blevet ejer af, i hvert fald vel ved moderens død. Det stemmer også udmærket med, at det ikke er Christoffer, men Peder Kruse, der indstævner i denne sag, da vi efter alt foreliggende kan gå ud fra, at Kjellerup er den gård, sønnen tidligst kommer i besiddelse af, enten det så er på faderens vegne eller som ejer, medens han ikke ses at være skrevet til Balle, før over 10 år efter fejden. Hvis det tidligere omtalte kapel ved gården ikke før er gået til grunde, er det uden tvivl blevet ødelagt sammen med gården.

Christoffer Kruse havde også brug for den kongelige dømmende myndighed på samme tidspunkt. Han sagsøger en mand, som ved hovedsnævn var svoret kvit for husfred og gårdsfred, og da han som lovhøring har benyttet to mænd fra henholdsvis Nørbæk og Møllerup, kan vi roligt gå ud fra, at denne sag angår Vingegård. Den nu ret alderstegne Christoffer Kruse har antagelig ganske givet afkald på Kjellerup. I en sag mellem Erik Skram til Tjele på den ene side og en borger i Ålborg og en mand i Torup på den anden side antagelig ca. 1539 nævnes "Christoffer Kruse till Windinggrdt" som den første blandt 6 ridemænd, medens sønnen "Per Kruse till Kiellerup" nævnes som den sidste.

Christoffer Kruse levede endnu i 1541, men er sikkert død ikke længe efter. Christoffer Kruse havde også ejendomme andetsteds, thi antagelig i tiden 1536-39 fik han stadfæstelse på 3 domme af henholdsvis Han herredsting, Viborg landsting og Hillerslev herredsting, lydende på, at "Klit Mølle", som han havde genløst af pantsætning, var blevet ham tildømt. Denne mølle havde i længere tid været i familiens eje, og under en proces, som Christoffer Kruses enke Anne Tygesdatter i 1546 havde med Kield Krabbe, der var ejer af en nærliggende mølle, som var Fru Annes mølle "til stor Trængsel", oplystes det af Peder Kruse, at den havde været ejet af hans farfar (Enevold Pedersen), "och efter hand bleff slagen uti Suerig" af hans farmor.

Af de for os foreliggende oplysninger om Christoffer Kruse kan vi ikke danne os noget sikkert billede af hans personlighed. Han synes at have varetaget sine godsinteresser, der efterhånden angik ret betydelige ejendomme, på fornuftig

måde, men i øvrigt at have levet et roligt familieliv og ikke søgt ved embedsstillinger eller offentlig fremtræden at hæve sig over den almindelige adel, som foran berørt er han dog i flere tilfælde af kongen udmeldt til at optræde som ridemand.

Ane 88

BERTEL CHRISTENSEN HØRBY

Født o. 1420, død før 1481

Han var 1461 nærværende på Hinsted Herreds Ting, han kendte sig 1467 at have gods i Hørby i leje af Viborg bispen. Han levede 23 september 1473, men var død 12 Marts 1481.

Ane 90

JEP POULSEN BENDERUP

Død efter 1500

Jep Poulsen i Kortrup (Kvotrup i Onsild H.), tilskødede 1488 kongen to gårde i Tørslev i Rugsø H., som var tilfaldne hans hustru, nævnes o. 1500 blandt adelen i Aarhus stift. Han kaldes af Axel Urne "Jep Tordsen til Kvottrup".

Kvottrup i Gassum sogn 1949. Her boede Jep Benderup sidst i 1400-tallet.

Ane 91

MARINE NIELSDATTER

Født o. 1445, død efter 1480

Ane 96

BYRIAL PEDERSEN

født omkring 1425, død efter 1475.

Ane 97

N. N.

Byrial Pedersen var en anset selvejerbonde i Glerup i Vesterbølle sogn i Rinds herred, hvor han nævnes 1464-75. - Angående hans herkomst og ægteskab vides desværre intet. Arkivar Thiset skrev (135) om den i 1492 adlede Poul Byrialsen født omkring 1450, se ane 48-49, at han stammede fra en halvadelig slægt i Rinds herred og var vel søn af Byrial Pedersen i Glerup, som i 1464 beseglede et vidne af Rinds herreds ting og i 1468 blandt bønderne beseglede det skudsmål, som kong Christian I lod tage af Viborg landsting. Thisets forbehold med hensyn til vished om Byrial Pedersens faderskab til Poul bortfalder, når vi af dommen 1515 (136) ved, at Poul Byrialsen vitterligt var bror til Morten og Jens Byrialsen, og at disse brødre i 1491 begge boede i Glerup, da de nævnes som vidner sammen med broderen Poul i Lund (137), Foruden de anførte dokumenter fra 1464 og 1468 nævnes Byrial Pedersen i dokumenter fra 1465, 1470 og 1475 (138) - i det sidste fra 1475 nævnes tillige sønnen Poul Byrialsen.

Ane 120

NIELS MUNK

født senest 1435/40, død mellem 1496 og 1503.

Ane 121

BIRGITTE OTTESDATTER (BØJSTRUP)

født før 1455, død efter 1507.

Væbneren Niels Munk sad fra senest 1460 til efter 1492 på gården Halkjær i Ejdrup sogn ved Års som Viborg-bispens lensmand (139). Nogen hovedgård ejede han altså ikke, men dog sikkert en del spredte bøndergårde. Han, der var født senest 1435/40, var søn af Gunde Munk i Havbro. Niels Munk levede i 1496, men var død før 1503. Han blev gift før 1475 med Birgitte Ottesdatter (Bøjstrup). Birgitte, der var født før 1455, var af en næsten ukendt slægt, som benævnes Bøjstrup-slægten. Birgitte arvede Gjessinggård i Tvede sogn efter halvbroderen Oluf Friis (med 3 roser i våbenet), lensmand på Kalø. Efter oldesønnen admiral Christen Munks ligsten i Tvede kirke fra 1585 tilhørte Birgitte en slægt, hvis våben lignede skaktavl-Friis'ernes og ikke Bøjstrup'ernes. Birgitte døde efter 1507.

Halkjærgård i 1960. Her sad Niels Munk som bispens lensmand i sidste halvdel af 1400-tallet.

Adelsårbogen (140) fortæller, at Niels Munk i 1458 gav en gård i Hjelmager til Maribo kloster, og at han i 1460 fik en gård i Blære i pant af søsteren fru Anne Gundesdatter i Trogelstrup i Års herred. 1474 beseglede han et vidne af Års herreds ting, og i 1482 nævnes han og broderen Malte Munk sammen på Viborg landsting. Ridderen Erik Eriksen (Løvenbalk) gav ham i 1485 en gård i Ebdrup i pant - og denne gård oplod Niels Munk i 1495 til bispen i Viborg. 1486 fik Niels Munk og brødrene Malte og Torluf 8000 danske mark udbetalt i bod for drabet på biskop Torluf (egentlig Torleiv Olavsson), hvis eftermålsmand Munk'erne må have været - se herom under ane 240-41. I 1496 beseglede Niels Munk og broderen Malte et dokument til vitterlighed. Og samme år var Niels Munk og hustru til stede ved julelaget på Ågård i Hanherred, hvilket er sidste gang Niels Munk nævnes. I 1503 gav enken Birgitte til Mariager kloster alle de panter, som hun havde arvet efter broderen Oluf Friis - og endnu 1507 nævnes hun på Gjessinggård.

Ane 124

ENEVOLD PEDERSEN KRUSE

født før 1460, død i 1490'erne.

Ane 125

KIRSTEN OVESDATTER (REVENTLOW)

født før 1465, død efter 1520.

Væbneren Enevold Kruse ejede slægtens gamle stamsæde Ballegård i Falslev sogn ved Mariager og med sin kone fik han Vingegård i Nr. Vinge sogn mellem Viborg og Hobro. Han, der var født før 1460, var søn af Peder Lauridsen Kruse til Ballegård. Enevold Kruse levede i 1492, men faldt i Sverige - sikkert i 1497.

Han blev gift før 1485 med Kirsten Ovesdatter (Reventlow), arving til Vingegård. Hun, der var født før 1465, var datter af Ove Tagesen (Reventlow) til Vingegård og hustru Gissel Henningsdatter Podebusk. Kirsten levede endnu i 1520, da hun gav en sjælegave til Mariager kloster. Adelsårbogen (141) oplyser tillige, at Enevold Kruse nævnes i to dokumenter fra 1492. I det ene - udstedt på Gjerlev herreds ting skrives han til Balle; men i det andet til Vinge, da han beseglede til vitterlighed sammen med Lars Bratze.

Ane 126 TYGE JENSEN (SEEFELD)

født før 1450, død efter 1511.

Ane 127 BODIL SPLIDSDATTER FASTI

født før 1450.

Tyge Jensen ejede Dalsgård i Vive sogn og Vindbylund i Gerlev sogn. Han var født før 1450 og var søn af Jens Thomsen (Seefeld) til Dalsgård og hustru. Tyge Jensen levede i 1511 - måske også i 1515 (142). Han blev gift før 1485 med Bodil Splidsdatter Fasti. Hun, der var født før 1450, nævnes i 1459 i Anders Skeels testamente og skal have været datter af en (Jørgen?) Splid Fasti til Møldrup og hustru Barbara, men herom vides næsten intet sikkert (143). Bodils dødsår kendes ikke.

Tyge Jensen nævnes første gang i 1472 og 1473 (144), fra før 1476 til efter 1488 var han Århus-bispens foged eller lensmand på Åkjær ved Odder. 1478 tog han vidne på, at hans slægt havde ejet Nakkedal upåtalet i 80 år. 1482 skiftede han forældrenes efterladte gods med søstersønnen Kristiern Hegedal til Kjellerup, hvorved Dalsgård tilfaldt Tyge. Men året efter måtte Kristiern Hegedal pantsætte gården Kjellerup til morbroderen (145). I 1486 stiftede han sjælemesse i Mariager kloster for forældre, slægtninge, sin hustru Bodil og deres børn. I 1492 indværgede han på Gerlev herreds ting gården Vindbylund m.v.; og i 1499 beseglede han skiftet efter Jens Mortensen (Seefeld). For begravelse til sig selv og hustru betalte han i 1510 til Helligåndskloster i Randers. Også i 1511 nævnes han som levende - og måske også i 1515

Dalsgård i Vive sogn.

Ane 176 CHRISTEN JENSEN HØRBY

Han var 1436 til stede på Hinsted herreds ting, men nævnes her ikke som væbner. Han var gift med

Ane 177 METTE STIGSDATTER SKOVGAARD

Ane 180 POUL JEPSEN

Ane 240

GUNDE MUNK

født senest 1410/15, død efter 1468.

Ane 241

N.N.

Væbneren Gunde Munk nævnes i 1454 sammen med broderen Søren som ejer af Havbrogård i Havbro sogn ved Års (146). Han, der var født senest 1410/15, skal have været søn af en Niels Munk, der evt. kunne være identisk med "Lille Niels Munk i Havbro", der nævnes i 1401, men som førte et andet våben end Gundes vinranke (147). Gunde Munk levede i 1468, men døde sikkert snart efter. Han blev gift allersenenest 1435/40, men konens navn og herkomst kan ikke påvises med sikkerhed. Gunde Munk angives at have været gift med Karen Nielsdatter af slægten Skadeland, men det passer sikkert ikke. Gunde Munks sønner Niels (se ane 120-121), Malte og Torluf fik i 1486 udbetalt 8000 danske mark som bod for drabet på biskop Torluf. Denne bisp var nordmand af ukendt herkomst og hed egentlig Torleiv Olavsson og var i 1434 provst ved Apostelkirken i Bergen og Erik af Pommerens daglige klerk og højt betroede mand; fra 1438 til 1450/51 var han biskop i Viborg, hvorpå han overtog bispestolen i Bergen, hvor han kom på kant med den stærke tyske handelsorganisation "Hanseaterne", som lod ham og omkring 60 andre myrde i Munkeliv klosterkirke i Bergen 2. september 1455 - kongen turde ikke røre ved sagen, og først i 1486 blev mandeboden udbetalt til de jyske væbnere (148), som åbenbart må have været bispens eftermålsmand og arvinger. En kvindelig slægtning af bispen må ved hans tiltrædelse af bispestolen i Viborg 1438 være blevet gift med Gunde Munk i Havbro - og med ham mor til de tre sønner. Adelsårbogen oplyser (149), at Gunde Munk i 1442 var nærværende på Viborg landsting. I 1454 pantsatte han et gårdsæde i Bonderup til Vogn Jensen - og dette gårdsæde søgte sønnesønnerne Peder Munk i Havbro, Peder Munk til Komdrup, Søren Munk til Morum og Lars Munk til Hungstrup at vinde tilbage. Sidste gang, Gunde Munk nævnes, var ved afsigelsen af en borgestuedom 1468 på Ågård i Hanherred.

Ane 248

PEDER LAURSEN KRUSE

født før 1435/40, død efter 1484.

Ane 249

N.N.

Han var ejer af Ballegård i Falslev sogn ved Mariager. Peder Laursen eller Lauridsen, der var født før 1435/40, var søn af Laurs eller Las Pedersen til Ballegaard og hustru Else Mikkelsdatter.

Han nævnes sidste gang i 1484. Peder Laursens kone og hendes herkomst kendes ikke.

Adelsårbogen (150) nævner, at han i 1478 sammen med svogeren Anders Lounkjær underskrev et pantebrev, som Peders mor Else Mikkelsdatter da udstedte til Øm kloster med pant i Nørgård i Kolt sogn ved Århus. Gården overdrog han i 1484 sin part af til Stig Nielsen i Vengegaard, der vist repræsenterede klostret i Øm.

Ane 250

OVE TAGESEN (REVENTLOW)

født før 1420, død omkring 1480.

Ane 251

GISSEL HENNINGSDATTER PODEBUSK

født 1420/30, død efter 1495.

Vingegård o 1950

Væbneren Ove Tagesen ejede Vingegaard i Nr. Vinge sogn mellem Viborg og Hobro. Han, der var født før 1420, vel omkring 1410, var søn af ridderen Tage Henriksen (Reventlow) og Elsf Kerkendorp. Ove Tagesen døde mellem 1478 og 1484 (151). Han blev gift mellem 1440 og 1448 med Gissel Henningsdatter Podebusk fra Skjern slot og hovedgård mellem Viborg og Randers. Hun, der var født mellem 1420 og 30, var datter af ridderen Henning Podebusk til Skjern og hustru Kirsten Jensdatter Falk. Gissel eller Gisela, som hun egentlig hed, levede endnu i 1495. Adelsårbogen hævder (152), at Ove Tagesens datter Kirsten, født før 1465, se ane 124-125, skal have været datter af et tidligere ægteskab - og altså ikke datter af Gissel. Denne påstand må afvises, fordi Kirstens sønnesønner Peder, Enevold og Tyge Kruse i 1544/46 trættede (153) med Folmer Rosenkrantz, Mourids Brun og andre arvinger efter fru Johanne (Hansdatter Podebusk) til Vindum angående en handel mellem hende og hendes bror Henning Podebusk til Skjern. Grundlaget for sagen må nødvendigvis være, at Kruserne var efterkommere efter Henning Podebusk. Afstammingsforholdet bekræftes også ved, at navnet Gissel findes i Kirsten Ovesdatters efterslægt - f.eks. havde ane 14-15 en datter med dette sjældne fornavn og på Kirstens oldesøn admiral Christen Munks ligsten fra 1585 i Tvede kirke figurerer slægten Podebusk's våben - om end lidt forkert anbragt. - Kirsten synes jo også opkaldt efter moderens mor Kirsten Jensdatter Falk. Ove Tagesen var sammen med broderen Henrik Tagesen ejer af herregården Bjørnholm på Djursland. Henrik Tagesen var som bekendt leder af oprøret mod kong Christoffer af Bayern, der kulminerede i slaget ved Sct. Jørgensbjerg i Hanherred i 1441, hvorpå Henrik blev radbrækket og lagt på hjul og stejle ved Ålborg 6. eller 8. juni samme år. På grund af dette blev Henrik Tagesens del af Bjørnholm konfiskeret af kongen; og Ove Tagesen måtte samme år sælge sin del af gården til ridderen Otte Nielsen (Rosenkrantz). Ove Tagesen, der bestandig blev skrevet til Vingegård, solgte 1448 til Eggert Frille gods, som han havde arvet efter svigerfaderen Henning Podebusk - og 1454 skødede han gods i Hvidsten til Mariager kloster. Ove Tagesen døde 1478- 84 og enken Gissel nævnt 1484, 1490 og 1495 (154).

Ane 252 JENS THOMSEN (SEEFELD)

født omkring 1400, død 1471/86.

Ane 253 KIRSTEN MIKKELSDATTER (TORNEKRANS)

død før 1486.

Han var ejer af Dalsgård i Vive sogn. Væbneren Jens Thomsen, der var født omkring 1400, var søn af ridderen Thomas Mogensen (Seefeld) til Dalsgård og hustru Ingerd. Faderen, hvis forældre ikke kendes, nævnes i 1400 sammen med broderen Jep Mogensen til Refsnæs i Hellum herred; endnu i 1406 var Thomas Mogensen væbner, men i 1408 ridder - han levede i 1423. Jens Thomsen døde mellem 1471 og 86. Han blev gift før 1450 med Kirsten (eller Christine) Mikkelsdatter. Hun, der også var død før 1486, var datter af væbneren Mikkil Nielsen (Tornekrans) til Kyø, der nævnes i 1401 og 28 (155). Om Jens Thomsen beretter adelsårbogen (156), at han i 1436 siges at have købt Dalsgård af fru Merete af Mølhøve, men i 1464 tog han vidne på, at han og faderen havde ejet gården ukæret i 80 år. Jens Thomsen nævnes første gang i 1423 - og i 1444 købte han Øster Stevn af Erik Nielsen (Gyldenstjerne) til Tim. 1450 gav han en gård i Dover til Vestervig kloster i Thy.

Ane 352 JES PEDERSEN HØRBY

Han boede i Skovbo i Hinsted herred, som han 1406 fik i pant af Thomas Magnussen Seefeld. Han hustru kendes ikke.

Ane 354 STIG NIELSEN SKOVGAARD

Han skrev sig til Egebjerg - en gamle hovedgård i Ugilt sogn, Vennebjerg herred. Han er sikkert den Stig Nielsen, der 1386 var medudsteder af et vidne om Nicolaus Rastorp og hans søskendes ejendomsret til den grund hvorpå Åkjær er bygget og samme år på Sabros herreds ting til Niels Jensen solgte sin del i Svejstrup, hvilken del han havde købt af Elne Sivert Nielsens.

Ane 360 JEP JENSEN

Jep Jensen til Tustrup i Hellum herred tilskødede 1422 hr. Niels Eriksen (Banner) to gårde i Gravlev og er muligvis den Jep Jonsen, der 1413 fik gods i Høfdelund af sin frænde hr. Peder Mogensen.

Ane 496 LAURS eller LAS PEDERSEN

død mellem 1472 og 78.

Ane 497 ELSE MIKKELSDATTER

død efter 1478.

Væbneren Las Pedersen ejede Ballegård i Falslev sogn. Han, der må være født omkring 1400, siges i adelsårbogen (157) at være søn af en konstrueret Peder Mikkelsen Kruse. Moderen hed Edel Stigsdatter (158). Brask mener i sin bog om Kjellerup (159), at Las snarere end at være sønnesøn af Mikkel Kruse, må have været svigersøn af ham. Las Pedersen blev gift før 1440 med Else Mikkelsdatter. Hun skal altså have været datter af Mikkel Kruse til Ballegård, der nævnes fra 1401, og som døde mellem 1430 og 47, og hustru Johanne Lagesdatter, nævnt 1447 (160). Både Las Pedersen og Else Mikkelsdatter levede i 1472 (161). Adelsårbogen oplyser ellers (162), at Las Pedersen til Balle i 1459 solgte Refshale til Alling kloster, og at han i 1471 solgte gods i Houlbjerg herred til Erik Ottesen (Rosenkrantz). - Enken Else Mikkelsdatter pantsatte i 1478 gods til Øm kloster.

Ane 500 TAGE HENRIKSEN (REVENTLOW)

født før 1385, død efter 1412.

Ane 501 ELSIF KERKENDORP

født før 1390.

Ridderen Tage Henriksen skal have været bosat på Fyn, men ejede gods både der og på Sjælland. Tage Henriksen, der var født før 1385, var søn af ridderen Henrik Jensen (Reventlow), hvis forslægt ikke kendes (163).

Om faderen Henrik Jensen vides blot, at han som væbner i 1358 beseglede for den sønderjyske hertuginde Richardis' forlig med Valdemar Atterdag om øen Als, og at han før 1363 blev slået til ridder.

Tage Henriksen, der i 1411 nævnes som ridder, da han tilskødede bisp Peder Jensen (Lodehat) i Roskilde al hustruens arv i Hørby efter hendes bror ridderen Zabel Kerkendorp, nævnes sidste gang 1412 som besegler af dronning Margrethe I's forlig med den sønderjyske hertuginde Elisabeth.

Tage Henriksen blev gift før 1410 med Elsif Kerkendorp, om hvem intet vides ud over, at hun var søster til Zabel Kerkendorp, der vel var af holstensk oprindelse.

Efter hendes død blev Tage gift anden gang med Karine Jensdatter (Kiste), efter hvem der først i 1479 blev afholdt skifte.

Ane 502 HENNING PODEBUSK

født før 1390, død omkring 1440.

Ane 503 KIRSTEN JENSDATTER FALK

født 1400/05, død omkring 1455.

Ridderen Henning Podebusk arvede efter faderen dele af borgen Egholm i Sæby sogn i Voldborg herred vest for Roskilde og efter moderen dele af Skjern slot og hovedgård mellem Randers og Viborg.

Med konen fik han resten af Skjern, samt herregården Bidstrup i Granslev sogn i Houlbjerg herred sydøst for Viborg.

Henning Podebusk (egl. van Potbusch), der var født i 1380'erne eller før, var søn af ridderen Hans Podebusk og hustru, der var datter af Christiern Vendelbo. Henning Podebusk døde mellem 1436 og 42.

Han blev trolovet 1409 og gift senest 1419 med Kirsten Jensdatter Falk, arving til dele af Skjern og Bidstrup samt halvdelen af Vallø på Sjælland. - Ved trolovelsen var Kirsten et barn på mellem 5 og 10 år.

Hun, der var født 1400/05, var datter af ridderen Jens Falk til Vallø og hustru Birgitte Abrahamsdatter (Baad).

Fru Kirsten, der døde omkring 1455, blev senest 1450 gift anden gang med den lavadelige væbner Bord Jensen (164), der vist begyndte sin karriere som fru Kirstens hus- eller borgfoged på Skjern.

Mens de i denne anetavle hidtil behandlede slægter udelukkende har været af lavadeligt observans, tilhørte Henning Podebusk, Kirsten Falk og de fleste af deres forfædre de højadelige kredse.

I 1409 aftalte ridderne Hans Podebusk og Abraham Brodersen (Baad) en trolovelse mellem førstnævntes søn Henning og sidstnævntes datterdatter Kirsten Falk, der som nævnt da var mellem 5 og 10 år gammel (165). Vielsen fandt sted senest 1419 (166). Ifølge adelsårbogen (167) blev Henning slået til ridder før 1414, da han nævnes i et dokument som "unge hr. Henning van Potbusch". I 1419 og 21 skiftedes arven efter Kirsten Falks forældre, hvorved hun arvede halvdelen af både Vallø og Bidstrup mens hendes søster Karen skulle have den andel halvdel af godserne. Senere byttede Henning Podebusk den halve Vallø med den halve Bidstrup med Karens mand Oluf Akselsen (Thott), der således blev eneejer af Vallø (168). I 1431 blev Henning Podebusk taget til fange af holstenerne, da de tog Flensborg fra den danske konge. Og i 1435 ses han at have overdraget sin del af borgen Egholm til fætterten Claus Podebusk; samme år beseglede han Erik af Pommerens forlig med det svenske rigsråd i Stockholm. Henning Podebusk nævnes sidste gang, da han 9. oktober 1436 i Lübeck oprettede sit testamente, hvori det bestemmes, at han skal begraves i Sct. Cathrine kirke (i Lübeck?) med sit skjold og våben hængende ved graven; i testamentet betænkes hans hustruer og børn, fogeden på Egholm og sårlæggen m. fl. - Senest 1442 døde han.

Ane 1004

HANS PODEBUSK

født før 1360, død efter 1415.

Ane 1005

CHRISTINE VENDELBO

født omkr. 1360, død 1396/1400.

Ridderen Hans Podebusk må sammen med broderen Predbjørn (Pridbor) have ejet borgen Egholm ved Roskilde. - Og med konen fik han dele af Skjern slot og hovedgård mellem Viborg og Randers. Hans Podebusk (egl. Putbus), der var født før 1360, var søn af drost Henning Podebusk og Gisela, der ligeledes var af slægten Putbus. Hans Podebusk døde efter 1415. Han blev gift første gang - vel i 1380'erne - med Christine Vendelbo, der var født omkr. 1360 som datter af ridderen Christiern Vendelbo og Elna (Helene) Bugge. Hun - Hans Podebusk's første hustru - døde mellem 1396 og 1400. Derpå blev han gift anden gang med Johanne Barnumsdatter, datter af ridderen Barnum Eriksen til Skarsholm. - Johanne døde senest 1408.

Hans Podebusk nævnes (169) fra 1380 som væbner; i 1388 nævnes han i et dokument sammen med moderen og brødrene Pridbor, Borante og Tetz. I 1395 beseglede han til vitterlighed forliget på Lindholm slot mellem dronning Margrethe I og kong Albrecht af Sverige, samt i 1397 valget af Erik af Pommern til konge i de nordiske lande på Kalmar slot (Kalmar-unionen). Samme år solgte han og broderen Predbjørn godset Dronningholm på Sjælland til dronning Margrethe. - I 1398 beseglede han som medlem af rigsrådet forbundet med den tyske ridderorden angående besættelsen af Gotland. I 1401 beseglede han et dokument udstedt af hans afdøde første kones mor Elna (Helene) Bugge, hr. Christiern Vendelbos efterleverske, 1407 købte han dele af godset Skarsholm, men overdrog året efter godset til dronning Margrethe. I 1409 forhandlede han med Abraham Brodersen (Baad) om Skjern og om sønnen Hennings trolovelse med Kirsten Falk, se ane 502-03. Hans Podebusk havde i 1410 Sønderlyng herred i pant - og han levede endnu i 1415.

Ane 1006

JENS FALK

født ca. 1376, død 1404/05.

Ane 1007

BIRGITTE ABRAHAMSDATTER (BAAD)

født 1382/85, død 1415.

Ridderen Jens Falk ejede godset Vallø på Sjælland. Han, der var født ca. 1376/77, var søn af væbneren Eskild (Boesen) Falk til Vallø, død 1387, og hustru Kirsten Evertsdaughter Moltke, død efter 1399, af den kendte Moltke-slægt fra Mecklenburg, vist datter af Evert Moltke til Torbenfeld, nævnt 1365-81 (170). Jens Falk døde 1404/05 (171). Han blev gift første gang med Margrethe Holgersdatter, der døde senest 1401, barnløs. Efter hendes død blev Jens Falk gift anden gang senest 1401/02 med Birgitte Abrahamsdatter (Baad). Hun, der var født 1382/85, var datter af den hallandske stormand Abraham Brodersen (Baad) og hustru Märta (Margrethe) Pedersdatter. Birgitte indebrændte i februar 1415 i en kornlade. Efter Jens Falks død blev hun gift anden gang 1407 (172) med den svenske ridder og rigsråd Ture Stensson (Bielke) til Kråkerum på Øland, død 1439, med hvem hun bl.a. blev mor til Birgitta Stensdotter (Bielke), som blev gift med den svenske stormand Karl Knutsson (Bonde), der 3 gange var konge i Sverige, nemlig 1448-57, 1464-65 og 1467-70. Jens Falk, der nævnes første gang 1395 (173), ejede altså hovedgården Vallø, men desuden ejede han gods på Fyn og lidt i Jylland, samt havde interesser i Skåne. Han beseglede de vigtigste af regeringens dokumenter i årene 1396-1401, men det kan dog ikke siges, at han aktivt deltog i landets politik (174).

Vallø slot

Ane 2008

HENNING PODEBUSK

født før 1325, død 1387/88.

Ane 2009

GISELA (PODEBUSK)

født før 1340, død efter 1388.

Drost Henning Podebusk må i 1360'erne have fået overladt borgen Egholm vest for Roskilde, men må også have ejet en hel del gods andetsteds - både på Sjælland og Rügen. Henning Podebusk (von Putbus), der var født før 1325, var søn af den rügenske stormand Borante (III af slægten Putbus), født omkr. 1300, død efter 1375, der igen var søn af ridderen Nikolaus (Putbus) til godset Borantenhagen, død 1315, der var bror til den under ane 4018-19 omtalte Tetz von Putbus. - Podebusk-slægten (egl. Putbus) var en sidelinje af Rügens gamle fyrsteslægt (175). Henning Podebusk døde 1387/88 - vel på Egholm. Han skal være blevet begravet i Sorø klosterkirke, hvor man mener at have fundet hans slagsværd.

Han blev gift 1357/60 (176) med næstsøskendebarnet Gisela (Podebusk). Gisela, der var født før 1340, var datter af ridderen Henning von Putbus, landfoged på Rügen, og dennes hustru Eufemia. Gisela levede i 1388, da hun sammen med 4 sønner udstedte en kvittering til dronning Margrethe I, hvori Gisela benævner sig selv "Dacie dapifera dicta drostinne", (dapifer = drost) - altså Danmarks drostinde.

I biografisk leksikon findes følgende om Henning Podebusk (177):

Da Valdemar (IV) Atterdag 1350 opholdt sig i Nordtyskland, trådte Henning Podebusk i hans tjeneste, og allerede 1353 spillede han en hovedrolle ved de forhandlinger, der førte til, at Johan den Milde afstod Falster. 1360 deltog han i rigsmødet i Kalundborg, næste år i Gotlandstoget, 1365 var han gældker i Skåne, og da Claus Limbek snart efter rejste oprørsfanen, blev Henning Podebusk i en vanskelig stund hans efterfølger i drostembedet. Stillet over for alle sine fjenders overmægtige forbund måtte Valdemar forlade landet, og som rigsrådets førstemand overtog Henning Podebusk da styrelsen med titel af "Høvedsmand i Danmark".

Den militære situation var håbløs; men med behændig udnyttelse af modsætningen mellem de tyske fyrster og Hansesstæderne bevægede han ved store ofre de sidste til at slutte særfred i Stralsund 1370; de andre fjender kunde derefter intet udrette, og Valdemar vendte tilbage til sit rige. Dyrt syntes dog freden købt.

Ved Stralsundfreden fik stæderne de fire vestsånske slotte på femten år; men allerede næste år indførtes den ejendommelige ordning, at Henning Podebusk fik dem i forlening. Snart efter begyndte han at klage til Hanseforbundet over, at kongen forholdt ham den indtægt af de tilliggende herreder, der skulle udgøre hans løn; efter al sandsynlighed handlede han her i hemmelig forståelse med Valdemar, der samtidig søgte at få slottene tilbagegivet. Ved kongens død 1375 blev Henning Podebusk på ny regeringens leder, og det skyldes sikkert i væsentlig grad ham, at kongevalget næste år faldt ud til Olufs fordel, ligesom han gennem hele den følgende periode stadig fremtræder som den unge dronning Margrethes vigtigste rådgiver. Navnlig spores dette i forholdet til Hansesstæderne; ganske vist måtte han 1378 opgive sin fogedstilling i Skåne, men ellers var han den stadige mægler mellem byerne og Danmark, således endnu ved slottenes tilbagegivelse 1385.

Men også for den rolige afvisning af mecklenburgernes krav og for udsoningen mod holstenerne bør Henning Podebusk vist have æren; og da så hele værket bragtes i fare ved den unge Olufs død 1387, var det atter ham, der sikrede Margrethe magten i hendes eget navn. Få udlændinge har tjent Danmark med større trofasthed end han; godsejeren fra Rügen blev et lysende forbillede for sin samtids uregerlige jyske stormænd.

Ane 2010

CHRISTIERN VENDELBO

født senest i 1330'erne, død 1400/01.

Ane 2011

ELNE (HELENE) BUGGE

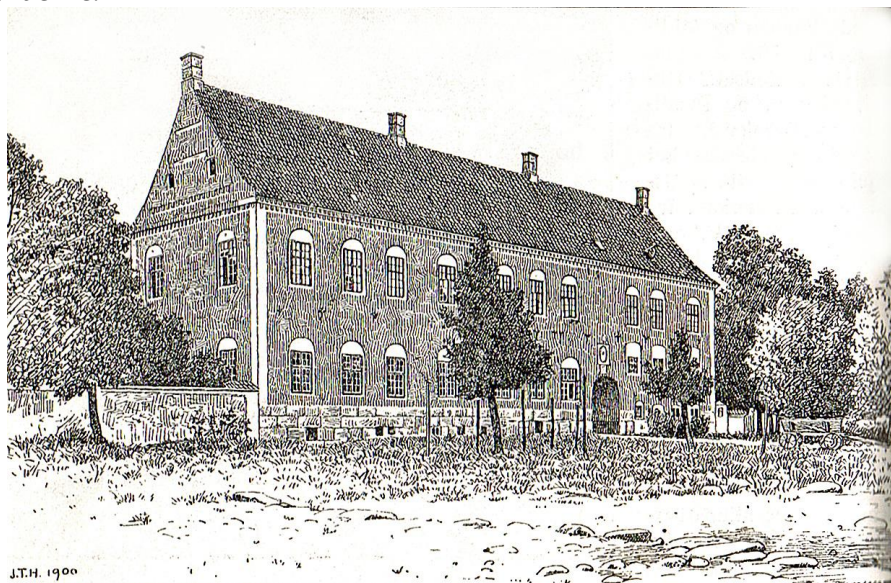
født i 1330'erne, død efter 1401.

Ridderen Christiern Vendelbo ejede Skjern slot og hovedgård i Middelsom herred, i Jylland, samt en del strøgods. Herregården Trudsholm blev han også ejer af. Med konen fik han bl.a. den befæstede gård Lundholm ved Skagen.

Christiern Vendelbo, der var født i 1330'erne eller før, skal have været søn af Peder Vendelbo, nævnt fra 1317, død 1346/47, der først var marsk og senere drost for kongerne Christoffer II og Valdemar Atterdag (178). Christiern Vendelbo døde 1400/01. Han blev gift senest omkring 1360 med Elne (Helene) Bugge, arving til Lundholm m.v.

Hun, der vel også var født i 1330'erne, var datter af ridderen Niels Bugge til Hald. Hun levede endnu i 1401, da hun "Elnæ Bugges datter, hr. Christiern Vendelbos efterleverske og Hans von Podebusk, ridder, som en af hr. Christierns døtre til husfrue havde, og Predbjørn Podebusk, ridder, og Axel Jacobsen, som hr. Christierns to døtre nu til husfruer havde" overdrog dronning Margrethe gården Karthorp, som de tilligemed Ålborg havde i pant af kong Valdemar, og samme år besøgte "Dn. Elena, relieta Dn. Vendelbo" ridderen Johan Skarpenbergs til ridderen Predbjørn Podebusk

udstedte afkaldsbrev på førstnævntes gods i Utterslev på Lolland. Adelsårbogen fortæller ellers (179), at Christiern Vendelbo i 1363 købte Peder Jensens andel af Odsgaard i Vinkel sogn, og at han i 1367 var vidne ved et skøde fra Peder Munk til Holbækgård. 1369-70 var han som kong Valdemars råd med i forhandlingerne med Hansestæderne, og han var da høvedsmand på Skanderborg slot. I 1373 beseglede han Lydike Arildsens overdragelse af gården Djernæs i Thy til kong Valdemar - og i 1376 beseglede han kong Olufs håndfæstning. 1377 beseglede han den på danehoffet i Nyborg vedtagne landefred. Han fik i 1381 gården Trudsholm i pant af Mogens Jensen for at udfri denne af et fangenskab; men han skulle kun beholde Trudsholm indtil han blev fyldestgjort af Mogens Jensen, hvilket aldrig skete. Og i 1387 måtte han på Viborg landsting fremlægge sine brevskaber på Trudsholm, men ingen gjorde indsigelser. 1393 fik han gods i Vinkel sogn i pant af Ingvar Pedersen Tranekær. Det bemærkes, at han i 1394 sad inde med konen Helenes arvegods den befæstede gård Lundholm ved Skagen. 1395 deltog han i forliget på Lindholm slot mellem dronning Margrethe og den svenske kong Albrecht. Da Erik af Pommeren i 1397 var blevet valgt til konge, gjorde Margrethe Christiern Vendelbo til landshøvedsmand og "rettere" (landsdommer) i Jylland, og da var han det ældste medlem af rigsrådet. I 1397 købte han Brøndumgård af Anders Globes enke Lene - og år 1400 nævnes han sidste gang. 1401 var Elne Bugge som nævnt enke.

Trudsholm

Ane 2014

ABRAHAM BRODERSEN (BAAD)

født i 1350'erne, død 1410.

Ane 2015

MÄRTA (MARGARETE) PEDERSDOTTER (DUDDE)

født senest 1345, død senest 1406.

Ridderen Abraham Brodersen var storgodsejer og kgl. lensherre i Halland og i det sydlige Småland. Han, der var født i 1350'erne, tilhørte en ukendt lavadelig slægt med et tyrehoved i våbenet på grænsen mellem det dengang danske Halland og det Svenske Småland. Abraham regnede sig for at være dansk, men konen var svensk. Abraham Brodersen blev henrettet ved Sønderborg på Als 27. august 1410. Han blev gift 24. november 1382 med den rige enke Märta (Margarete) Pedersdatter (Dudde), der senest 1363 var blevet gift med Ebbe Pig eller Pilk, død tidligst 1378. - Ebbe Pig var ejer af herregården Rossared i det nordlige Halland. Märta eller Margarete, der var født senest 1345, var datter af den smålanske storgodsejer Peder Dudde, nævnt 1344, hvis ejendomme var centreret omkring sognene Göteryd og Pjeteryd i Sunnerbo herred i det sydlige Småland. Fru Märta døde senest 1406. Efter hendes død blev Abraham gift anden gang senest 1407 med Cecilia (Sidsel) Nielsdatter af den sjællandske slægt, der siden blev kaldt Jernskæg. Fru Cecilia, der først døde 1468/70, blev efter Abrahams død gift anden gang 1412/13 med Bonde Jacobsen (Thott), død efter 1439. Henry Bruun, arkivar og cand. mag., har skrevet en næsten 100 sider lang artikel (180) om Abraham Brodersen - og Bruun står også for artiklen nedenfor i Dansk biografisk leksikon (181):

Abraham Brodersen tilhørte en ikke meget fremtrædende hallandsk adelsslægt. Når han desuagtet nåede frem blandt de allerførste indenfor datidens aristokrati, skyldtes dette i væsentlig grad dronning Margrethes gunst, som han betalte ved at låne hende betydelige pengesummer, som han senere atter gav afkald på. Til gengæld modtog han efterhånden meget betydelige forlener, således i Halland Labolm og Varberg, på hvilket sidste slot han oftest boede, i Sverige Kalmar, det meste af det sydlige Småland og et par borge i Västergötland. Han hørte til Margrethes mest betroede rådgivere og deltog som dansk rigsråd bl.a. i Lindholm-forliget 1395 og Kalmarmødet 1397; i vinteren 1393-94 ledede han belejringen af Stockholm, og ti år senere var han med til at anføre det krigstog, ved hvilket dronningen forgæves søgte at fravriste den preussiske højmester Gotland. Med sin første hustru erhvervede han udstrakte besiddelser i

Flere samtidige kilder viser, at henrettelsen oprindeligt hilstes med glæde i Sverige; først senere, da Erik af Pommeren for den nationale bevissthed stod som undertrykkeren, opfattedes Abraham Brodersen som en svensk martyr for volds-kongedømmet; man mente at turde påstå, at dronning Margrethe havde beklaget hans død, og heraf udviklede sig end-og den opfattelse, at han skulle have været hendes elsker. Herom ved man intet, og temmelig tvivlsomt er det også, om dronningen virkelig har haft noget imod henrettelsen. Hendes holdning over for arvingerne taler mod denne antagelse; til støtte for den kan højst anføres, at hun stiftede messer for den afdøde både i Lunds og Roskildes domkirker, men herved opfyldte hun kun et tidligere løfte.

Ridderen Niels Bugge var en mægtig mand i 1300-tallets Jylland; han besad bl.a. borgene Hald ved Viborg og Lundholm ved Skagen. Han skal have været gift med en Ingeborg, men noget sikkert herom vides ikke. I Biografisk leksikon (184) findes følgende stykke om ham: Der hersker megen usikkerhed med hensyn til Niels Bugges afstamning og slægtsforbindelser. De adelige slægtbøgers traditioner kan man ikke bygge på; kun de samtidige breve er gode kilder, og det er fattigt nok, hvad de giver. I Erik (VI) Mendveds gældsbrev til Rostock 20. nov. 1302 nævnes blandt de

herrer, som borger for kongen, "Nicholaus Buggy", der muligvis er Niels Bugges farfar, ligesom "Bucge", der i forliget i Kiel 10. jan. 1332 står blandt grev Gerts mænd, måske er hans fader. Udelukket er det dog ikke, at fornævnet Niels er glemt i dette på plattysk affattede dokument, hvori flere fejl i de danske navneformer forekommer, og at vi her har Niels Bugge selv for første gang. Næste år er han i hvert fald at identificere; han står 7. aug. 1333 som vidne på Viborg landsting. Endnu er han kun væbner - som ridder nævnes han ikke før 1348, men hører snart til landets fremtrædende mænd; han er en af de 24 herrer, blandt hvilke ifølge aftalerne i Helsingborg aug. 1343 opmænd skal tages til at bilægge al tvist mellem Danmark og Sverige, og i nov. samme år står han ved mødet i Varberg vedrørende afståelsen af Skåne som garant for overenskomsten tilsammen med en række andre. 1350 ses han i kongens nærmeste kreds; da Valdemar rejser til Tyskland, er han i hans følge tillige med de betroede mænd Benedict Ahlefeldt (II), Niels Eriksen, Bo Falk og Henning Podebusk; men næste år synes hele situationen forandret. Claus Limbek på Kalø bryder med kongen, og Niels Bugge og hans frænder og venner følger ham; de jyske herremænd vil værges sig mod Valdemars hårde regimenter. Forbindelse knyttedes med de holstenske grever, og kampen stod om Jyllands borge fra nord til syd. Det nævnes et par gange, at Niels Bugge kommer over til Sjælland for sammen med forskellige gejstlige og verdslige herrer at føre forhandlinger, der dog ikke havde noget resultat; først i sommeren 1353 kom det til forlig. Særlig aftale om fangers udveksling blev gjort med Niels Bugge og hans tilhængere, i de følgende år rådede tilsyneladende fred - Niels Bugge sidder i kongens retterting i Jylland 1355, - men 1357 brød striden ud på ny. Da man skred til forhandlinger, stod Niels Bugge atter blandt ordførerne. Med kongens og hertug Christoffers lejde kom han til Slagelse sidst på året 1358; Valdemar var imidlertid ikke let at få i tale og stillede uantagelige vilkår; og på hjemvejen blev Niels Bugge med sine fæller Uffe Stigsen og Peder Andersen dræbt i Middelfart. Man ymtede om, at kongen var skyld i Niels Bugges død, men Valdemar rensede sig, orfejdebrevet blev givet, og Niels Bugges søn Knud Bugge udsonede sig med kongen og hertug Christoffer. Middelfart borgere kom til at bøde for drabet; indtil 1874 betaltes årlig "Buggespenge" af nogle huse i byen. Niels Bugge ejede meget gods. Han købte, solgte og mageskiftede og hans døtre og svigersønner og næste generation gjorde ligeså. Adskillige breve taler om slægtens jordeje og handeler, men at slutte tilbage fra slægtens besiddelse til Niels Bugges gods er næppe sikker vej. Der er imidlertid direkte vidnesbyrd nok om, hvad der var i hans hænder. I seksten af Jyllands herreder havde han jord og gårde - i Vendsyssel og på Mors, i Østjylland og nede ved Kongeåen, mest dog i Salling og i Viborgeggen. Her lå hans stærke gård Hald i Hald sø. Niels Bugge, driftig og godskær, mægtig ved frændskab og venskab med jyske herremænd og en fører iblandt dem i kampen mod kongen, må for samtid og nærmeste eftertid have stået som en storladen skikkelse. Fantasien kom i flugt. Om hans død blev digtet en vise: "Hr. Bugge bygger op Hald med Ære". Dens omkvæd: "De fare saa fri igennem Jylland" giver udtryk for herrernes trods og selvstændighedsdrift. I visen om Niels Ebbesen er Niels Bugge atter den, der råder og leder; i hans gård har modstanderne mod grev Gert deres tilhold. Viser og sagn ude fra Vestkysten fremstiller ham som den ædle stormand, der byder den skibbrudne kongesøn gæstfrihed, og som den, der lader Nørre Vosborg opføre. Nørre Vosborg ved Storåens munding ejedes i begyndelsen af det 15. årh. af Niels Bugges datterdatter fru Ingeborg, der var gift med Predbjørn Podebusk; dens historie kan ikke følges længere tilbage.

Ane 8038 JAKOB GREVE AF NØRREHALLAND

født omkring 1245, død ca. 1309.

Ane 8039 N.N.

Jakob, der nævnes første gang 1267, og som fra 1283 var greve af Nørrehalland, var født omkring 1245 som søn af grev Niels af Nørrehalland og Cecilie Jens- eller Jonsdatter. Grev Jakob døde ca. 1309 på borgen Bahus eller Bohus ved Götaelven, Hans hustrus navn og herkomst kendes ikke, men han skal være blevet gift i 1280'erne; måske var han gift to gange, Både grev Jakob og hans far og stedfar må have været i besiddelse af gods på Sjælland - bl.a. borgen Egholm ved Roskilde (185). I Biografisk leksikon omtales han således (186):

Efter faderens død fik hans sønner ikke deres arverettigheder til det hallandske grevskab anerkendte og moderens anden mand blev 1267 sat i fængsel. Jakobs ældre broder Niels døde 1271, og Jakob måtte endnu længe vente på sit grevskab. Først 1283, da oppositionen mod kong Erik (V) Klipping var kommet til magten og havde nødt kongen til at indsætte Valdemar Eriksen som hertug i Sønderjylland, fik også Jakob sine krav indrømmet, idet han 8. september fik brev på Halland på samme vilkår som faderen (til fuld ejendom). Ikke des mindre træffes han to år efter i det mod Danmark fjendtlighedsindede Norge, hvor han slås til ridder af kong Erik Magnussen. Da kong Erik Klipping var blevet dræbt 1286, sigtedes Jakob af den danske regering for at have været en af hovedmændene i sammensværgelsen mod kongen, og i maj 1287 kendtes han med otte andre mænd skyldig ved Danehoffets dom. Sammen med de andre domfældte søgte han værn i Norge og deltog i de følgende år i krigene mod Danmark; ved norsk hjælp holdt han sig i sit grevskab og byggede sig her faste borge, først Hune Hals, siden Varberg. Efterhånden som Norges interesser for kampen mod Danmark kølnedes, blev Jakobs stilling dog vanskeligere, og i marts 1305 blev han nødt til at overdrage kong Haakon V af Norge alle sine rettigheder til Halland som løn for den støtte, den norske krone havde ydet ham; Haakon forlænte straks grevskabet til sin svigersøn, den svenske hertug Erik. Fra den tid spillede Jakob ikke længere nogen rolle, om end han stadig vedligeholdt forbindelse med kong Erik (VI) Mendveds troløse broder Christoffer. Han efterlod sig to sønner, Niels og Valdemar, der siden (1318?) faldt i hænderne på de danske og blev henrettede.

AF KONGEBLOD

Udgangspunktet for denne anetavle var bondekongen Inger Byrialsdatter i Østrup, født omkring 1618; hun stammede - om så kan siges - i 1. led fra sine forældre og i 2. led fra bedsteforældrene o.s.v. Efter dette system stammede hun således i 10. led fra Valdemar Atterdags og dronning Margrethe I's højt betroede drost og rådgiver Henning Podebusk, død 1387/88, og dennes hustru Gisela, se ane 2008-09. Og i 12. led stammede Inger Byrialsdatter fra Giselas morfar grev Jakob af Nørrehalland, ca. 1245-ca. 1309, se ane 8038-39.

I den efterfølgende slægtslinje benyttes - i stedet for de hurtigt uoverskuelige anenumre - det her skitserede system med angivelse af Inger Byrialsdatters nedstammingsled fra den pågældende person.

12. led var altså den efter mordet på kong Erik Klipping i Finderup lade 1286 i 1287 til fredløshed dømte grev Jakob af Nørrehalland. Han var den sidste, men mest kendte af den hallandske greveslægt, der var en for rigshistorien ubetydelig og i sin oprindelse uægte sidelinje af vort gamle kongehus. "Huset Nørrehalland" er genealogisk udtømmende gennemforsket i 1956 af Gunnar Lunau (187) - og til hans fremstilling knytter det efterfølgende sig.

Grev Jakob var søn af:

13. Niels, ca. 1218-1251, arving til dele af grevskabet Schwerin øst for Lübeck, blev 1241 af farfaderen Valdemar Sejr forlenet med de fire nordligste herreder af det dengang danske landskab Halland. På Sjælland må han have ejet jordegods - bl.a. borgen Egholm ved Roskilde, som han måske lod bygge, Hans arvekrav på dele af Schwerin resulterede i, at hans morbror grev Henrik af Schwerin i 1223 kidnappede Niels' farfar Valdemar Sejr på Lyø. Niels blev ca. 1240 gift med Cecilie Jens- eller Jonsdatter, død i 1260'erne, der var arving til dele af Møn.

Hun var datter af Jens (eller Jon) Jacobsen, død 1240, og dennes hustru Adelheid, død 1263, født grevinde af Ratzeburg (syd for Lübeck). Jens og Adelheid byggede sikkert den særprægede kirke i Ledøje ved Roskilde, hvis forbillede var de tyske borgkapeller på hendes hjemegn. Efter Jens' død blev Adelheid gift anden gang med grev Ludvig af Ravensberg, død 1249. Jens (eller Jon) Jacobsen var af fornem Hvide-afstamning; hans far var den rige Jacob Sunesøn på Møn, død 1246, der igen var søn af Sune Ebbesen, død 1186. Sune Ebbesen var - ligesom fætrene Absalon og Esbern Snare - sønnesøn af Skjalm Hvide, der var fosterfar til Knud Lavard. Efter grev Niels' død blev Cecilie gift anden gang med Anders Olufsen (Mundskænk eller Pincerna), død 1270, der overtog borgen Egholm ved Roskilde (188).

Grev Niels var søn af:

14. Niels, født før 1200, død 1218, kong Valdemar Sejrs frillesøn. Han nævnes 1216 som junker (domicellus), men blev samme år af faderen forlenet med Halland som grevskab.

Niels blev gift 1217 med Oda (Ida eller Ita) af Schwerin, død 1220, for hvis medgift halvdelen af grevskabet Schwerin blev pantsat. Hun, der var født senest 1200, var datter af Gunzelin II, død 1220/21, som i fællesskab med den yngre bror Henrik (ca. 1160-1228) fra 1194 var grever af Schwerin (nordlige Mecklenburg). Henrik og Gunzelin II var sønner af Gunzelin I, 1125/30-1185, der fra 1150 var en af Henrik Løves vigtigste hjælpere i erobringen og forvaltningen af landskabet langs Østersøen øst for Lübeck, hvorfor Gunzelin i 1160/61 fik grevskabet og borgen Schwerin overdraget som len (189).

Grev Niels var som nævnt frillesøn af:

15. Valdemar II Sejr, 1170-1241, hertug i Slesvig fra 1187 og fra 1202 konge af Danmark.

Han var Danmarks store middelalderkonge, hvis udenrigspolitik (Holsten, Østersøkysten og Estland) og indenrigspolitik (Jyske Lov og landets deling i len) er velkendt.

Han var gift to gange - først med Dagmar (Dragomir) af Böhmen, senere med Bengerd (Berengaria) af Portugal. Foruden de ægtefødte børn med dronningerne havde han to frillesønner, nemlig Niels, hvis mor ikke kendes, og Knud (Skarsholm-slægtens stamfader), hvis mor var Esbern Snares enke (eller hustru!) Helene Guttormsdatter. Valdemar Sejr var søn af:

16. Valdemar I den Store, 1131-1182, konge af Danmark 1157-82.

Han, der var opkaldt efter moderens farfar Vladimir II Monomachos, død 1125, russisk storfyrste i Kiew, blev enekonge i Danmark efter borgerkrigen 1157. Også han hørte til de betydeligste af landets middelalderkonger - bl.a. styrkede han Dannevirke ved opførelsen af den såkaldte Valdemars-mur, der skal være blandt de allerførste arbejder med teglsten i landet. Valdemar blev gift 1157 med den russiske Sofie, ca. 1141-1198, datter af fyrst Volodar af Richiza af Polen, se senere. Valdemar den Store var søn af:

17. Knud Lavard, ca. 1096-1131, fra 1115 sønderjysk grænsejarl i Slesvig samt en tid kne (fyrste) over den vendiske stamme obotriterne øst for Lübeck; han blev som bekendt myrdet af fætterten Magnus, søn af kong Niels, i skoven ved Haraldsted og begravet i Ringsted, - kanoniseret som helgen 1169. Knud Lavard har faet skyld for at have indført tyske hofskikke og tysk kultur. Gift ca. 1116 med Ingeborg af Kiew, datter af den russiske storfyrst Mstislav I (Harald) af Kiew, død 1132, og Christine af Sverige, der var søster til den danske kong Niels' dronning Margrethe,

- Ingeborg lod sin søn Valdemar opkalde efter sin egen farfar Vladimir II Monomachos, død 1125, storfyrste i Kiew fra 1113; Vladimir betyder behersk verden.

Knud Lavard var søn af:

18. Erik Egede eller Ejegod, ca. 1056-1103, konge af Danmark fra 1095. 1098 var Erik hos paven i Rom, hvor han fik dennes billigelse af broderen Knud (den Hellige)'s helgenkåring, samt fik udvirket at Lund i Skåne blev ærkebispesæde.

Med sin ægtefælle Bodil, der skal have været en efterkommer af de norske Lade-jarler i Trøndelagen, rejste Erik på pilgrimsfærd mod Jerusalem; på vejen døde kongen på Cypren og dronningen på Oliebjerget ved Jerusalem.

Erik Ejegods grav på Cypren.

Erik var søn af:

19. Svend Estridsen, ca. 1019-1074, konge af Danmark fra 1047; kong Svend lod landet dele i bispedømmer. Han var gift et par gange; men de 5 sønner, der efter hinanden blev konger i Danmark, hørte alle til de ca. 20 børn, som kongen havde med forskellige friller.

Svend Estridsen var søn af:

20. Ulf Jarl, død ca. 1026, svogeren kong Knud den Stores jarl i England og senere i Danmark, hvor kongen lod ham dræbe i kirken i Roskilde.

Gift omkr. 1015 med Estrid Svendsdatter, datter af:

21. Svend Tveskæg, ca. 960-1014, konge af Danmark fra ca. 986; han erobrede 1013 England, hvor han døde året efter i Cainsborough. Datteren Estrids mor var vel den polske Gunhild, der var enke efter den svenske konge Erik Sejersæl og datter af hertug Mieczyslav I af Polen, død 992, og Dubrowka af Böhmen, død 977.

Svend Tveskæg var søn af:

22. Harald Blåtand, død ca. 986, dansk konge fra omkr. 940, samlede hele riget, Svend Tveskægs mor var vel den vendiske Tove (Gunhild?), datter af obotriterfyrsten Mistivoj; Tove lod sætte en runesten over sin mor i Sdr. Vissing i Jylland.

Harald Blåtands runesten i Jelling.

Harald Blåtand var søn af:

23. Gorm den Gamle, død omkr. 940, dansk konge fra før 930, måske søn af en Hardeknud Svendsen. Gorm og hans dronning Thyra (Tyre) Danebod, der døde før ham, blev som bekendt gravsat i højene ved kirken i Jelling.

Gorm den Gamles sten i Jelling.

Med udgangspunkt i Valdemar II Sejr kan der selvfølgelig opstilles en omfangsrig anetavle. Men her skal blot peges på en enkelt slægtslinje, der viser forbindelser med mere fremtrædende personer fra Europas tidlige middelalderhistorie (190).

Valdemar Sejrs mor Sofie, født ca. 1141, var som nævnt datter af:

17. Richiza (egl. Swantoslawa eller Sventoslava) af Polen, født 1106, død efter 1155.
Hun blev gift første gang ca. 1127/28 i Ribe med Magnus Nielsen, død 1134, søn af den danske kong Niels; i dette ægteskab fødte hun sønnen Knud Magnusen, ca. 1129-1157, der var dansk konge fra 1146 sammen med Svend Grathe, som lod ham myrde ved blodgildet i Roskilde.
Efter Magnus' død blev Richiza gift anden gang med den russiske fyrst Volodar (Vladimir af Halicz, død ca. 1144?), med hvem hun fik datteren Sofie.
Richiza blev gift tredje gang med den svenske konge Sverker I, død ca. 1155.
Richiza var datter af:
18. Boleslaw III Krzywousty (den Skævmundede), 1086-1138, hertug af Polen 1102-38.
Richizas mor må have været Boleslaws første hustru, med hvem han blev gift 1103, Zbyslawa af Kiew, død 1109-12, datter af Svjatopolk II, 1050-1113, russernes storfyrste i Kiew fra 1093.
Boleslaw var søn af:
19. Wladyslaw I Hermann, 1043-1102, hertug af Polen fra 1079.
Gift anden gang ca. 1080 med Judith af Böhmen, ca. 1057-1086, datter af Wratislav II, hertug og senere konge af Böhmen, og den ungarske kongedatter Adelheid.
Wladyslaw var søn af:
20. Kasimir I, 1016-1058, hertug af Polen fra 1040.
Gift 1043 med Dobronega Maria af Kiew, død 1087, der var søster til eller snarere datter af Jaroslav I den Vise, død 1054, russisk storfyrste i Kiew.
Kasimir var søn af:
21. Mieszko II, 990-1034, konge af Polen fra 1025, men fra 1033 hertug af Polen, søn af Boleslaw I Chrabry (eller Chrobri, den Tapre), hertug og senere konge af Polen.
Mieszko II blev gift 1013 med den tyskfødte Richiza, død 1063.
Datter af:
22. Ezzo (Erenfrid), ca. 955-1034, pfalzgreve i Lothringen (ved Rhinen), greve i Avelgau og Bonngau.
Gift ca. 993 med kejserdatteren Mathilde, 979(?) - 1025, datter af:
23. Otto II, 955-983, tysk konge fra 961, kronet til kejser 982.
Gift 972 med Theophano, død 991, regerende kejserinde fra 983; hun var af byzantinsk oprindelse, niece af Johannes I Tzimiskes, død 976, kejser i Byzans (Istanbul) fra 969.
Otto II var søn af:
24. Otto I den Store, 912-973, tysk konge fra 936, kejserkronet 962. Gift anden gang 951 med kong Lothar af Italiens enke Adelheid af Burgund, 931-99, regerende kejserinde fra 973, datter af Rudolf II, død 937, af welfernes berømte slægt, konge af Øvreburgund og en tid tillige konge af Italien.
Otto den Store var søn af:
25. Henrik I Fuglefænger, ca. 875-936, hertug af Sachsen, og fra 919 tysk konge. Henrik blev gift anden gang 909 med Mathilde, ca. 890-968, der var datter af Dietrich (Thiadrich), greve i Westfalen; han var igen oldesøn af sachsernes berømte fører Widukind, død efter 785, der i 770'erne kæmpede med Karl den Store, bukkede under og sammen med mange sachsere tvangskristnet og døbt. Grev Dietrich var gift med Reinhild, datter af danskeren Godfred eller Gottfried, død 885, hertug i Friesland, og dennes første hustru, der var en frisisk høvdingedatter. Godfred eller Gottfried var vist søn af den danske konge Harald Klak, død 841.
Henrik I Fuglefænger var søn af:
26. Otto greve i Sydthüringen og fra 880 hertug af Sachsen, død 912. Var søn af grev Liudolf, død 866. Gift med Hadwig, født o. 850.
Hadwig var datter af:
27. Henrik af Babenberg, den første markgreve af den bayriske Østmark. Han faldt ved Paris d. 28/12 886. Han var gift med Baba af Spoleto.
Baba var datter af:
28. Berengar, der nævnes 850 i Camerino (Spoleto) i Italien med Broderen Ildebert, muligvis greve af Camerino. Han var gift med Helletrude, søster til Lothar II.
Helletrude var datter af:
29. Lothar I, o. 795-855, tysk kejser kronet 823 og gift med Irmengard af Tours.
Lothar I var søn af:
30. Ludvig den Fromme, 778-840, frankisk-romersk kejser. Faderens medkejser i Frankerriket fra 813; romersk kejser 814.
Ludvig den Fromme var søn af:

31. Karl den Store , 742-814, frankisk konge 768-814 og romersk kejser 800-814. Han havde 5 hustruer og 5 elskerinder og fik mindst 18 børn.
Karl den Store var søn af:
32. Pippin den Lille, 714-68, frankisk konge 751-68. Han var gift med Bertrada.
Pippin den Lille var søn af:
33. Karl Martel, o. 685-741, frankisk stormand. Som rigshovmester (major domus) i rigsdelen Austrasien fra 714 blev han Frankerrigets virkelig hersker, fra 737 endog formelt.
Karl Martel var søn af:
34. Pippin af Heristal. Han styrede Austrasien fra 678, sejrede 687 over Neustrien og blev major domus over begge riger samt Burgund.
Pippin af Heristal var søn af:
35. Ansigis af Metz, major domus i Austrasien, myrdet 685. Han var gift med Begga den Hellige, der blev kanoniseret og hvis helgendag er d. 17/12.
Ansigis af Metz var søn af:
36. Arnulf den Hellige, først en af det austrasiske riges store statsmænd, senere biskop. Han døde som eneboer i Vosges. Han blev æret som helgen.
Arnulf den Hellige var søn af:
37. Arnold, godsejer i Franken.
Han var søn af:
38. Austirtius der var gift med Butilde af Franken.
Hun var datter af:
39. Chlotacar, konge af det frankiske rige.
Han var søn af:
40. Chlodovech, o. 466-511, frankisk konge fra 481. Han var gift med Clothilde af Bourgogne død 545.
Hun var datter af:
41. Agrippina, konge af Bourgogne. Han var gift med Chulpene.
Han var søn af:
42. Gundioch, den første konge i det burgundiske rige, som var blevet grundlagt i Rhone-egnen. Han var gift med Carabene og døde 475.
Han var søn af:
43. Gundahaire, konge af Burgunden. Han dannede et rige på Rhinens venstre bred med Worms som hovedstad. Han døde 440. Han var søn af:
44. Gislahaire, konge af Burgunden. Han var søn af:
45. Godomar, konge af Burgunden, født o. 350. Han var søn af:
46. Gibica, konge af Burgunden, født o. 325.

KILDEHENVISNINGER

- I denne liste vil de oftest forekommende kilder være forkortede efter følgende retningslinjer:

Samlinger til jysk Historie og Topografi: Jy. Saml. med tilføjet angivelse af række, bind og sidetal - dog vil første række blive betegnet med romertal I-X.

Danmarks Adels Aarbog: D.A.A. med tilføjet årgang og sidetal.

Kancelliets Brevbøger: Kanc. Brevb. med dato og sidetal.

- Stednavnet Viborg forkortes til Vib. i f.eks. landstingets arkiv og i bispearkivet.

1 Jy. Saml. I, 342-43

2 Jy. Saml. II, 396

3 Jy. Saml. I, 363ff

4 Jy. Saml. II, 3-4

5 Jy. Saml. II, 74

Ad ane nr. 2-3:

6 Jy. Saml. I, 359, samt Testrups slægtoversigt,

7 Vib. bispeark. C.2-86

8 Vib. bispeark. C.2-209

9 Vib. landstings skøde- og panteprot, 1662, B24-630, f.127

10 Jy. Saml. I, 359

11 C.Krb.-107, f. 7 og 14 b

Ad ane nr. 4-5:

12 Kronehs Skøder 1535-1648, 250

13 Hald lens jordebog 1599/1600

14 Vib. landstings skøde- og panteprot. 1624-37, trykt udg. 260, i original f. 297.

15 Vib. hospitals jordebog 1636 i bispeark. C.2-236

16 Vib. landstings dombog 1581, B24-508t f. 123, Kolderup-Rosenvinge: Udvalg af gl. danske Domme III, 324 og samme værk IV, 126.

17 Testrups slægtoversigt, Juels optegnelser i Ny kirkehist, Saml. V, 362

17a Jy. Saml. I, 346, samt Vib. landstings domb. 1581, f.86ff og 107ff

17b Jy. Saml. I, 349

18 Trap: Danmark, 5. udg.: Vib. amt, 276

18a Testrups slægtoversigt

Ad ane nr. 6-7:

19 D.A.A. 1890, 153

20 Genealogisk-heraldisk Selskabs Arkiv i Rigsark, P,7B

21 Kanc. Brevb. 20.5.1592

22 Kanc. Brevb. 2.8.1579 (s. 705) og Kronens Skøder 30.11.1579 (s. 221)

23 Trap: Danmark, 5. udg.: Vib. amt, 276

24 Kanc. Brevb. 20.6.1624

25 = 21

26 Vib. landstings domb. 1630B, B24-543, f. 117

27 Jy. Saml. I, 349

28 Testrups slægtoversigt under omtale af Anders Skrivers søn Jens

29 D.A.A. 1890-152, 1891-489, 1897-493, 1901-545, 1911-566, 1915-591 og 1936-120

Ad ane nr. 8-9:

30 Lerkenfeld godsarkiv G206-1

31 Han blev gift 1565 iflg. Juel.s optegnelser i Ny kirkehist. Saml. V., 356

32 Kolderup-Rosenvinge: Udvalg af danske Domme III, 324

33 = 30

34 Jy. Saml. I, 344-46

Ad ane nr. 10-11:

35 Jy. Saml. 5-2, 126

36 Kanc. Brevb. 6.12.1570 (s.648)

37 D.A.A. 1945, 116

38 Kolderup-Rosenvinge: Gl. danske Domme III, 69-70

39 Samme III, 66-83, Kanc. Brevb. 6.5.1567 (195), 6.6.1567 (206), 14.10. 1568 (394), 12.4.1569 (444-45)

40 Kanc. Brevb. 14.10.1563 (345)

41 Kanc. Brevb. 24.12.1566 (117), 29.7.1567 (224), 3.8.1567 (227), 1.11.1567 (256), 4.10.1568 (394), 19.10.1568 (395-96), 21.10.1568 (397), 26.11.1568 (409), 26.3.1569 (439), 8.4.1569 (444), 11.5.1569 (459), 9.9.1569 (519), 22.4.1570 (576), 6.12.1570 (648), 26.2.1571 (12).

42 Kanc. Brevb. 8.8.1572 (161), 16.8.1575 (661), 4.12.1576 (114), 16.1. 1577 (131), 6.3.1577 (155), 22.3.1578 (324), 7.7.1578 (415), 19.3.1580 (45), 9.1.1582 (729), 6.8.1585 (370), 29.10.1585 (407), 22.7.1587 (782)

43 Kolderup-Rosenvinge: Gl. danske Domme IV, 400-05

44 Hald lens jordebog 1599/1600

45	D.A.A. 1898, 248	
<u>Ad ane nr. 12-13:</u>		
46	= 20	
47	E. Tang Kristensen: Lerchenfeldt, s. 79-80	
48	Jydske Registre (Rigsarkivet), bd. 2, 1578-79, fol.691b, samt uddrag i Kronens Skøder, bd. 1, s. 221-22	
49	= 19	
50	Vib. landstings domb. 1569B, B24-507, f. 180ff	
51	Jy. Saml. X, 30-33	
52	Kolderup-Rosenvinge: Gl. danske Domme IV, 337ff og 340ff	
53	= 48	
54	Hald lens jordebøger 1594-1612	
<u>Ad ane nr. 14-15:</u>		
55	Præsteindberetning 1647 ang. Bjerregrav kirke i Vib. bispearkiv C.2-209	
56	D.A.A. 1897, 167, og 1900, 244	
57	= 20, Else Munks afstammingsforhold bekræftes af sønnen Christen Harbous sønnesøn Christian Harbou, 1628-1687, hans anetavle i ligprædikenen, trykt i Personalhistorisk Tidsskrift 2-2, 1887, s. 249	
58	D.A.A. 1897, 167	
59	Kanc. Brevb. 8.5.1567 (196)	
60	Vib. landstings domb. 1569A, B24-506, f.199b, domb. 1569B, B24-5077 f. 194b og 197	
61	Jy. Saml. I, 351	
62	Vib. landstings domb. 1581, B.24-508, f.28ff og 240	
63	Trap: Danmark, 5. udg., Vib. amt, 285	
64	Henrik Pedersen: De danske Landbrug, 264	
65	Trap: Danmark, Vib. amt, 278, adelsårbog m.v.	
66	Kanc. Brevb. 13.3.1591 (567)	
67	Samme kilde 11.3.1592 (754), 7.10.1593 (160) og 14.12.1597 (232)	
68	Vib. landstings domb. 1630B, B24-543, f.117 og Personalhistorisk Tidsskrift 2-2, 1887, 212	
69	Kanc. Brevb. 10.2.1596 (583)	
<u>Ad ane nr. 16-17:</u>		
70	Jy. Saml. I, 344	
71	Frederik I's Regist. s. 476, Diplomat. Vibergense s. 189, Tang Kristensen: Lerchenfeldt s. 22-23, Lynderupgd. godsarkiv G 207-4 og Lerkenfeldt godsarkiv G 206-1	
<u>Ad ane nr. 18-19:</u>		
72	Frederik I's Reg. 201	
73	Det kgl. Rettertings Domme fra Chr. III's Tid v/T. Dahlerup, I, 738 og 827	
74	Samme kilde II, 612, 636, 740 og 742	
75	Danske Kancelliregistranter 1535-50, 248 og Kronens Skøder 1535-1648, 15	
76	Tang Kristensen: Lerkenfeldt s. 22-23	
77	Lynderupgd. godsark. G207-4, Lerkenfeldt godsark. G206-1	
78	Lerkenfeldt godsark. G206-4 (højesteretsdom 1693) og Tang Kristensen: Lerkenfeldt	103
79	Kanc. Brevb. omtr. 23.1.1552 (114)	
80	Samme 19.2.1552 (121)	
81	Lerkenfeldt godsark, G206-1	
82	Kanc. Brevb. 15.8.1558 (198) og Kronens Skøder samme dato (55)	
83	Kanc. Brevb. 12.3.1573 (237)	
84	Kolderup-Rosenvinge: Gl. danske Domme III, 324	
<u>Ad ane nr. 24-25:</u>		
85	D.A.A. 1890, 153	
86	Samme 1891, 489	
87	Trap: Danmark, Vib. amt, 289	
88	Rigens Forfølgningsbog 1609-15, f.185ff	
89	D.A.A. 1918, 435ff	
90	Kanc. Brevb. omtr. 7.12.1551 (100)	
91	Vib. bispeark. C2-209	
92	Ny Kirkehist. Saml. V.733-34	
93	Dipl. Vibergense 356 og 358	
<u>Ad ane nr. 28-29:</u>		
94	D.A.A. 1897, 166	
95	Samme og Kolderup-Rosenvinge: Gl. danske Domme II, 160	
96	I Thisets og Sechers art. om Niels Clementsen (Jy. Saml. 2-1, 143-251) siges s. 174, at døtrene Kirsten og Anne blev gift i 1530'erne, men det kan ikke passe. Kirstens søn Niels Harbou nævnes 1545 og var i alfald myndig i 1552 (D.A.A.1897, 166). Christen Harbou nævnes 1523/24 i sammenhæng med Anne, Niels Clementsens i adelens taxt (Danske middelalderlige Regnskaber 1-1, 186ff)	
97	Sidstnævnte taxt 1523/24	
98	Trap: Danm., Vib. amt, 285	

99 Kolderup-Rosenvinge: Gl. danske Domme I, s. XIII, XV, 77ff, 81ff, bd. II, 160

Ad ane nr. 30-31:

100 D.A.A. 1905, 304
101 = 57
102 D.A.A. 1900, 244, samt ligsten over sønnen Christen Munk i Tvede kirke
103 D.A.A. 1905, 304, H. Petersen: Danske adelige Segiller L, V, 35
104 Kanc. Brevb. omtr. 7.12.1551 (100)
105 Jy. Saml. X, 26
106 Præsteindberetning om fæstegods i Vendelbo Stift, 91

Ad ane nr. 32-33:

107 Jy. Saml. I, 343, 44

Ad ane nr. 48-49:

108 D.A.A. 1890, 153 og 1936, 120, samt Rigens forfølgningsbog 1609-15, f. 185ff
109 6.11.1475, Rep. dipl. 3736
110 Rigens forfølg. 1609-15, 185ff
111 Tang Kristensen: Lerchenfeldt s. 72
112 Trap: Danmark, Vib. amt 265 og 392
113 Jy. Saml. II, 397-98
114 D.A.A. 1890, 152
115 = 110
116 Jy. Saml. 2-1, 246-48
117 D.A.A. 1890, 152
118 = 110
119 Frederik I's registr. s. 476
120 = 110
121 Danske middelalderlige Regnskaber 1-1, 186ff

Ad ane nr. 56-57:

122 D.A.A. 1897, 164 og 166, Personallhist. Tidsskr. 2-2, 1887, 202ff
123 Rep. dipl. 5006
124 Samme 7168 og 7251
125 Personallhist. Tidsskr. 2-2, 1887, 209
126 Jy. Saml. 2-1, 191 og Rep. dipl. 10.919
127 Rep. dipl. 11.720, Danske middelalderlige Regnsk. 1-1, 131

Ad ane nr. 58-59:

128 Trap: Danm., Randers amt, s. 916, 958 og 1060, Rep. dipl. 2464, 3418, 4099 og 4435, samt Dansk biogr. Leksikon 5, 1934, s. 338
129 Jy. Saml. 2-1, 143-251
130 Dansk biogr. Leksikon 5, 1934, 338 ff

Ad ane nr. 60-61:

131 D.A.A. 1927, 12
132 D.A.A. 1905, 304
133 Henry Petersen: Danske adelige Segiller L, V, 31

Ad ane nr. 62-63:

134 D.A.A. 1900, 244, Aage Brask: Kjellerup, s. 59-60 og 64 samt 67ff

Ad ane nr. 96-97:

135 D.A.A. 1890, 152
136 Jy. Saml. 2-1, 246-48
137 D.A.A. 1897, 493
138 Rep. dipl. II, 1909, 2785 og 3736

Ad ane nr. 120-21:

139 Trap: Danmark, Ålborg amt 1170-71
140 D.A.A. 1905, 304

Ad ane nr. 124-25:

141 D.A.A. 1900, 244

Ad ane nr. 126-27:

142 Brask: Kjellerup, 60
143 D.A.A. 1892, 130
144 D.A.A. 1914, 452
145 Brask: Kjellerup, 57-58

Ad ane nr. 240-41:

146 Trap: Danmark, Ålborg amt, 1179
147 D.A.A. 1905, 304 og 325
148 Norsk biografisk leksikon 16, 1969, 538-41
149 D.A.A. 1905, 304

Ad ane nr. 248-49:

- 150 D.A.A. 1900, 244
- Ad ane nr. 250-51:
- 151 Rep. dipl. II, 4220 og 5550
- 152 D.A.A. 1939, 88
- 153 Jy. Saml. VI, 237ff, D.A.A. 1900, 244ff, D.A.A. 1908, 361
- 154 = 152
- Ad ane nr. 252-53:
- 155 D.A.A. 1939, 36
- 156 D.A.A. 1914, 452
- Ad ane nr. 496-97:
- 157 D.A.A. 1900, 244
- 158 Rep. dipl. II, 2923
- 159 Brask: Kjellerup, 66
- 160 D.A.A. 1900, 243-44
- 161 Rep. dipl. II 3068-69
- 162 = 160
- Ad ane nr. 500-01:
- 163 D.A.A. 1939, 87
- Ad ane nr. 502-03:
- 164 Knud Prange: Bonde af Thy, Bol og by 5, 1964, 61-62
- 165 D.A.A. 1892, 119-20 og 1908, 361, Marianne Antoniewitz: Vallø gods før 1461, 48
- 166 Sidste kilde, 51
- 167 D.A.A. 1908, 361-62
- 168 Vallø, 51
- Ad ane nr. 1004-05:
- 169 D.A.A. 1908, 361, samt Dietrich Kausche: Geschichte des Hauses-Putbus und seines Besitzes im Mittelalter, Greifswald 1937, s. 43 m.v.
- Ad ane nr. 1006-07:
- 170 Vallø, 40-41
- 171 Samme, 47
- 172 Hist. Tidsskr. 11-3, 1950-52, 99
- 173 D.A.A. 1892, 119-20
- 174 Vallø, 44
- Ad ane nr. 2008-09:
- 175 D.A.A. 1908, 356-59, samt kilde 169b
- 176 Hist. Tidsskr. 12-1, 1963-66, 652-56
- 177 Dansk biografisk Leksikon 18, 1940, 435-36
- Ad ane nr. 2010-11:
- 178 D.A.A. 1935, 110-12
- 179 Samme 111-12
- Ad ane nr. 2014-15:
- 180 Hist. Tidsskr. 11-3, 1950-52, 48-135
- 181 Dansk biografisk Leksikon 1, 1933, 584-85
- Ad ane nr. 4018-19:
- 182 D.A.A. 1905, 356-59
- 183 mag. art. C. A. Christensen: Grev Jakob af Halland - Egholm - Henning Podebusk, Hist.Tidsskr. 12-1, 1963-66, 652-56, Kausche: Geschichte des Hauses Putbus..... 1937, s. 35-37, professor Adolf Hofmeister: Eine Frühe Stammutter der Putbus aus dänischen Königsblut? i Monatsblätter der Gesellschaft für pommersche Geschichte und Altertumskunde, 51. Jahrgang, nr. 8-9, August-September 1937, s. 121-28
- Ad ane nr. 4040-41:
- 184 Dansk biogr. Leksikon 4, 1934, 334-35
- Ad ane nr. 8038-39:
- 185 183
- 186 Dansk biogr. Leksikon 11, 1937, 351-52
- Ad "Af kongeblood":
- 187 Meddelelser fra dansk-skaansk forening 4, 1956, 7-16
- 188 Sidste kilde, kilde 183, samt Dansk biogr. Leksikon 16 1939, 616
- 189 Samme kilde, samt Neue Deutsche Biographie 7, 1965/66, 325-26 og 8, 1967/68, 401
- 190 Dansk biografisk Leksikon 19, 1940, s. 495 og 22, 1944, s. 294, Køningsfeldt: Genealogisk-historisk Tabeller over de nordiske Rigers Kongeslægter, 2. udg. 1856, s. 18 og 19, dr. Carl Gustav v. Platen: Ursprung und Nachkommenschaft des Rügenschens Könighauses i Baltische Studien, Neue Folge, Bd. 31, Stettin 1929, s. 12 og 13. Mogens Bugge: Våre Forfedre, Oslo 1939, s. 62 og 63, Neue Deutsche Biographie 4, 1959, s. 715 og 8, 1968, s. 306, samt Biographisches Wörterbuch zur Deutschen Geschichte, 1-3, 1973-75
- Mange af gårdbillederne stammer fra Sylvest Jensens optagelser fra 1940'erne og 1950'erne. Endelig skal nævnes at store dele af slægtsdelen støtter sig til genealogiske undersøgelser foretaget af Anton Blåbjerg i Viborg